

Prognos

Statens budget och de offentliga finanserna

April 2017

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Om ESV:s prognoser

Ekonomistyrningsverket (ESV) gör oberoende prognoser och analyser av statens budget och den offentliga sektorns finanser. Nuvarande prognos sträcker sig till 2021.

ESV:s prognoser ska fungera som besluts- och diskussionsunderlag för finanspolitiken och utgår därför från fattade beslut och lagförslag, samt i vissa fall aviseringar, från regering och riksdag. Förslag och aviseringar måste vara så konkreta att effekterna på de offentliga finanserna går att beräkna.

Prognosen baserar sig på ESV:s bedömning av den makroekonomiska utvecklingen. Ekonomisk rapportering från statliga myndigheter är också en viktig utgångspunkt för beräkningarna.

Aprilprognosen beaktar månadsutfall för statens budget till och med februari 2017. Beräkningarna slutfördes den 16 mars 2017.

Ladda ner prognosen

Publikationen Statens budget och de offentliga finanserna kan laddas ner som PDF från www.esv.se. Även detaljerade tabeller till prognosen och tidigare prognoser finns att tillgå via webbplatsen i olika format.

Datum: 2017-04-06

Dnr: 5.3-53/2017

Tabeller

Numera publicerar vi de flesta tabeller i en samlad excelfil. Den finns på samma webbsida som publikationen och heter i aprilprognosen: prognostabeller april 2017.

Sammanfattning

BNP-tillväxten och sysselsättningsökningen bromsar in i år. I kombination med betydligt lägre skattehöjningar leder det till att skatteintäkterna ökar långsammare än förra året. Samtidigt fortsätter utgifterna att öka relativt mycket. Därmed blir överskottet i den offentliga sektorns finanser mindre i år än förra året. Att överskottet blir lägre beror också på att utgifterna var tillfälligt låga och inkomsterna tillfälligt höga 2016. Överskottet uppgår i år till 15 miljarder kronor, vilket motsvarar 0,3 procent av BNP. Kommande år stärks finanserna då inkomsterna ökar i takt med tillväxten i ekonomin och utgifterna ökar måttligt. Marginalerna till utgiftstaket är stora alla år.

Tillväxten i ekonomin bromsar in

BNP-tillväxten blir fortsatt stark i år men lägre än förra året. Att tillväxttakten blir lägre i år beror främst på att investeringarna och den offentliga konsumtionen bromsar in.

Den starka tillväxten under flera års tid leder till att resursutnyttjandet stiger och att svensk ekonomi för närvarande ligger över konjunkturell balans. Det medför att löneökningstakten och inflationen stiger och att räntorna höjs. Tillsammans med tilltagande brist på arbetskraft leder det till att BNP-tillväxten dämpas ytterligare kommande år. I slutet av perioden når ekonomin normalt resursutnyttjande igen.

Den stigande aktiviteten i ekonomin ökar efterfrågan på arbetskraft. Antalet sysselsatta ökar med nära 70 000 personer i år och med ytterligare drygt 30 000 personer nästa år. En del av sysselsättningsökningen kommande år beror på att antalet deltagare i olika typer av program med anställningsstöd blir fler.

Den starka sysselsättningsökningen leder till att arbetslösheten sjunker relativt snabbt och ligger under sin jämviktsnivå i år. Kommande år dämpas sysselsättningsökningen och arbetslösheten stiger igen.

Skatteintäkterna ökar allt långsammare

Skatteintäkterna ökar betydligt mindre i år än förra året. Det beror både på att flera skattebaser ökar långsammare än förra året och på att skattehöjningarna är mindre.

Ökningen av intäkterna från skatt på arbete dämpas i år då de största skattebaserna, löner och pensioner, inte ökar lika mycket som förra året. Dessutom uppgår skattehöjningarna bara till 3 miljarder kronor i år, jämfört med 30 miljarder kronor 2016. Nästa år dämpas ökningstakten ytterligare då sysselsättningsökningen fortsätter att mattas av.

Efter två år med mycket stark utveckling av intäkterna från mervärdesskatt dämpas ökningstakten i år. Det beror främst på att ökningen av bostadsinvesteringarna bromsar in. Nästa år dämpas ökningstakten ytterligare.

Energi- och koldioxidskatterna har under flera år minskat som andel av BNP till följd av att förbrukningen av el och drivmedel ökat relativt svagt. Kommande år ökar skatteintäkterna i stället i takt med BNP. Det beror på att skattesatserna på både el och drivmedel höjs. Energiskatten på el höjs 2017 och 2019 som en del av energiöverenskommelsen mellan regeringen och delar av oppositionen. Höjningen ska finansiera en utfasning av skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer och sänkt fastighetsskatt för vattenkraftverk. Energi- och koldioxidskatten på drivmedel räknas från och med i år upp med KPI plus 2 procentenheter efter att tidigare endast ha räknats upp med KPI.

En annan effekt som de ändrade reglerna för energi- och koldioxidskatterna får är att incitamenten att byta ut fossila bränslen mot biodrivmedel minskar. Det beror på att biodrivmedel bara belastas med energiskatt. Skatten på biodrivmedel kommer därmed att öka mer än skatten på andra drivmedel. Därför bedöms användningen av biodrivmedel bli lägre än den annars skulle ha blivit.

Intäkterna från skatt på kapital fortsätter att minska i år. Det beror främst på lägre kapital-

vinster och på att taket för uppskov vid bostadsförsäljningar temporärt har avskaffats. Nästa år fortsätter kapitalvinsterna, och därmed skatteintäkterna från hushållens kapitalinkomster, att sjunka. Men åren därefter ökar skatteintäkterna då kapitalvinsterna ökar i takt med BNP. Ökningen motverkas i viss mån av att ränteutgifterna ökar mer än ränteinkomsterna som en följd av stigande marknadsräntor. Trots att kapitalvinsterna återgår till att ligga i linje med ett historiskt genomsnitt¹ som andel av BNP är skatteintäkterna från hushållens kapitalinkomster totalt sett högre än ett historiskt genomsnitt hela perioden. Det beror främst på att utdelningarna, som har ökat mycket de senaste åren, ligger kvar på en hög nivå hela perioden.

Avkastningsskatten sjunker till en rekordlåg nivå i år. Det beror på att statslåneräntan har fortsatt att falla. Skatteintäkterna sjunker dock inte lika mycket som räntan eftersom de golv på räntan som införts för beräkningen av avkastningsskatten aktiveras i år. Kommande år ökar avkastningsskatten snabbt när räntorna stiger.

Skatteintäkterna från företagens vinster dämpades förra året även om de låg kvar på en hög nivå historiskt sett. Det var främst exportföretagen som redovisade en sämre vinstutveckling. I år väntas vinsterna öka mer än de gjorde förra året då exporten har tagit fart igen.

Sammantaget ökar skatteintäkterna i ungefär samma takt som BNP under prognosperioden och skattekvoten ligger därmed relativt stilla.

Utgifterna för migration är fortsatt höga i år men de sjunker kraftigt nästa år

Utgifterna ökar måttligt sett över hela perioden. I år ökar de dock mer än kommande år, bland annat till följd av de så kallade välfärdsmiljarderna. De totala utgifterna på statens budget ökar i år med 45 miljarder kronor. Justerat för att utgifterna hölls nere under 2016, då en del utgifter avseende 2016 betalades ut redan 2015, ökar utgifterna med 30 miljarder kronor i år.

Utgifterna för migration och integration ligger i år kvar på en hög nivå som en följd av att reglerna

för ersättning för ensamkommande barn ändras, annars hade utgifterna minskat. Ersättningen ska från och med i år betalas ut det år utgifterna avser i stället för i efterskott som tidigare. Det innebär att kostnader för både 2016 och 2017 ersätts i år. Nästa år sjunker i stället utgifterna kraftigt eftersom schablonersättningen för ensamkommande barn sänks enligt det nya ersättningssystemet och det är betydligt färre som söker asyl under åren 2016–2018 än det var 2015. I slutet av prognosperioden ligger utgifterna på ungefär samma nivå som de gjorde innan 2015.

Utgifterna för migration och integration räknas till viss del av från det internationella biståndet. Avräkningarna uppgår till drygt 7 miljarder kronor i år, vilket är något mer än förra året. Det motsvarar 16 procent av biståndsramen. Kommande år uppgår avräkningen till mellan 3 och 4 miljarder konor.

Utgiftsökningen för sjukpenningen bromsade in förra året, efter att ha ökat med i genomsnitt drygt 12 procent per år 2011–2015. I år och kommande två år minskar de korta sjukskrivningar, både i omfattning och i varaktighet. De längre sjukskrivningarna ökar dock, vilket bland annat beror på att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen har tagits bort. Antalet personer som får sjukersättning fortsätter att minska, som det gjort under lång tid. Minskningen beror på att inflödet förblir lågt och att många med sjukersättning kommer att ålderspensioneras de närmaste åren.

Utgifterna inom arbetsmarknadsområdet är i stort sett oförändrade under prognosperioden. Utgifterna för arbetslöshetsersättning minskar dock något i år och nästa år eftersom arbetslösheten och andelen av de arbetslösa som är berättigade till ersättning sjunker. I slutet av perioden ökar utgifterna något igen. Antalet personer i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program minskar, men utgifterna är i stort sett oförändrade. Det beror på att anställningsstöden, som är dyrare än andra program, ökar. Antalet nystartsjobb minskar sammantaget eftersom subventionen för nystartsjobb har sänkts för dem som varit arbetslösa kortare tid än två år. Dessutom har tiden man kan ha ett nystartsjobb begränsats. Bland långtidsarbets-

¹ Det historiska genomsnittet avser åren 2000-2015.

lösa och nyanlända blir dock nystartsjobben fler eftersom subventionen har höjts för dessa grupper.

Utgifterna för Utbildning och universitetsforskning ökar mycket under prognosperioden på grund av stora satsningar i de senaste budgetarna. Sammantaget är det inom utbildning och universitetsforskning som regeringen har gjort de största satsningarna. De omfattar bland annat fler utbildningsplatser inom vuxenutbildning, yrkesutbildning och utbildning på universitetsnivå samt höjda lärarlöner och fler anställda i lågstadiet.

Utgifterna för försvaret ökar med sammanlagt 8 miljarder kronor under prognosperioden. Ökningen är främst en följd av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet för åren 2016–2020.

Utgifterna inom kommunikationsområdet stiger mycket till följd av ökade investeringar i såväl vägar som järnvägar. Dessutom ökar lånefinansierade väginvesteringar, framför allt projektet Förbifart Stockholm. Lånen ska återbetalas med framtida inkomster från trängselskatter.

Mindre överskott i år än förra året

Förra året blev överskottet i den offentliga sektorns finanser 40 miljarder kronor. I år minskar överskottet till 15 miljarder kronor. Att överskottet blir betydligt lägre i år beror till viss del på lägre intäkter från kapitalvinster och på att utgifterna var tillfälligt låga förra året. Att utgifterna var låga berodde bland annat på att en del utgifter för 2016 flyttades till 2015 och att en rabatt på EU-avgiften för åren 2014–2015 tillfördes retroaktivt förra året. Dessutom ändrades reglerna för utbetalningarna av den statliga assistansersättningen. Den betalas numera ut i efterskott i stället för i förskott.

Kommande år växer överskotten då utgifterna för bland annat migrationen sjunker samtidigt som skatteintäkterna ökar i takt med tillväxten i ekonomin. Överskottet uppgår år 2021 till 142 miljarder kronor, vilket motsvarar 2,7 procent av BNP.

Det är den statliga sektorn som visar överskott. Kommunsektorn och ålderspensionssystemet visar tvärt emot underskott hela perioden. Trots att det finansiella sparandet i kommunsektorn visar stora underskott räknar ESV med att sektorn klarar balanskravet. Det beror på att balanskravet utvärd-

eras mot kommunernas resultat, vilket är högre än det finansiella sparandet. Men det förutsätter bland annat att demografiskt motiverade utgiftsökningar hålls tillbaka. Resultatet visar stora överskott på kort sikt då statsbidragen ökar mycket. Givet att inkomstökningen dämpas framöver, bland annat som en följd av att ESV räknar med oförändrade statsbidrag och skatte-satser från och med nästa år, närmar sig resultatet noll i slutet av prognosperioden.

Sparandet i ålderspensionssystemet vänder till ett underskott i år. Att sparandet försämras beror på att de genomsnittliga pensionerna ökar relativt mycket i år på grund av att systemet befinner sig i slutet av en balanseringsperiod. De närmaste åren är underskottet i stort sett oförändrat. Men sparandet förbättras i slutet av perioden när kapitalinkomsterna blir högre till följd av stigande räntor.

Överskottet och en stark tillväxt i ekonomin leder till att den offentliga sektorns bruttoskuld, Maastrichtskulden, sjunker till 39 procent av BNP i år. Kommande år fortsätter den att sjunka.

Överskottsmålet nås inte men utgiftstaket klaras samtliga år

Nuvarande överskottsmål om ett överskott på 1 procent av BNP över en konjunkturcykel nås inte under prognosperioden. Utgiftstaket klaras däremot med god marginal samtliga prognosår.

Budgetsaldot försvagas då kapitalplaceringar tas ut från skattekontot

Saldot på statens budget försvagas med 81 miljarder kronor i år, jämfört med en försvagning på 25 miljarder kronor i statens finansiella sparande. Det beror främst på ett stort omslag i skatteperiodiseringarna. Förra året var intäktsräntan på skattekontot högre än den ränta som kreditinstituten erbjöd. Det medförde att både hushåll och företag gjorde inbetalningar som mer var att likställa med kapitalplaceringar. I år blir effekten den omvända när kapitalplaceringarna börjar tas ut. Det minskar budgetsaldot med 20 miljarder kronor. Justerat för kapitalplaceringarna och för tidigare lagda utgifter vid årsskiftet 2015/2016 försvagas inte saldot i år utan är 4 miljarder kronor bättre än förra året. Nästa år väntas resterande

kapitalplaceringar tas ut från skattekontot, vilket försämrar saldot med 30 miljarder kronor.

Betydligt bättre sparande än i föregående prognos

Jämfört med ESV:s prognos i december har det finansiella sparandet reviderats upp med mellan 15 och 28 miljarder kronor per år. Det beror både på

högre inkomster och lägre utgifter. Revideringarna av skatteintäkterna är främst en följd av högre intäkter från mervärdesskatt och skatt på kapital. På utgiftssidan är det främst utgifterna för migration och integration samt arbetsmarknad som har sänkts.

Tabell 1. Sammanfattande nyckeltal

	Utfall					Prognos				
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BNP, fasta priser, proc. utv.	-0,3	1,2	2,6	4,1	3,3	2,4	1,5	1,4	1,8	1,9
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerad, proc. utv.	0,1	1,2	2,7	3,8	3,0	2,6	1,7	1,4	1,6	1,7
Hushållens konsumtion, proc. utv.	0,8	1,9	2,1	2,7	2,2	2,2	2,1	2,0	2,1	2,3
Offentlig konsumtion, proc. utv.	1,1	1,3	1,5	2,5	3,1	1,5	0,2	0,1	0,7	0,4
Investeringar, proc. utv.	-0,2	0,6	5,5	7,0	5,9	3,1	2,6	2,1	2,7	2,7
Lager, bidrag till BNP-förändringen	-1,1	0,2	0,2	0,3	0,1	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Export, proc. utv.	1,0	-0,8	5,3	5,6	3,4	3,6	2,5	2,6	3,6	3,6
Import, proc. utv.	0,5	-0,1	6,3	5,5	3,7	3,0	3,0	2,9	4,0	3,8
Real disponibel inkomst, proc. utv.	3,8	1,8	2,8	2,4	3,0	2,8	1,0	0,6	0,6	0,6
Hushållens sparande, exklusive tjänste- och premiepensioner, andel av disponibel inkomst	7,9	7,9	8,5	8,2	8,8	9,4	8,5	7,2	5,7	4,2
Lönesumma, proc. utv.	3,7	2,7	3,8	4,3	4,9	4,5	3,8	3,8	3,7	3,7
Arbetade timmar, kalenderkorrigerade, proc. utv.	0,7	0,4	1,8	1,0	1,7	1,4	0,6	0,4	0,3	0,4
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	8,0	8,0	7,9	7,4	6,9	6,7	6,4	6,4	6,6	6,7
Finansiellt sparande i offentlig sektor, mdkr	-36	-51	-62	11	40	15	21	52	90	142
Finansiellt sparande i offentlig sektor, proc. av BNP	-1,0	-1,4	-1,6	0,3	0,9	0,3	0,5	1,1	1,8	2,7
Offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden), proc. av BNP	37,8	40,4	45,2	43,9	41,6	39,2	36,9	34,4	31,1	27,0
Bakåtblickande tioårsnitt, finansiellt sparande	0,6	0,6	0,5	0,3	0,2	-0,1	-0,3	-0,1	0,1	0,3
Sjuårsindikatorn	-0,8	-0,6	-0,6	-0,5	-0,1	0,3	1,0			
Konjunkturjusterat sparande	-0,4	-1,0	-1,4	-0,6	0,4	0,1	0,3	1,1	1,9	2,7
Skattekvot, proc. av BNP	42,6	42,9	42,6	43,3	43,9	43,8	43,7	43,9	43,9	44,0
Totala utgifter på statens budget, mdkr	812	921	862	892	917	963	967	957	983	969
Takbegränsade utgifter, mdkr	1 022	1 067	1 096	1 135	1 184	1 234	1 256	1 264	1 286	1 307
varav Ålderspensionssystemet, mdkr	238	257	258	267	285	300	311	321	333	344
Marginal till utgiftstaket ¹ , mdkr	62	28	11	23	31	40	76	128	180	
Budgetsaldo, mdkr	-25	-131	-72	-33	85	4	13	88	106	173
Engångseffekter på statens budget, mdkr	8	-74	-14	-1	59	-28	-42	5	4	3
Underliggande budgetsaldo, mdkr	-33	-57	-58	-31	26	32	56	83	102	170
Statsskuld, proc. av BNP	30,2	32,8	34,2	32,3	29,5	27,8	26,2	23,6	20,3	16,4

Källa: SCB och ESV

¹ Utgiftstaken för 2017–2019 är beslutade. Utgiftstaket för 2020 är regeringens förslag enligt Budgetpropositionen för 2017.

Innehåll

1	Makroekonomisk utveckling	9
2	Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget	15
2.1	Offentliga sektorns skatteintäkter	15
2.1.1	Skatt på arbete.....	16
2.1.2	Skatt på kapital	18
2.1.3	Skatt på konsumtion.....	21
2.2	Inkomster på statens budget	22
3	Utgifter på statens budget	25
3.1	Totala utgifter	25
3.2	Takbegränsade utgiftsområden	25
3.2.1	Migration (UO 8) samt Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering (UO 13)	26
3.2.2	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (UO 10)	28
3.2.3	Ekonomisk trygghet för familjer och barn (UO 12)	29
3.2.4	Arbetsmarknad och arbetsliv (UO 14).....	31
3.2.5	Andra utgiftsområden som förändras	33
3.3	Utgifter som inte är takbegränsade	33
3.3.1	Statsskuldräntor (UO 26).....	33
3.3.2	Riksgäldens nettoutlåning	34
3.4	Realekonomiskt fördelade utgifter	36
4	Finansiellt sparande och budgetsaldo	39
4.1	Offentliga sektorns finansiella sparande.....	39
4.2	Statens finansiella sparande och budgetsaldo	40
4.2.1	Statens finansiella sparande - saldot enligt nationalräkenskaperna.....	40
4.2.2	Saldot enligt budgetstrukturen - budgetsaldot.....	41
4.2.3	Sambandet mellan statens finansiella sparande och budgetsaldo.....	42
4.3	Kommunsektorns finansiella sparande.....	42
4.3.1	Sambandet mellan kommunsektorns finansiella sparande och resultat.....	44
4.4	Ålderspensionssystemets finansiella sparande	45
5	Den offentliga skulden	47
5.1	Maastrichtskulden	47
5.2	Statsskulden	47
6	De budgetpolitiska målen	51
6.1	Överskottsmålet	51
6.2	Utgiftstaket	51
6.3	Balanskravet inom kommunsektorn	52
7	Revideringar samt förslag eller beslut som inte har beaktats.....	53
7.1	Revideringar sedan decemberprognosen.....	53
7.2	Förslag eller beslut som inte har beaktats i prognosen	56
8	Fördjupningsavsnitt	57
	Beskattningsavsnitt	58

Tabeller över inkomster och utgifter på statens budget.....	65
Kontaktpersoner	69

Prognostabeller april 2017 på ESV:s webbplats

Arbetsmarknad

Nyckeltal för arbetsmarknaden

Budgetsaldo och engångseffekter

Budgetsaldo och underliggande budgetsaldo samt specificering av engångseffekters påverkan på budgetsaldot

Finansiellt sparande i staten

Bro mellan statens budgetsaldo och det finansiella sparandet med specificering av poster som skiljer dem åt

Finansiellt sparandet för den konsoliderade offentliga sektorn

Finansiellt sparande i staten, kommunsektorn och ålderspensionsystemet samt konsoliderat i offentlig sektor

Försörjningsbalans

Försörjningsbalans, i fasta och löpande priser, nivå samt procentuell utveckling

Förändring av anslagsbehållningar

Ingående, utgående och förändring av anslagsbehållningar

Hushållens disponibla inkomster

Disponibel inkomst, årlig procentuell förändring samt sparkvot

Inkomster av statens aktier m.m.

Specificering av årliga utdelningar från statligt ägda bolag, affärsverk samt Riksbanken

Kassamässig korrigerings och Riksgäldskontorets nettoutlåning

Specificering av poster under kassamässig korrigerings och Riksgäldens nettoutlåning

Löner, lönesumma och priser

Makroekonomiska nyckeltal inklusive timlön, lönesumma, KPI, och inkomstindex och balanstal

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget

Statens skatteintäkter uppdelat på arbete, kapital, konsumtion och övrigt samt statens övriga inkomster inklusive utdelningar

Räntor och valutor

Makroekonomiska nyckeltal för räntor och valutor

Skattebaser

Skattebaser som påverkar inkomstsidan på statens budget

Statsskuld och Maastrichtskuld

Statsskulden med fördelning på förändringskomponenter samt offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld

Utgifter på statens budget samt ålderspensionssystemet

Budgeten uppdelat på utgiftsområden och realekonomisk fördelning samt ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Utgiftstak och förändringar av dessa

Initial bedömning av, ursprungligt beslutade och slutligt fastställda utgiftstak samt specifikation av tekniska justeringar

Volymer

Volymer som påverkar utgifts- och inkomstsidan på statens budget

1 Makroekonomisk utveckling

Efterfrågan i ekonomin är hög för närvarande och företagen ser ljus på framtiden. BNP fortsätter därmed att öka starkt i år, fast inte lika mycket som förra året. Nästa år mattas tillväxten av ytterligare då resursläget blir mer ansträngt och penningpolitiken stramas åt. Till följd av den starka tillväxten stiger i år efterfrågan på arbetskraft och sysselsättningen ökar med nära 100 000 personer totalt sett 2017 och 2018. Det leder också till att bristen på arbetskraft tilltar. Det stigande resursutnyttjandet leder till att löneökningstakten höjs och att inflationen ökar. Arbetslösheten stiger från och med 2020 vilket delvis beror på att tillväxten mattas av men också på att sammansättningen i befolkningen ändras. Andelen som är födda utomlands ökar relativt mycket under prognosperioden. Denna grupp är, och väntas fortsätta vara, arbetslösa i större utsträckning än resten av befolkningen.

Stark men avtagande BNP-tillväxt

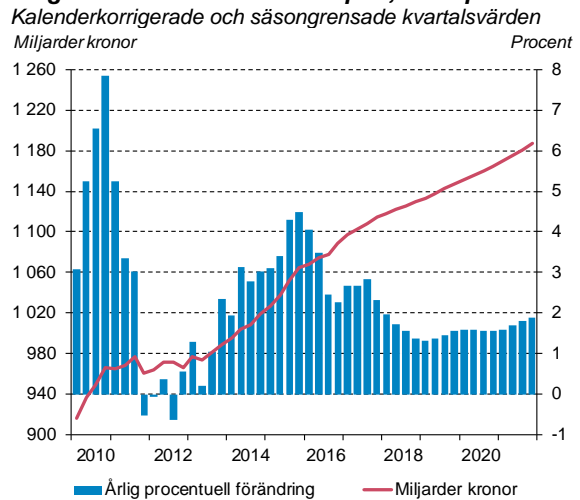
Enligt flera företagsundersökningar är efterfrågan i ekonomin hög för närvarande. Exporten har tagit fart igen efter inbromsningen förra året och hushållens konsumtion fortsätter öka i god takt. Investeringarna, framför allt bostadsinvesteringarna, och offentlig konsumtion ökar dock långsammare i år. Sammantaget är BNP-tillväxten lägre i år än förra året. Importen ökar inte lika mycket som exporten eftersom den inhemska efterfrågan dämpas. Det leder till att nettoexporten höjer BNP-tillväxten i år medan den var neutral förra året.

Nästa år dämpas tillväxttakten ytterligare då stigande löneökningar och räntor kyler av ekonomin och stigande brist på arbetskraft hämmar tillväxten. Det är främst ökningstakten i investeringarna och den offentliga konsumtionen som fortsätter avta och exporten ökar långsammare.

Stark tillväxt under flera år innebär att BNP nu ligger över den potentiella, långsiktigt hållbara, nivån. Resursläget är med andra ord ansträngt. Det får till följd att penningpolitiken börjar strama

åt under 2018 och att tillväxten ökar långsammare än potentiell tillväxt kommande år. Ekonomin väntas därmed nå konjunkturell balans i slutet av perioden.

Diagram 1. BNP till marknadspris, fasta priser

Källa: SCB och ESV

Hushållens konsumtion ökar fortfarande relativt långsamt

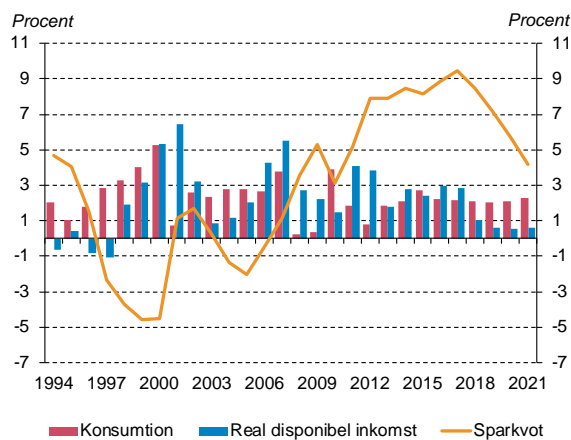
Hushållens konsumtion ökade långsamt förra året givet den starka ökningen av hushållens disponibla inkomster. Det innebär att sparkvoten, som sjönk något 2015, steg igen till en historiskt hög nivå. Det tyder på att det finns ett visst inslag av försiktighetssparande i hushållens konsumtion. En orsak till den relativt svaga konsumtionsökningen var troligtvis att hushållens förväntningar om framtiden försämrades i början av 2016. Framför allt var hushållens syn på Sveriges ekonomi dystrare än normalt. En annan orsak kan vara att amorteringskravet vid köp av bostäder infördes vilket fick hushållen att konsumera mindre.

I år ökar hushållens disponibla inkomster i ungefär samma takt som förra året. Ökningen av löneinkomsterna avtar men skatthöjningarna är inte lika stora och räntorna är fortsatt låga. Hushållens balansräkningar är också starka och spar-

kvoten är, som tidigare nämnts, mycket hög i ett historiskt perspektiv. Optimismen bland hushållen steg också i slutet av förra året och konsumentförtroendet är nu högre än normalt. Sammantaget bäddar det för en stark konsumtionsökning framöver och konsumtionen väntas därmed öka mer i år än förra året. Konsumtionen ökar dock långsammare än de disponibla inkomsterna även i år, vilket innebär att sparkvoten fortsätter att stiga. En anledning till det är att de disponibla inkomsterna höjs i år, liksom de gjorde förra året, av att möjligheten att göra uppskov av kapitalvinstskatten vid försäljning av bostäder har utökats. Det bedöms dock inte påverka konsumtionen i så stor utsträckning.

Kommande år fortsätter konsumtionen att öka i ungefär samma takt som i år men de reala disponibla inkomsterna ökar långsammare, bland annat till följd av att räntorna och inflationen stiger. Därmed sjunker sparkvoten.

Diagram 2. Hushållens konsumtion och sparkvot

Källa: SCB och ESV

Anm.: Sparkvoten avser hushållens eget sparande som andel av disponibel inkomst

Offentlig konsumtion ökar svagt

Konsumtionen i kommunsektorn och staten ökade sammantaget med 3,1 procent förra året, vilket är en hög ökningstakt sett i ett historiskt perspektiv. Det var främst den kraftiga ökningen av antalet asylsökande under hösten 2015 som drev upp tillväxten. Satsningar i budgetpropositionen bidrog också till att höja konsumtionen. Behoven av att utöka verksamheten inom kommunsektorn är fort-

satt stora, med stigande antal äldre, barn och nyanlända i befolkningen. Konsumtionen väntas ändå öka betydligt mindre i år än förra året eftersom kostnaderna för flyktmottagandet minskar. Kommande år är utrymmet för att öka konsumtionen begränsat då inkomsterna ökar betydligt mindre och kommunerna och landstingen då behöver anpassa konsumtionen för att klara balanskravet (se faktaruta om ESV:s beräkningsmetod för kommunal konsumtion i avsnitt 4.3).

Tabell 2. Försörjningsbalans

Procentuell förändring

	Utfall	Prognos				
		2016	2017	2018	2019	2020
Hushållens konsumtion	2,2	2,2	2,1	2,0	2,1	2,3
Offentlig konsumtion	3,1	1,5	0,2	0,1	0,7	0,4
Fasta investeringar	5,9	3,1	2,6	2,1	2,7	2,7
Lager ¹	0,1	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Export	3,4	3,6	2,5	2,6	3,6	3,6
Import	3,7	3,0	3,0	2,9	4,0	3,8
Nettoexport ¹	0,0	0,4	-0,1	0,0	0,0	0,1
BNP	3,3	2,4	1,5	1,4	1,8	1,9
BNP, kalenderkorrigerad	3,0	2,6	1,7	1,4	1,6	1,7

Källa: SCB och ESV

¹Förändring i procent av BNP föregående år.

Investeringstakten sjunker

Investeringarna ökar betydligt långsammare i år än förra året. Det är framför allt investeringarna i nya bostäder som dämpas. De ökade med 35 procent förra året och stod för 60 procent av investeringsuppgången. Brist på tillgänglig mark och arbetskraft och en minskad efterfrågan till följd av stigande räntor och amorteringskrav innebär att investeringsökningen mattas av. Investeringarna i ombyggnader, som sjönk kraftigt förra året till följd av att subventionsgraden för ROT-avdraget sänktes från 50 till 30 procent, väntas dock öka igen. Investeringarna i näringslivet exklusive bostäder ökar också långsammare i år än förra året.

I kommunsektorn fortsätter investeringarna att öka mycket i år även om en del stora projekt inom sjukvården, bland annat bygget av Karolinska sjukhuset i Solna, löper ut. Det är bland annat andra stora investeringsprojekt inom sjukvården samt infrastrukturinvesteringar som bidrar till ök-

ningen i år. Kommande år sjunker i stället investeringarna i kommunsektorn något.

I staten ökar bygginvesteringarna mer i år än förra året till följd av tidigare beslutade infrastruktursatsningar, främst Förbifart Stockholm och olika väg- och järnvägsprojekt i Göteborg samt byggandet av Ostlänken. Totalt sett ökar dock investeringarna i staten långsammare eftersom bland annat investeringarna i forskning dämpas. Även kommande år ökar infrastrukturinvesteringarna snabbt och 2019 ökar även investeringarna i försvarsmateriel mycket till följd av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet för åren 2016-2020.

Exporten har tagit fart igen

Exporten ökade betydligt mindre förra året än 2015. Inbromsningen var främst en följd av en avmattning i den globala handeln. Avmattningen var temporär och i år ökar marknadstillväxten för svensk exportindustri mer än förra året. Det märks genom att exportorderingsgången har vänt upp och att exporten har tagit fart igen. Efterfrågan blir starkare på de flesta marknader. I Storbritannien, som är Sveriges fjärde största exportmarknad, sjunker dock i stället efterfrågan till följd av Brexit. Försvagningen av kronan under 2016 bidrar också till en något högre exporttillväxt i år och exporten växer mer än marknadstillväxten. Svensk export, som till stor del består av investeringsvaror, gynnas också av att investerings-takten stiger i Europa efter många år med låga investeringar.

Kommande år stiger marknadstillväxten ytterligare men kronan förstärks samtidigt vilket dämpar exporten. Svensk exportindustri återgår därmed till att tappa marknadsandelar, som den trendmässigt gjort under lång tid. Exporttillväxten sjunker därför både nästa år och 2019.

Svagare inhemsk efterfrågan håller tillbaka importen i år

Importen bromsade in förra året, men inte lika mycket som exporten eftersom den inhemska efterfrågan var fortsatt hög. I år ökar importen i ungefär samma takt som förra året trots att exporten tar fart. Det beror på att den inhemska efterfrågan, framför allt investeringarna, dämpas. För-

svagningen av kronan under förra året håller också tillbaka importen något. Nettoexporten bidrar därmed till att höja BNP-tillväxten med 0,4 procentenheter i år. Nästa år sänker nettoexporten BNP-tillväxten men åren därefter är bidraget i stort sett neutralt.

Fortsatt stor efterfrågan på arbetskraft

Efterfrågan på arbetskraft är fortsatt stor och sysselsättningen har ökat mycket de senaste månaderna, både inom näringslivet och inom den offentliga sektorn. Av sysselsättningsökningen på 73 000 personer förra året var hälften av ökningen inom offentlig sektor.

Tabell 3. Nyckeltal på arbetsmarknaden

Procentuell förändring om inget annat anges
Kalenderkorrigerade värden

	Utfall	Prognos				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BNP, fp	3,0	2,6	1,7	1,4	1,6	1,7
Produktivitet	1,0	1,2	1,1	1,0	1,3	1,4
Arbetade timmar	1,7	1,4	0,6	0,4	0,3	0,4
Medelarbetstid	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sysselsatta	1,5	1,4	0,6	0,4	0,3	0,4
Arbetskraft	1,0	1,1	0,4	0,4	0,4	0,5
Personer i program, tusental	188	190	183	178	179	180
Arbetslöshet, ILO ¹	6,9	6,7	6,4	6,4	6,6	6,7
Öppen arbetslöshet ^{1,2}	4,9	4,7	4,5	4,5	4,6	4,7

Källa: Arbetsförmedlingen, SCB och ESV

¹Procent av arbetskraften.

²Arbetslösa exklusive heltidsstuderande arbetssökande i åldrarna 16-64 år.

Under året dämpas sysselsättningsökningen. Det beror främst på att efterfrågan i ekonomin ökar långsammare men också på att matchningsproblemen blir allt större. När företag, kommuner och landsting får allt svårare att få tag på arbetskraft med den kompetens som efterfrågas bromsas sysselsättningsuppgången. Mätt som årsgenomsnitt ökar antalet sysselsatta med 67 000 personer i år. Offentlig sektor står även i år för hälften av sysselsättningsökningen då behovet av att anställa personal för att kunna utöka och förbättra mottagandet av asylsökande och nyanlända är fortsatt stort. Nästa år ökar sysselsättningen med ytterligare 30 000 personer.

Ökningen av antalet sysselsatta beror delvis på att allt fler blir sysselsatta i statligt subventionerade anställningsstöd såsom extratjänster, trainee-jobb och moderna beredskapsjobb de närmaste åren. Antalet sysselsatta i nystartsjobb minskar däremot till följd av att subventionsgraden sänks för vissa målgrupper. Även utbildningssatsningar bidrar till att göra de arbetslösa mer anställningsbara, vilket ökar sysselsättningsnivån på sikt. Andra politiska satsningar, till exempel att taket i a-kassan har höjts, bidrar till att dämpa sysselsättningsökningen i viss mån. Sammantaget beräknas effekterna av satsningarna ha en viss positiv effekt på sysselsättningen.

Den starka ökningen av antalet sysselsatta under både 2016 och 2017 leder till att sysselsättningen, liksom BNP, nu bedöms ligga över sin potentiella nivå och att arbetslösheten sjunker under sin jämviktsnivå. Det innebär att sysselsättningsökningen dämpas kommande år.

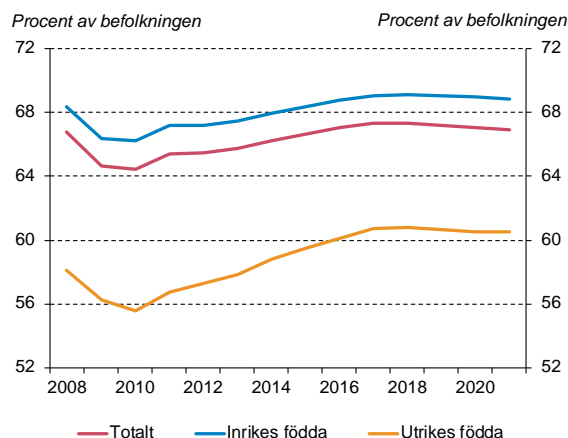
Sysselsättningsgraden stiger på kort sikt

Den snabbt stigande sysselsättningen har lett till att sysselsättningsgraden stigit de senaste åren. Det gäller för alla åldersgrupper och både bland de som är födda i Sverige och de som är födda utomlands. Det är främst en effekt av att ekonomin har återhämtat sig efter finanskrisen. Men sysselsättningsgraden i olika grupper ligger nu högre än innan finanskrisen vilket tyder på att det också har skett en strukturell förändring, både genom höjt arbetskraftsutbud och genom sänkt jämviktsarbetslöshet.

I år väntas sysselsättningsgraden fortsätta stiga då tillväxten i ekonomin är fortsatt stark och efterfrågan på arbetskraft är hög. Kommande år sjunker den. Det är delvis en effekt av att sysselsättningen nu bedöms ligga över sin potentiella nivå och att konjunkturen mattas av framöver. Men det är också en effekt av att sammansättningen i befolkningen ändras. Andelen utlandsfödda i befolkningen, som har en lägre sysselsättningsgrad än genomsnittet, ökar relativt mycket. Kommande år består befolkningsökningen i arbetsför ålder, och därmed även sysselsättningsökningen, enbart av utlandsfödda. De många asylsökande som nu får uppehållstillstånd, varav

många har låg utbildning och därmed sannolikt har svårt att få ett arbete, bidrar i stor utsträckning till att befolkningen ökar. Sett över hela perioden innebär den ändrade sammansättningen i befolkningen att den totala sysselsättningsgraden sjunker trots att den stiger både bland de som är födda i Sverige och bland de som är födda utomlands.

Diagram 3. Sysselsättningsgrad uppdelat på inrikes- och utrikesfödda

Källa: SCB och ESV

Arbetslösheten sjunker i år men stiger framöver

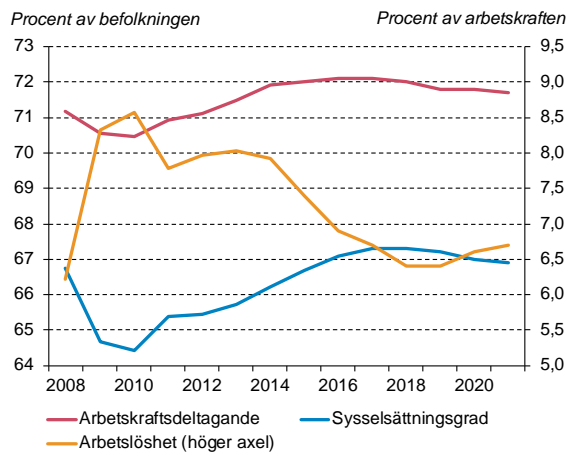
Till följd av den starka sysselsättningsökningen sjunker arbetslösheten. Den ligger dock fortfarande högre än innan finanskrisen. Det beror på att arbetslösheten har bitit sig fast på en hög nivå bland de som är födda utomlands, även om den har sjunkit lite de två senaste åren. Bland de som är födda i Sverige är arbetslösheten lägre än innan finanskrisen.

Eftersom sysselsättningsgraden fortsätter stiga samtidigt som arbetskraftsdeltagandet är oförändrat i år och sjunker nästa år minskar arbetslösheten, till som lägst 6,4 procent 2018. Att arbetskraftsdeltagandet inte fortsätter stiga beror delvis på att antalet utbildningsplatser utökas och att fler därmed kommer studera på heltid i stället för att söka arbete. En annan förklaring är att andelen som är arbetsoförmögna på grund av sjukdom eller annan orsak inte kommer fortsätta sjunka i samma takt. Andelen har sjunkit under flera år eftersom inflödet av nya sjuka har varit mycket

lägre än de som har gått över från att ha sjukersättning till att vara ålderspensionärer.

Efter 2018 stiger arbetslösheten igen, till följd av samma orsaker som gör att sysselsättningsgraden sjunker. Konjunkturen mattas av och de som är födda utomlands ökar som andel av befolkningen.

Diagram 4. Arbetskraftsdeltagande, sysselsättningsgrad och arbetslöshet

Källa: SCB och ESV

Medelarbetstiden är oförändrad framöver

Antalet arbetade timmar ökar i samma takt som antalet sysselsatta i år och kommande år. Det finns dock vissa effekter som höjer medelarbetstiden medan andra sänker den. Dessa tar i huvudsak ut varandra under prognosperioden. Politiska beslut, som att jobbskatteavdraget trappas av, att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen har tagits bort och att perioden då man har rätt att vara arbetslös på deltid har förlängts, sänker medelarbetstiden. Att antalet deltagare i extratjänster och traineejobb ökar framöver bidrar också till att sänka medelarbetstiden då deltagarna kommer att studera 25 respektive 50 procent av arbetstiden. Dessa regeleffekter motverkas av att den sjukfrånvaro som inte påverkas av att den bortre tidsgränsen i sjukersättningen har tagits bort sjunker. Det bidrar till att höja medelarbetstiden.

Låga löneökningar för närvarande

Den nominella ökningen av timlönerna är för närvarande låga. Inom näringslivet, exklusive bygg-

sektorn, ökade lönerna förra året med runt 2 procent enligt preliminära uppgifter från SCB:s konjunkturlönestatistik. I byggsektorn steg löneökningstakten till nära 3 procent. Även i kommunsektorn ökade lönerna med närmare 3 procent. Att lönerna ökade mer i kommunsektorn än i näringslivet beror främst på en särskild satsning i Kommunals avtal för undersköterskor samt lärarlöneylyftet. För ekonomin som helhet bedöms lönerna ha ökat med 2,5 procent förra året när alla retroaktiva utbetalningar har registrerats. Det är ungefär samma nominella löneökning som 2015. Realt sett ökade lönerna dock långsammare 2016 än 2015 eftersom inflationen steg.

Tabell 4. Löner, priser och reporänta

Procentuell förändring om inget annat anges

	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Timlön, KL ¹	2,5	2,9	3,2	3,4	3,4	3,3
Timlön, NR ¹	2,7	2,9	3,2	3,4	3,4	3,3
Lönesumma	4,9	4,5	3,8	3,8	3,7	3,7
KPI	1,0	1,7	2,3	2,7	2,8	2,7
KPIF ²	1,4	1,7	1,8	2,0	2,2	2,0
Prisbasbelopp, nivå	44,3	44,8	45,5	46,6	47,8	49,1
Reporänta, värde vid årets slut	-0,50	-0,50	0,25	1,00	2,00	2,50

Källa: Medlingsinstitutet, SCB och ESV

¹KL avser SCB:s konjunkturlönestatistik, NR avser SCB:s Nationalräkenskaper.

²KPIF avser KPI med oförändrat bostadsränteindex.

De avtal som slöts förra året var ettåriga och nu pågår avtalsförhandlingar som berör de flesta av landets löntagare. De krav som har kommit in ligger på ungefär samma nivå som vid avtalsförhandlingarna för ett år sedan men de innehåller mer av låglönesatsningar och det är fortfarande oklart vad det slutliga avtalade löneökningarna hamnar på². Vi bedömer att den stigande bristen på arbetskraft med rätt kompetens kommer att leda till att både den nominella och den reala löneökningstakten stiger i år men att de totala löneökningarna ändå kommer vara fortsatt låga sett i ett historiskt perspektiv. Lärarlöneylyftet kommer att höja löneökningstakten i kommunsektorn även i

² Beräkningarna slutfördes innan industrins avtal blev klart.

år eftersom de betalades ut först under andra halvåret 2016.

Kommande år stiger löneökningstakten ytterligare men den dämpas något i slutet av prognosperioden då konjunkturen mattas av och resursutnyttjandet i ekonomin sjunker.

Energipriserna driver upp inflationen i år

Den underliggande inflationen enligt KPIF, KPI exklusive räntekostnader, låg i februari på Riksbankens inflationsmål på 2 procent. Det var den högsta noteringen på över sex år. Det var dock främst energipriserna som bidrog i hög grad till att dra upp inflationstakten till följd av att oljepriset och elpriset har stigit. Även skatthöjningar har bidragit till uppgången av energipriserna i år. Exklusive energi låg den underliggande inflationen på 1,3 procent. Även livsmedelspriserna steg mycket i februari, bland annat till följd av snöoväder i Europa som ledde till att en del av grönsaks-skörden förstördes.

Både ökningen av livsmedelspriser och energi priser väntas avta under året då priserna på grönsaker sänks igen, oljepriset ligger relativt stilla och kronan förstärks mot både dollarn och euron. Priserna på varor och tjänster som är producerade i Sverige väntas dock stiga allt snabbare när efterfrågan fortsätter öka och resursutnyttjandet i ekonomin blir allt mer ansträngt. Det leder till ett högre kostnadstryck och den stigande efterfrågan underlättar för företagen att höja priserna. På kort sikt kan försvagningen av växelkursen under det senaste året bidra till att höja inflationen genom högre importpriser. Men på längre sikt stärks kronan vilket dämpar ökningen av importpriserna. Det motverkas dock av att det globala inflationstrycket också stiger.

Sammantaget uppgår den underliggande inflationen till 1,7 procent i år. Nästa år ökar den något, till 1,8 procent. Det är först i mitten av 2019 som inflationen överstiger Riksbankens inflationsmål på 2 procent. Inflationen fortsätter sedan att stiga och ligger över 2 procent 2020. I slutet av prognosperioden faller den tillbaka när resursutnyttjandet i ekonomin sjunker.

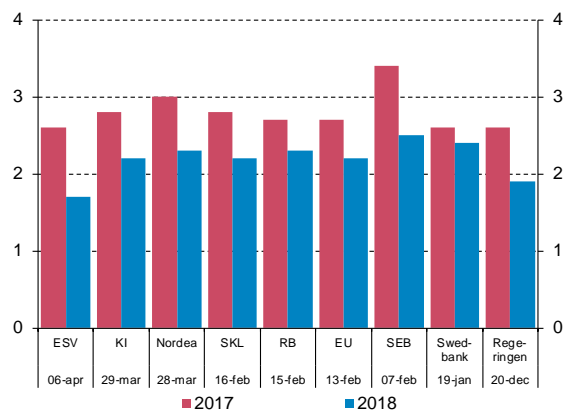
KPI ökar i år i samma takt som den underliggande inflationen KPIF men från och med nästa år ökar den mer då räntorna stiger.

Jämförelse med andra prognosinstitut

De prognosinstitut som finns med i diagrammet nedan målar upp en likartad konjunkturbild, även om styrkan i tillväxten varierar mellan olika prognosmakare. Alla räknar med att BNP-tillväxten blir relativt hög i år men att den dämpas nästa år. I genomsnitt ligger tillväxten på 2,8 procent 2017 och på 2,2 procent 2018. ESV:s prognos ligger lägre än genomsnittet både i år och nästa år. SEB är de mest optimistiska.

Diagram 5. Jämförelse med andra prognosinstitut, BNP

Årlig procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden
Procent

2 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget

I år ökar de totala skatteintäkterna med 3,7 procent, vilket är en svagare ökning än förra året. Skatt på arbete ökar långsammare i år främst eftersom skattehöjningar bidrog till en hög utvecklingstakt förra året. Även skatt på konsumtion utvecklas svagare i år än förra året då framför allt bostadsinvesteringarna ökar långsammare. Skatt på kapital fortsätter sjunka.

2.1 Offentliga sektorns skatteintäkter

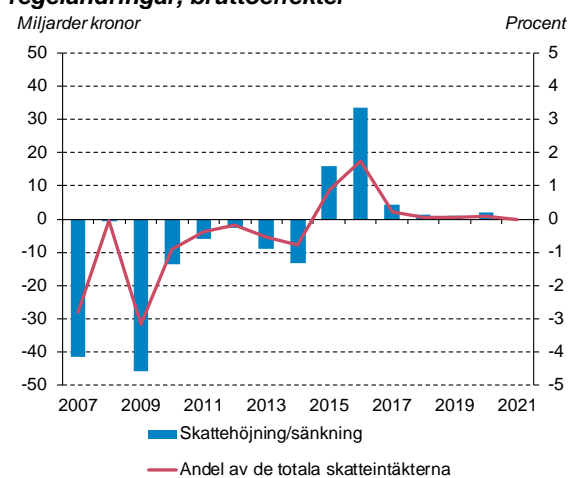
Skatteintäkterna ökar långsammare i år än förra året. Intäkterna från skatt på arbetsinkomster utgör 60 procent av de totala skatteintäkterna och utvecklas svagare i år än föregående år eftersom skattehöjningarna är väsentligt mindre och de största skattebaserna, lönesumman och pensionerna, ökar långsammare. En svagare ökning av intäkterna från mervärdesskatt och punktskatter gör att även konsumtionskatterna utvecklas långsammare. Totalt uppgår konsumtionskatterna till 30 procent av skatteintäkterna. Intäkterna från skatt på kapital utgör drygt 10 procent av de totala skatteintäkterna och minskar något i år till följd av att både hushållens kapitalvinster beräknas minska och att fastighetsskatten blir lägre.

Lägre skattehöjningar i år

Förra året ökade de totala skatteintäkterna, av vilket drygt 30 miljarder kronor var skattehöjningar. Även i år beräknas skattehöjningar påverka skatteintäkterna positivt, dock är effekten betydligt mindre i år (4 miljarder kronor). Den största skattehöjningen för perioden 2015–2017 är det stegvisa borttagandet av den nedsatta arbetsgivaravgiften för unga, med störst effekt förra året. Den

begränsade uppräknningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt 2015–2017, höjd energiskatt 2016 och 2017 samt sänkningen av subventionsgraden för ROT-tjänster förra året bidrar också i stor utsträckning till skattehöjningarna.

Diagram 6. Påverkan på skatteintäkterna av regeländringar, bruttoeffekter

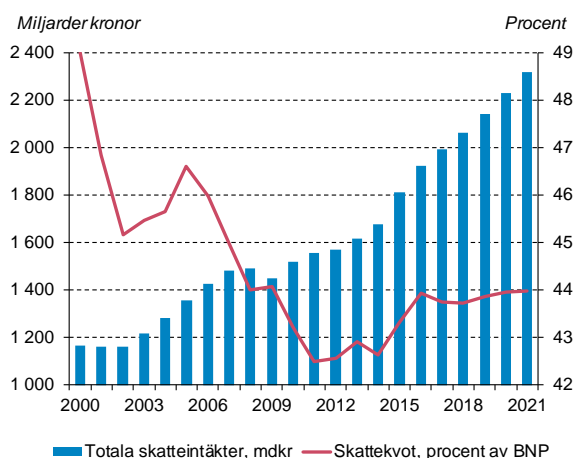

Källa: ESV

Anm.: I ESV:s prognoser ingår bara konkreta beslut och förslag från riksdagen och regeringen. Av den anledningen ingår få skattehöjningar och sänkningar efter i år i prognosen. I diagrammet redovisas statistiska bruttoeffekter.

Små förändringar i skattekvoten under prognosperioden

Skattekvoten ökade förra året till 43,9 procent. Under 2017 och 2018 sjunker skattekvoten marginellt bland annat på grund av att kapitalvinsterna sjunker och att punktskatterna utvecklas svagt. Från 2019 ökar avkastningsskatten snabbare än vad BNP ökar till följd av snabbt stigande räntor. Därmed stiger skattekvoten något igen.

Diagram 7. Totala skatteintäkter och skattekvot

Källa: SKV och ESV

I år utvecklas statens skatteintäkter svagare än skatteintäkterna i kommunsektorn och ålderspensionssystemet. Det förklaras framför allt av att kapitalskatterna minskar. I slutet av perioden ökar skatteintäkterna i staten snabbare än i övriga sektorer eftersom skatt på kapital då utvecklas starkare än skatt på arbete.

Tabell 5. Skatteintäkter per sektor

Procentuell förändring

	Utfall		Prognos				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Staten	10,7	7,2	2,8	3,0	3,8	4,4	4,4
Kommunsektorn	5,4	5,7	4,7	3,9	3,8	3,8	3,9
ÅP-systemet	4,9	4,4	4,2	3,6	3,6	3,6	3,8

Källa: SKV och ESV

2.1.1 Skatt på arbete

Skatt på arbete utgör 60 procent av de totala skatteintäkterna och består av direkta och indirekta skatter. De direkta skatterna på arbete utgörs av statlig och kommunal inkomstskatt, allmän pensionsavgift samt skattereduktioner. Pensionsavgiften påverkar inte de totala intäkterna eftersom den motverkas av en lika stor skattereduktion. De indirekta skatterna på arbete utgörs främst av arbetsgivaravgifter, egenavgifter och särskild löneskatt. Intäkterna från skatt på arbete ökar med 5,0 procent i år, vilket är betydligt lägre än före

gående år men det är fortfarande en relativt stark ökningstakt. I år är skattehöjningarna knappt 3 miljarder kronor, att jämföra med förra året då de uppgick till nästan 30 miljarder kronor vilket bidrar till den lägre ökningstakten. Det är en begränsad uppräknings av skiktgränserna för statlig inkomstskatt samt genomförandet av det sista steget i slopandet av den nedsatta arbetsgivaravgiften för unga som höjer skatterna i år. Nästa år dämpas ökningstakten ytterligare.

Tabell 6. Skatt på arbete

Miljarder kronor/Procent

	Utfall		Prognos				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Direkta skatter	558	609	640	665	690	715	741
Indirekta skatter	491	532	558	579	602	624	648
Totalt	1 050	1 140	1 198	1 245	1 292	1 339	1 388
Förändring (%)	5,6	8,6	5,0	3,9	3,8	3,6	3,7
Varav direkta	5,3	9,0	5,1	4,0	3,7	3,6	3,6
Varav indirekta	6,1	8,1	5,0	3,8	3,8	3,7	3,8

Källa: SKV och ESV

Direkt skatt på arbete ökar snabbare än skattebaserna även i år

Det är främst löner och pensioner som utgör skattebasen för de direkta skatterna. De största skattebaserna, där lönesumman är den viktigaste, ökar långsammare i år jämfört med förra året och skattehöjningarna är betydligt mindre. Detta gör att de direkta skatterna på arbete ökar långsammare. Ökningstakten för skatt på arbete i år är fortfarande stark i ett historiskt perspektiv, men den sjunker något framöver då de stora skattebaserna ökar långsammare och inga skatter ändras.

Skattebaserna ökar i år och nästa år långsammare än den beskattningsbara inkomsten. Det beror på att den låga inflationen håller tillbaka ökningen av grundavdraget vilket medför att den beskattningsbara inkomsten ökar snabbare än skattebaserna. När inflationen stiger framöver kommer skattebaserna och beskattningsbar inkomst att öka mer lika. Se taxerad inkomst och beskattningsbar förvärvsinkomst i tabell 6.

Tabell 7. Skattebaser

Procentuell förändring om inget annat anges

	Nivå ¹	Prognos					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Utbetalda löner	1 556	4,9	4,5	3,8	3,8	3,7	3,7
Aktivitets-och sjukersättning	27	-2,1	0,1	0,8	1,6	2,4	2,4
Sjukpenning och föräldrapenning	71	6,1	3,5	2,4	2,8	3,1	3,2
Arbetsmarknads-ersättningar	29	0,9	-6,3	-9,6	-3,8	0,3	3,2
Pensioner	454	5,4	4,5	3,5	3,7	4,0	4,0
Inkomst av näringsverk-samhet	49	5,2	4,7	3,9	3,9	3,7	3,8
Taxerad inkomst	2 203	5,0	4,3	3,5	3,7	3,7	3,8
Beskattningsbar förvärvsinkomst	1 989	5,4	4,6	3,8	3,8	3,8	3,9

Källa: SKV och ESV

¹Miljarder kronor

Den begränsade uppräkningsgraden av skiktgränsen för statlig inkomstskatt leder till att den statliga inkomstskatten i år ökar snabbare än vad de kommunala skatterna gör. Den genomsnittliga kommunala skattesatsen har höjts, men endast med 2 öre och det höjer bara tillväxttakten i de kommunala skatterna marginellt. De sista tre prognosåren växer den statliga skatten betydligt långsammare, samtidigt som den kommunala skatten ökar i ungefär samma takt. Att statens skatteintäkter ökar betydligt långsammare än lönesumman och de kommunala skatteintäkterna beror på att skiktgränsen skrivs fram med KPI plus 2 procentenheter från och med 2018.

Tabell 8. Kommunala uppräkningsfaktorer och kommunal skatt

Miljarder kronor/Procent

	Utfall	Prognos					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Aktuell prognos	5,1	5,4	4,6	3,8	3,8	3,8	3,9
Föregående prognos	4,6	5,3	4,5	4,1	4,0	3,8	
Fastställda	5,0	5,0	5,2				
Underliggande utveckling	4,7	5,5	4,6	3,8	3,8	3,8	3,9
Kommunal skatt	636 ¹	5,7	4,7	3,8	3,8	3,8	3,9

Källa: SKV och ESV

¹Miljarder kronor**Tabell 9. Statlig inkomstskatt**

Miljarder kronor om inget annat anges

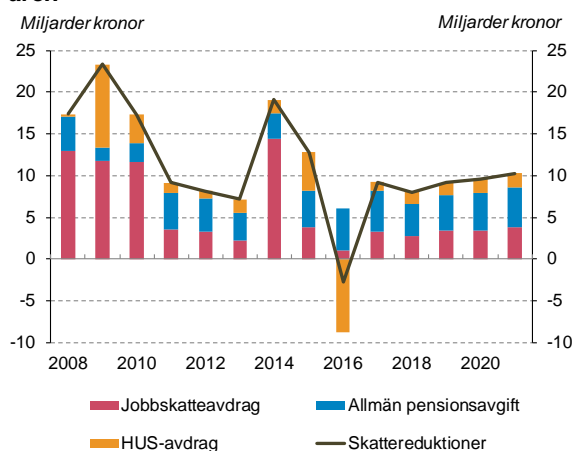
	Utfall	Prognos					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Statlig inkomstskatt	51	57	61	64	65	66	67
Undre skiktgräns	45	51	55	57	59	60	60
Övre skiktgräns	5	6	6	6	7	7	7
Förändring (%)	7,1	11,6	7,0	5,2	2,4	1,4	1,2

Källa: SKV och ESV

Skattereduktionerna ökar nästa år

Skattereduktionerna uppgår i år till sammanlagt 243 miljarder kronor, vilket är en ökning med nära 10 miljarder kronor jämfört med förra året. Jobbskatteavdraget och avdrag för allmän pensionsavgift står för över 90 procent av skattereduktionerna. Det är också dessa som ökar mest jämfört med förra året. Förra året ledde avtrappningen av jobbskatteavdraget och sänkningen av subventionsgraden för ROT-avdraget till att skattereduktionerna minskade. Kommande år ökar både HUS-avdraget, vilket består av både ROT- och RUT-tjänster, och jobbskatteavdraget ungefär lika mycket som i år.

Skattereduktionerna för ROT-tjänster, som utgör huvuddelen av HUS-avdraget, minskade från 20 miljarder kronor 2015 till 11 miljarder kronor föregående år till följd av sänkningen av subventionsgraden för ROT-tjänster. Utöver skatteändringen bidrog en kraftig volymminskning till att sänka avdraget. I år ökar skattereduktionerna till 12 miljarder kronor. Avdraget för RUT-tjänster fördubblas nästan under prognosperioden, till 7 miljarder kronor 2021. De senaste åren har efterfrågan på hushållsnära tjänster ökat, den utvecklingen fortsätter under prognosperioden. RUT-avdraget har även breddats till att omfatta fler tjänster. Det totala HUS-avdraget uppgår i år till 16 miljarder kronor. Åren därefter ökar HUS-avdraget med i genomsnitt 9 procent per år.

Diagram 8. Skattereduktioner: förändring mellan åren

Källa: SKV och ESV

Slopad nedsättning av socialavgifter för unga leder till högre indirekt skatt på arbete

Indirekt skatt på arbete ökar snabbare än lönesumman 2015–2017. Det beror till stor del på borttagandet av nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga som inleddes i augusti 2015 och då ökade intäkterna med 6 miljarder kronor. Förra året ökade intäkterna med ytterligare 13 miljarder kronor och i år, då ändringen får full effekt, med ytterligare 3 miljarder kronor. Sammantaget höjs intäkterna därmed med 22 miljarder kronor från och med 2017 till följd av den slopade nedsättningen.

2.1.2 Skatt på kapital

Skatt på kapital utgörs av hushållens kapital-skatter, skatt på företagsvinster, avkastningsskatt, fastighetsskatt samt stämpelskatt. Totalt utgör de lite över 10 procent av de totala skatteintäkterna. Kapitalskatterna minskar i år. Det förklaras främst av att hushållens kapital-skatter minskar, bland annat på grund av att kapitalvinsterna beräknas bli lägre. Kommande år ökar dock skatteintäkterna från kapitalinkomsterna i allt snabbare takt till följd av att kapitalvinsterna ökar efter 2018 samt att räntan, och därmed avkastningsskatten, stiger.

Tabell 10. Skatt på kapital

Miljarder kronor/Procent

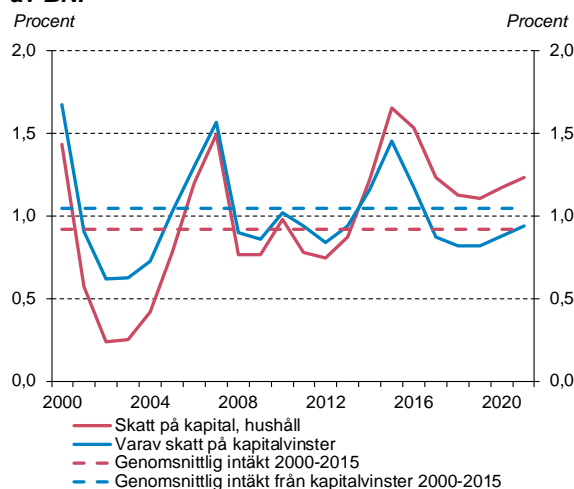
	Utfall			Prognos			
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Intäkter	245	227	222	225	232	250	268
Förändring, (%)	22,4	-7,1	-2,5	1,3	3,5	7,5	7,2

Källa: SKV och ESV

Hushållens kapital-skatter minskar i år men är historiskt sett fortfarande höga

Hushållens kapitalvinsterna fortsätter att minska i år. Skatteintäkterna minskar mer än hushållens kapitalvinsterna till följd av utökade möjligheter att göra uppskov vid försäljning av bostäder. De ändrade reglerna för uppskov med kapitalvinst gäller från och med den 21 juni förra året till och med den 30 juni 2020.

För kapitalvinsterna gör vi inte någon väntevärdesriktig prognos utan för kommande år sätts kapitalvinsterna till en andel av BNP. År 2018 och 2019 antas kapitalvinsterna därför uppgå till 2,7 procent av BNP. Andelen är något lägre än det historiska genomsnittet³ på 3,3 procent vilket beror dels på införandet av investeringssparkontot, som schablonbeskattas, dels på de ökade möjligheterna att göra uppskov vid bostadsförsäljning. Från 1 juli 2020 blir andelen kapitalvinsterna av BNP något högre till följd av att möjligheterna att göra uppskov då minskar.

Diagram 9. Hushållens kapital-skatter som andel av BNP

Källa: SKV och ESV

³ Genomsnitt för perioden 2002–2015

Hushållens ränteinkomster och ränteavdrag ökar i år till följd av ökat sparande och högre skulder. Mot slutet av prognosperioden stiger ränteinkomsterna och ränteavdragen snabbt till följd av stigande räntenivåer samt på grund av större finansiella tillgångar och skulder. Ränteavdragen ökar, i kronor, mer än ränteinkomsterna. Nettot av hushållens kapitalinkomster exklusive kapitalvinster ökar trots det mot slutet av prognosperioden på grund av att även utdelningsinkomsterna och schablonintäkterna ökar.

Tabell 11. Hushållens kapitalinkomster

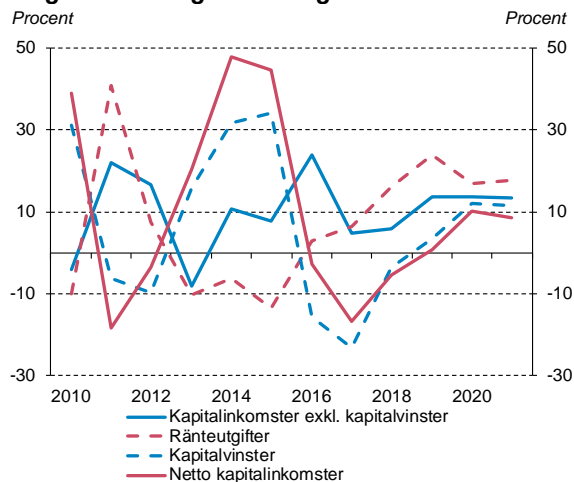
Miljarder kronor

	Utfall	Prognos					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Utdelningsinkomster	87	110	114	118	123	127	132
Ränteinkomster	7	7	9	10	20	32	47
Schablonintäkter investeringsfonder	3	2	2	3	3	3	3
Schablonintäkter investeringsparkonton	4	8	7	10	17	23	30
Schablonintäkter uppskavsbelopp	5	5	5	6	6	6	6
Övrigt	7	7	7	7	7	7	7
Kapitalinkomster exkl. kapitalvinster	112	139	146	154	175	199	226
Ränteutgifter	80	82	87	101	126	147	173
Netto exkl. kapitalvinster	33	57	58	53	49	52	53
Kapitalvinster, netto	198	167	128	124	128	144	160
Netto kapitalinkomster	230	224	187	177	178	196	213
Skatt på kapital, hushåll	69	67	56	53	54	60	65

Källa: SKV och ESV

Skatteintäkterna från hushållens kapitalskatter är högre än det historiska genomsnittet trots att kapitalvinsterna antas bli lägre. Det förklaras bland annat av att räntenivåerna är låga även i slutet av prognosperioden, sett i ett historiskt perspektiv. Även utdelningsinkomsterna har ökat mycket de senaste åren och ligger kvar på en historiskt sett hög nivå under prognosperioden.

Diagram 10. Årlig utveckling av skattebaserna

Källa: SKV och ESV

Dämpad utveckling av skatt på företagsvinster

Skatteintäkterna från företagens vinster var i ett historiskt perspektiv höga 2016. De var dock lägre än 2015, vilket till stor del beror på att två bolag i en koncern redovisade en tillfälligt hög skatteintäkt 2015. Även den underliggande utvecklingen mattades av under 2016. Årsredovisningarna för de största börsnoterade företagen tyder på att vinstutvecklingen var svagare. Världshandeln bromsade in 2016, vilket påverkade exportföretagen negativt. Banksektorn fortsatte att visa starka resultat, främst drivet av ökad utlåning till hushållen. Resultaten var emellertid inte på samma nivå som 2015.

De underliggande skatteintäkterna ökar i år. Prognoserna för de största börsnoterade företagen indikerar att vinsterna kommer att utvecklas starkare i år än föregående år. Konjunkturinstitutets barometer visar att företagen är optimistiska och att det nuvarande läget inom näringslivet är betydligt starkare än normalt. Det pekar mot en relativt stark ökning av produktionen och försäljningen för företag inom framför allt tillverkningsindustrin. Företagens redovisade vinster ökar också på grund av regelförändringar. Bland annat har det införts ett avdragsförbud för ränta på vissa efterställda skulder och avdragsrätten för representationsmåltider vid inkomstbeskattningen har slopats. Slopade skatt på termisk effekt i kärnkraft-

verk och sänkt fastighetsskatt för vattenkraftverk medför också ökade vinster för företagen.

Tabell 12. Skatt på företagsvinster

Miljarder kronor/Procent

	Utfall	Prognos					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Intäkter	120	106	113	116	119	124	129
Förändring, (%)	23,9	-11,7	6,9	2,8	2,2	4,3	4,1
Underliggande förändring, (%) ¹	8,1	1,3	4,5	2,3	2,5	4,3	4,2

Källa: SKV och ESV

¹Utveckling exklusive regelförändringar och engångseffekter.

Låga räntor ger rekordlåg avkastningsskatt

Avkastningsskatt tas ut på kapital- och pensionsförsäkringar och den påverkas främst av statslåneräntan och livbolagens tillgångar. Skatteunderlaget för skatt på kapitalförsäkringar beräknas utifrån statslåneräntan den sista november året innan. För skatt på pensionsförsäkringar används årsge-nomsnittet för statslåneräntan året innan. I år är avkastningsskatten rekordlåg och uppgår till 3 miljarder kronor. Relativt föregående år minskar dock avkastningsskatten långsammare än vad statslåneräntan gör. Det beror på att statslåneräntan förra året var lägre än de golv som införts för beräkningen av avkastningsskatten från och med 2017.

Successivt stigande räntenivåer i år medför att golven inte kommer vara aktiva nästa år. Avkastningsskatten kommer därmed att stiga snabbt därefter och 2021 uppgår den till 21 miljarder kronor.

Första året med full resolutionsavgift

I år betalar bankerna för första gången full resolutionsavgift, knappt 7 miljarder kronor. Resolutionsavgiften ersatte stabilitetsavgiften förra året och är ungefär dubbelt så stor (förra året var dock resolutionsavgiften halverad, då stabilitetsavgift samtidigt betalades in för sista gången).

Tabell 13. Resolutionsavgift

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Resolutionsavgift	3	7	7	9	10	10

Källa: ESV

Från och med 2019 bedöms resolutionsavgiften öka med 2 miljarder kronor på grund av att Nordea i år har tagit in sina nordiska dotterbanker i moderbolaget och bedriver den nordiska verksamheten som filialer i stället. Det innebär en kraftig ökning av Nordeas avgiftsunderlag och därmed en höjd avgift.

Resolutionsavgiften redovisas inte slutligen på budgetens inkomstsida, utan förs till resolutionsreservens konto i Riksgälden. Den påverkar därmed Riksgäldens nettoutlåning på budgetens utgiftssida. Anledningen till att avgiften ändå redovisas som intäkt i statens budget är att den i nationalräkenskaperna är klassificerad som skatt. Genom att den redovisas på inkomstitel blir definitionen av den offentliga sektorns skatteintäkter densamma som i nationalräkenskaperna. Under inkomsttyp 7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet avräknas sedan fondintäkterna vilket gör att de inte påverkar budgetens inkomstsida.

Fastighetsskatten nominellt oförändrad

Fastighetsskatten för vattenkraftverk sänks i år till 2,2 procent av taxeringsvärdet. Skattesatsen fortsätter att sänkas med 0,5–0,6 procentenheter per år fram till 2020 då den uppgår till 0,5 procent. Vid 2019 års fastighetstaxering av elproduktionsenheter förväntas dessutom taxeringsvärdena sjunka på grund av att elpriserna nu är betydligt lägre än vid förra taxeringen. Sammantaget leder det till att intäkterna från fastighetsskatten för vattenkraftverk minskar med 5 miljarder kronor under prognosperioden. De totala skatteintäkterna från fastighetsskatt och fastighetsavgifter är dock nominellt näst intill oförändrade sett över prognosperioden.

Fastighetsavgiften begränsas av ett takbelopp per bostad. Takbeloppet indexeras årligen med inkomstbasbeloppet. Fastighetsavgiften uppgår till 0,75 procent av taxeringsvärdet för småhus samt till 0,3 procent av taxeringsvärdet för lägenheter upp till takbeloppet. För knappt hälften av småhusen och drygt 70 procent av lägenheterna uppgår fastighetsavgiften till takbeloppet.

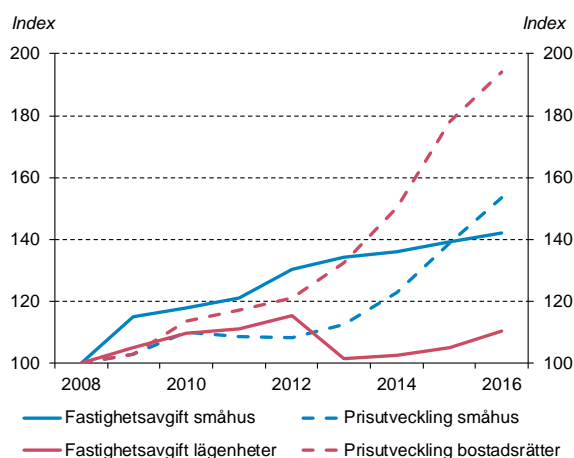
Tabell 14. Fastighetsskatt och fastighetsavgift
Miljarder kronor

	Utfall		Prognos				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Småhus	14,3	14,6	15,2	16,4	16,8	17,3	18,0
varav fastighetsavgift	13,8	14,1	14,6	15,8	16,2	16,6	17,3
Hyreshus, bostadslägenheter	2,8	3,0	3,1	3,1	3,3	3,4	3,5
varav fastighetsavgift	2,7	2,8	2,9	3,0	3,2	3,3	3,3
Hyreshus, lokaler	7,6	8,0	8,0	8,0	8,5	8,4	8,4
Industrier	2,3	2,3	2,4	2,5	2,7	2,8	2,9
Vattenkraftverk	5,4	5,4	4,3	3,1	0,9	0,5	0,5
Vindkraftverk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Summa	32,4	33,4	32,9	33,1	32,2	32,4	33,3
Varav fastighetsskatt	16,0	16,5	15,4	14,4	12,9	12,5	12,6
Varav fastighetsavgift	16,5	16,9	17,6	18,8	19,3	19,9	20,6

Källa: SKV och ESV

Skatteintäkterna avseende lägenheter har historiskt sett följt takbeloppets utveckling. (Takbeloppet för lägenheter sänktes 2013.) För småhusen har skatteintäkterna ökat något snabbare än indexeringen av takbeloppet. Småhusen har kunnat öka snabbare än utvecklingen av takbeloppet då färre av dem har ett taxeringsvärde som gör att takbeloppet nås. Det innebär att fastighetsavgiften närmare speglar prisutvecklingen för småhusen än för lägenheterna.

Diagram 11. Prisutveckling och fastighetsavgift för småhus och lägenheter

Källa: ESV

Anm.: Taxeringsvärdet ska motsvara 75 procent av ett marknadsvärde på fastigheten två år före fastighetstaxeringen. Det innebär exempelvis att prisutvecklingen på småhus under perioden 2013–2016 kommer att påverka taxeringsvärdena och fastighetsavgiftsintäkterna från och med 2018.

Under prognosperioden ökar takbeloppet per småhus med 1 225 kronor och takbeloppet per lägenhet ökar med 209 kronor.

Tabell 15. Takbelopp kommunal fastighetsavgift
Kronor/procent

	Fastställt			Prognos			
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Småhus, kr.	7 262	7 412	7 687	7 850	8 087	8 362	8 637
Utv. %	2,1	2,1	3,7	2,1	3,0	3,4	3,3
Lägenheter, kr.	1 243	1 268	1 315	1 342	1 383	1 430	1 477
Utv. %	2,1	2,0	3,7	2,1	3,1	3,4	3,3

Källa: SKV och ESV

2.1.3 Skatt på konsumtion

I konsumtionsskatterna ingår mervärdesskatt och punktskatter på alkohol, tobak, fordon, energi och miljö. Konsumtionsskatterna utgör drygt 30 procent av de totala skatteintäkterna.

Tabell 16. Skatt på konsumtion
Miljarder kronor/Procent

	Utfall		Prognos				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Intäkter	508	539	561	579	599	621	646
Förändring, (%)	6,8	6,2	4,1	3,1	3,5	3,8	3,9

Källa: SKV och ESV

Kraftig ökning av bostadsinvesteringarna höjer momsintäkterna

Hushållens konsumtion är den viktigaste skattebasen för momsintäkterna och utgör underlag för drygt hälften av dessa. Investeringar och förbrukning i näringslivet står för en fjärdedel av skattebasen för momsintäkterna och den offentliga sektorn för den resterande fjärdedelen. Av investeringarna i näringslivet är det främst bostadsinvesteringar som ger momsintäkter.

Momsintäkterna ökar med 4,6 procent i år, vilket är snabbare än hushållens konsumtion. Detta förklaras främst av en kraftig ökning av bostadsinvesteringarna. Nästa år dämpas ökningstakten då bostadsinvesteringarna ökar långsammare.

Tabell 17. Mervärdesskatt

Miljarder kronor/Procent

	Utfall		Prognos				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Intäkter	380	407	425	441	457	476	496
Förändring, (%)	7,1	6,9	4,6	3,6	3,7	4,1	4,2

Källa: ESV

Energi- och koldioxidskatterna ökar i takt med BNP

Sammantaget ökar intäkterna från energi- och koldioxidskatt i takt med BNP under perioden.

Tabell 18. Energi- och koldioxidskatt

Miljarder kronor/Procent

	Utfall		Prognos				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Intäkter	65	69	72	74	77	79	82
Förändring, (%)	4,8	5,2	4,4	3,5	3,8	3,1	3,3

Källa: SKV och ESV

Försäljningen av diesel ökar med 1–2 procent årligen. Samtidigt minskar försäljningen av bensin med 5 procent per år och försäljningen av el ökar endast marginellt under prognosperioden.

Intäkterna ökar dock i takt med BNP under prognosperioden, vilket framför allt beror på att energiskatterna höjs. Energiskatten på el höjs från och med den 1 juli i år som en del av den politiska överenskommelsen på energiområdet som slöts förra året. Höjningen ska finansiera utfasningen av skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer och

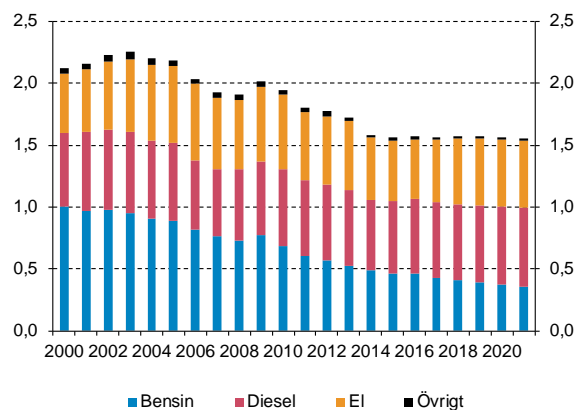
sänkt fastighetsskatt för vattenkraftverk. Från och med i år räknas skattesatserna på bensin och diesel upp med KPI plus 2 procentenheter (tidigare bara KPI). Både energi- och koldioxidskatterna ska räknas upp, enligt de nya reglerna, med KPI plus 2 procentenheter men förändringen, utöver KPI-delen, ska bara belasta energiskatterna. Det innebär att koldioxidskatterna bara räknas upp med KPI och att energiskatterna räknas upp med betydligt mer än KPI plus 2 procentenheter. Under prognosperioden ökar således energiskatterna betydligt snabbare än koldioxidskatterna.

En annan effekt av den ändrade uppräkningsen av energiskatten på fossila drivmedel är att incitamenten att byta fossila bränslen mot biodrivmedel minskar. Det beror på att biodrivmedel bara belastas med energiskatt⁴ och skatten på biodrivmedel kommer därmed att öka mer än skatten på andra drivmedel. Därför räknar vi med att användningen av biodrivmedel blir lägre än den annars skulle ha blivit.

Diagram 12. Energi- och koldioxidskatter

Procent av BNP

Procent av BNP

Källa: ESV

Anm.: Skatteintäkter från diesel har beräknats utifrån försäljningsvolym. Skatteintäkter från läginblandade biodrivmedel ingår i bensin och diesel. I övrigt ingår bl.a. eldningsolja och gasol.

2.2 Inkomster på statens budget

Inkomsterna på statens budget utgörs av kassamässiga skatteinkomster samt av övriga inkomster. Inkomsterna är de skatter som betalas in ett

⁴ En andel av den energiskatt som gäller för det fossila bränsle som biodrivmedlet ersätter.

visst år medan intäkterna är de skatter som avser ett visst år.

Statens övriga inkomster, det vill säga inkomster som inte definieras som skatter, uppgår i år till 50 miljarder kronor. Dessa inkomster varierar kraftigt över tiden, då det enskilda år kan förekomma stora försäljningsinkomster. Även statens aktieutdelningar från hel- och delägda bolag varierar mycket mellan åren.

I övriga inkomster ingår också Riksbankens och affärsverkens inlevererade överskott, finansieringsavgift från a-kassor, ränteinkomster, statliga pensionsavgifter samt bidrag från EU.

Sammantaget sjunker de övriga inkomsterna i år, vilket främst beror på lägre utdelningar samt lägre överskott från Riksbanken. Kommande år blir utdelningarna större igen men överskottet från Riksbanken går ner till noll när räntorna stiger.

Tabell 19. Övriga inkomster

Miljarder kronor/Procent

	Utfall		Prognos				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inkomster	59	54	50	52	54	55	57
Förändring, (%)	-7,9	-9,2	-7,8	4,3	4,1	2,2	3,3

Källa: ESV

Lägre skatteinkomster än skatteintäkter i år

På grund av förskjutningar i uppbörd av skatt och betalning av skatter till andra sektorer utvecklas statens skatteinkomster annorlunda än statens skatteintäkter. För 2017 är statens skatteinkomster 8 miljarder kronor lägre än skatteintäkterna. Detta beror främst på uppbördsförskjutningar samt betalningsförskjutningar från företag och hushåll. Statens skatteinkomster minskar i år med 29 miljarder kronor jämfört med föregående år, medan skatteintäkterna ökar med 28 miljarder kronor jämfört med samma period. Även denna skillnad beror i huvudsak på betalningsförskjutningar av skatt från företag och hushåll.

Skatteinkomsterna påverkades positivt förra året av kapitalplaceringar på skattekontot. I år och nästa år väntas effekten på skatteinkomsterna bli den motsatta när kapitalplaceringarna tas ut. Se tabell 20 Effekter av kapitalplaceringar på skattekontot.

Tabell 20. Effekter av kapitalplaceringar på skattekontot

Miljarder kronor

Kapitalplaceringar av	2015	2016	2017	2018
Fysiker 2015	5	-5		
Fysiker 2016		10	-10	
Juridiker 2015	10		-10	
Juridiker 2016		30		-30
Saldo	15	35	-20	-30
Behållning på skattekontot	15	50	30	0

Källa: ESV

Låga utdelningar från statliga bolag

Förra året uppgick statens aktieutdelningar till drygt 13 miljarder kronor. I det beloppet ingick extrautdelningar på drygt 1 miljard kronor. I år uppgår statens aktieutdelningar till drygt 9 miljarder kronor, vilket är den lägsta nivån för statens aktieutdelningar sedan 2004. I det beloppet ingår en mindre extrautdelning från Svensk bilprovning.

Tabell 21. Utdelningar från statliga bolag

Miljarder kronor

	Utfall		Prognos				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Akademiska Hus	5,9	3,3	1,6	1,7	1,7	1,7	1,8
LKAB	0,1	0,0	0,0	0,0	0,4	0,8	1,2
SJ	1,9	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Telia Company	4,8	4,8	3,2	3,3	3,5	3,6	3,7
Vattenfall	0,0	0,0	0,0	2,4	2,8	3,2	3,6
Specialfastigheter	3,0	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
Övriga bolag	3,7	3,8	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6
Totalt	19,5	12,6	8,7	11,3	12,5	13,5	14,8

Källa: ESV

De fyra bolagen Telia Company, Vattenfall, LKAB och Akademiska Hus står normalt för merparten av statens totala aktieutdelningar. Det statliga aktieinnehavet är 37,3 procent i Telia Company medan de tre övriga bolagen ägs helt av staten.

Fortsatta nedskrivningar för Vattenfall får till följd att de inte ger någon utdelning i år, liksom de två senaste åren. Det blir inte heller någon utdelning från LKAB varken i år eller nästa år. Stora kostnader för den kommande flytten av Kiruna samt det låga järnmalmpriset tynger ner LKAB:s resultat.

Statens aktieutdelningar baseras på bolagens resultat och utdelningspolicy. Utdelningarna betalas normalt ut under det andra kvartalet året därpå.

Minskad utdelning från Riksbanken

Inleveransen från Riksbanken ska utgöra 80 procent av det genomsnittliga resultatet för de fem senaste åren. För 2017 uppgår inleveransen till 2,5 miljarder kronor, varefter den minskar till 2 miljarder kronor 2018 och till 0,3 miljarder kronor 2019. Därefter väntas inga inleveranser alls. Det är framför allt stigande internationella marknadsräntor som minskar det utdelningsbara resultatet eftersom den portfölj av räntebärande värdepapper som utgör valutareserven sjunker i värde med stigande räntor.

Inga försäljningsinkomster i prognosen

Inga försäljningar av statlig egendom ingår i prognosen, förutom Fortifikationsverkets fastighetsförsäljning som inbringade 6 miljoner kronor i februari i år. ESV inväntar konkreta beslut i varje enskilt fall. Regeringen har för närvarande be- myndigande att minska eller helt avveckla ägan- det i bolagen SAS, Svensk Exportkredit (till lägsta ägarandel 34 procent), Bilprovningen, Lernia samt Orio AB (före detta Saab Automobile Parts).

3 Utgifter på statens budget

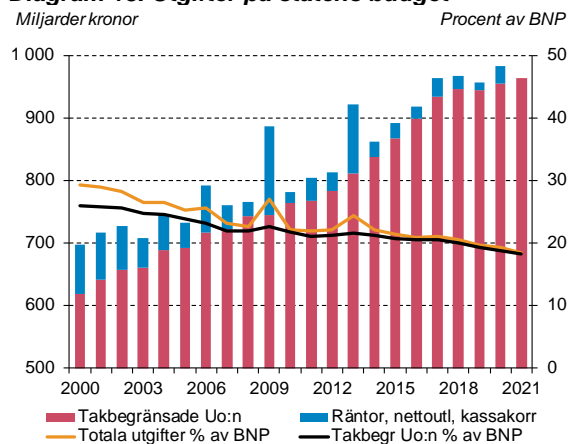
Utgifterna ökar måttligt sett över hela prognosperioden. I år ligger utgifterna för flyktingmottagandet på samma höga nivå som förra året, men nästa år sjunker de kraftigt. Satsningar i de senaste budgetarna bidrar till att öka utgifterna, framför allt i år. Som andel av BNP sjunker utgifterna något under prognosperioden.

3.1 Totala utgifter

De totala utgifterna på statens budget, det vill säga alla utgiftsområden och nettoutlåningen, ökar i år med 45 miljarder kronor och nästa år med 4 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökning på 4,9 respektive 0,5 procent. I genomsnitt är ökningen 1,1 procent per år under prognosperioden.

Förändringen av utgifterna mellan 2016 och 2017 påverkas dock av att utgifter tidigare lades från 2016 till 2015 (se efterföljande faktaruta), vilket innebär att utgifterna trycktes ned 2016. Om man justerar nivån 2016 för detta, ökar utgifterna istället med 30 miljarder kronor i år. I justerade termer uppgår ökningstakten till i genomsnitt 0,8 procent per år under prognosperioden.

Diagram 13. Utgifter på statens budget

Källa: ESV

Utgiftskvoten, det vill säga utgifterna som andel av BNP, uppgår i år till 21,1 procent, vilket är ungefär samma nivå som förra året. Kommande

år fortsätter den minska som den gjort under lång tid. Sett över hela prognosperioden minskar kvoten mer än under de senaste åren, från 21,3 procent 2016 (i justerade termer) till 18,4 procent 2021.

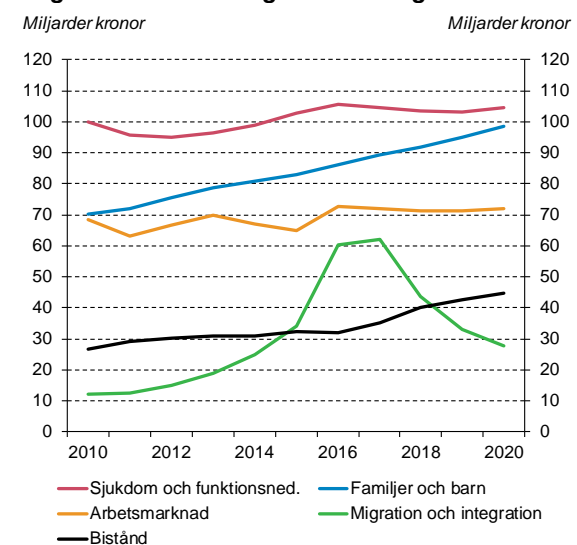
3.2 Takbegränsade utgiftsområden

De takbegränsade utgiftsområdena i budgeten, det vill säga alla utgiftsområden utom räntor, ökar i år och nästa år med 35 respektive 11 miljarder kronor. Det motsvarar en ökningstakt på 3,8 respektive 1,2 procent. Därefter avtar ökningstakten. I genomsnitt ökar utgifterna med 1,4 procent per år under prognosperioden.

I justerade termer ökar de takbegränsade utgiftsområdena i år med endast 13 miljarder kronor. Det motsvarar en ökningstakt på 1,4 procent. Den genomsnittliga ökningstakten under prognosperioden är 0,9 procent.

De flesta utgiftsområden ökar under prognosperioden, då de påverkas av pris- och löneutvecklingen samt av befolkningsökningen. Några områden ökar kraftigt av andra skäl.

Diagram 14. Utveckling för vissa utgiftsområden

Källa: ESV

Vad gäller utgiftsområdet Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning sker ett trendbrott under prognosperioden. Förra året ökade sjukpenningdagarna med drygt 4 procent, vilket är en påtaglig inbromsning från de senaste årens relativt kraftiga ökning. Från i år fram till 2019 sjunker antalet sjukpenningdagar eftersom de korta sjukskrivningarna minskar, både i omfattning och i varaktighet. Andelen långa sjukfall ökar dock fortfarande, bland annat på grund av att den bortre tidsgränsen för sjukpenning har slopats. Antalet personer med sjukersättning fortsätter att minska.

Utgiftsområdet Ekonomisk trygghet för familjer och barn ökar fortlöpande, främst utgifterna för barnbidrag och föräldraförsäkring. Det beror på att antalet barn ökar och att medelersättningen stiger.

Utgifterna inom arbetsmarknadsområdet har varit relativt konstanta sedan 2010. Förra året höjdes dock utgiftsnivån på grund av ändrad redovisning i budgeten. Utgifterna ligger kvar på samma nivå under hela prognosperioden trots att arbetslösheten sjunker på kort sikt. Det beror på satsningar inom arbetsmarknadspolitiken i de senaste budgeterna.

Utgifterna för migration och integration har ökat kraftigt de senaste åren och ligger i år kvar på en hög nivå. Nästa år sjunker de dock kraftigt igen och de fortsätter att minska åren därefter.

Det internationella biståndet räknas i normala fall upp med BNI, med avräkningar för bland annat flyktingkostnader. Sedan 2013 har dessa avräkningar ökat och de var som högst 2015. Avräkningarna minskade 2016 och ökar igen 2017 på grund av en tillfällig effekt till följd av det nya ersättningsystemet för ensamkommande barn som börjar gälla i år. Det nya systemet innebär att utgifterna ersätts samma år de uppstår i stället för i efterhand som hittills.

Tidigarelagda utgifter påverkade utgifterna 2016

I december 2015 beslutade regeringen att ge kommunsektorn ett tillfälligt stöd för att möta de ökade utgifterna för migrationen. Medlen utbetalades i slutet av 2015 men huvuddelen av de ökade utgifterna uppstod 2016.

Även regeringens beslut om att tidigarelägga vissa utgifter från 2016 till 2015 påverkar utgiftsutvecklingen och jämförbarheten över tiden. Totalt tidigarelades utgifter om 12 miljarder kronor från 2016 till 2015. Av dessa avsåg 6,7 miljarder kronor EU-avgiften, vilket endast påverkade anslaget och de takbegränsade utgiftsområdena. Budgetens totala utgifter eller budgetsaldot påverkades inte. Skillnaden i påverkan på de totala utgifterna och de takbegränsade utgifterna syns istället i den kassamässiga korrigeringsposten.

I nedanstående tabell redovisas effekten på de takbegränsade utgifterna av dessa beslut.

Den offentliga sektorns finansiella sparande påverkas endast av tidigareläggningen av biståndet, det vill säga med 2,5 miljarder kronor, eftersom övriga utgifter enligt Nationalräkenskaperna periodiseras till det år de avser.

Effekter på de takbegränsade utgiftsområdena 2016 av tidigarelagda utgifter

Anslag	Utfall 2016
Bidrag till kommuner, UO 25	-9,8
Tidigarelagda utgifter	
UO 7 Bistånd	-2,5
UO 9 Läkemedelsförmåner	-1,8
UO 16 Fler anställda i lågstadiet	-1,0
UO 27 EU-avgiften	-6,7
Summa tidigareläggningar	-12,0
Total effekt	-21,8

3.2.1 Migration (UO 8) samt Jämställdhet och nyanlända invandras etablering (UO 13)

Utgifterna för de två utgiftsområdena uppgick till 60 miljarder kronor 2016. I år är utgifterna som störst, 62 miljarder kronor. Nästa år sjunker de kraftigt till 44 miljarder kronor. Därefter fortsätter de minska till 26 miljarder kronor i slutet av prognosperioden. Att utgifterna sjunker från nästa år beror på att antalet asylsökande beräknas vara väsentligt lägre i år och kommande år jämfört

med 2015 och på att schablonersättningen för ensamkommande barn sänks.

Utgifterna är som störst i år

Utgifterna är fortsatt stora i år till följd av det stora antalet asylsökande som kom under 2015, varav många finns kvar i mottagningssystemet och många kommer bli kommunplacerade i år. År 2015 påverkades inte utgifterna så mycket, eftersom merparten av de asylsökande kom under hösten. Den stora utgiftsökningen kom istället förra året. I år stiger utgifterna ytterligare till följd av en tillfällig engångseffekt med dubbla utbetalningar på grund av det nya ersättningssystemet för ensamkommande barn som gäller från den 1 juli i år. Det nya systemet innebär att utgifterna kommer att ersättas samma år de uppstår i stället för i efterhand som hittills, vilket gör att staten i år får lämna ersättningar både för 2016 och 2017. Nästa år sjunker utgifterna eftersom schablonersättningen för ensamkommande barn sänks enligt det nya ersättningssystemet och att antalet asylsökande var betydligt färre förra året än 2015, vilket de beräknas vara framöver också. I år räknar vi med att 35 000 personer, varav 2 200 ensamkommande barn, ansöker om asyl i Sverige. Det är en liten ökning mot förra året då det kom 29 000 asylsökande men en kraftig minskning jämfört med 2015 då ungefär 163 000 asylsökande kom till Sverige, varav 35 000 var ensamkommande barn.

Tabell 22. Utgifter för migration samt avräkning från biståndsanslaget

Miljarder kronor

Anslag	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
UO 8 Migration	41,3	35,8	17,7	12,8	11,1	10,1
Migrationsverkets förvaltningsanslag	6,0	6,2	5,0	4,6	4,4	4,4
Ersättningar och bostadskostnader	33,2	26,5	9,4	5,4	4,0	3,1
Övriga anslag	2,1	3,1	3,2	2,9	2,7	2,6
Avräkning från UO 7 Bistånd	-5,9	-7,4	-4,0	-3,1	-2,7	-2,7
Summa UO 8 inklusive avräkning från UO 7	35,4	28,3	13,6	9,8	8,4	7,5

Källa: ESV

De ensamkommande barnen står i år för en relativt stor del av utgifterna i mottagningssystemet trots att de utgör en liten del av de asylsökande. Det beror på att kostnaderna för dem är högre än för övriga asylsökande. De många barnen som kom under 2015 bidrog till höga utgifter 2016 och gör det även i år, då många fortfarande befinner sig i mottagningssystemet och väntar på beslut om de ska få stanna. Från och med 1 juli i år blir utgifterna per ensamkommande barn dock lägre då schablonersättningen sänks, som en del i det nya ersättningssystemet för ensamkommande barn. Efter 2017 sjunker utgifterna för de ensamkommande barnen.

Att antalet asylsökande nu är betydligt färre än under 2015 beror bland annat på införandet av ID-kontroller både i Sverige och i andra europeiska länder. Dessutom har hårdare gränsbevakning införts i flertalet länder och EU har slutit avtal med Turkiet för att stoppa flyktingars båtresor till Grekland. Skärpta asylregler i Sverige kan också ha bidragit till minskningen.

Nästa år räknar vi med en liten uppgång i antalet asylsökande till 40 000 personer och åren därpå räknar vi med 45 000 asylsökande per år. Uppgången förklaras delvis av att ID-kontrollerna inte antas fortsätta tillämpas såsom idag och de tillfälliga migrationsreglerna slutar också att gälla under perioden. Eftersom det fortfarande finns starka drivkrafter till att söka asyl i Europa väntas de ändrade reglerna leda till att fler personer kommer hit. Dessutom ska Sverige ta emot sin andel, ungefär 5 000 personer, av de asylsökande som ska omplaceras från Grekland och Italien. Osäkerheten kring antalet asylsökande framöver är dock fortsatt stor.

Tabell 23. Antal asylsökande och inskrivna i mottagningssystemet

Tusental personer

	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antal asylsökande	29	35	40	45	45	45
varav ensamkommande barn	2	2	3	4	4	4
Genomsnittligt antal inskrivna i mottagningssystemet	157	92	58	44	35	27

Källa: ESV

Till viss del finansieras utgifterna för migration av biståndsmedel. I år beräknas utgifterna för internationellt bistånd bli drygt 7 miljarder kronor lägre än de skulle ha varit utan avräkning för flyktkostnader. I prognosen för 2018 antar vi en avräkning på 4 miljarder kronor och avräkningarna beräknas vara lägre under resterande prognosår. Den större avräkningen i år beror på de ändrade utbetalningsreglerna i det nya ersättningsystemet för ensamkommande barn och unga. ESV har beräknat avräkningarna som antalet asylsökande från låg- och medelinkomstländer under året multiplicerat med genomsnittligt antal dygn de befinner sig i mottagningssystemet och multiplicerat med dygnskostnaden.

I år uppgår avräkningen till 16 procent av biståndsramen. Andelen sjunker till 8 procent nästa år och ytterligare något därefter.

Tabell 24. Avräkningar för flyktkostnader

Procent av biståndsramen

	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Avräkning för flyktkostnader	14	16	8	6	5	5

Källa: ESV

Kraftig ökning av utgifterna för nyanlända invandrades etablering

Utgifterna för kommunernas mottagande av nyanlända inom utgiftsområdet Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering beräknas stiga kraftigt i år i takt med att fler personer kommunplaceras, och utgifterna ligger kvar på den nivå nästa år. Kommunerna får ersättning under två år för mottagande av nyanlända personer med uppe-

hållstillstånd⁵. Utgifterna höjs också av att Sverige från och med nästa år beslutat att ta emot fler kvotflyktingar, enligt UNHCR:s system, jämfört med tidigare. Från 1 900 personer förra året till 3 400 personer i år och 5 000 personer från och med 2018.

Även inom detta utgiftsområde står de ensamkommande barnen för en stor andel av utgifterna och det nya ersättningsystemet för ensamkommande barn höjer utgifterna i år. Färre asylsökande i år och kommande år än 2015 leder till att antalet kommunmottagna sjunker i slutet av prognosperioden.

Etableringsstöd och ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare ges också under ungefär två år från det att en person blivit kommunplacerad, varför utgifterna blir höga i år och 2018. Därefter minskar utgifterna i takt med att antalet kommunmottagna minskar.

Tabell 25. Utgifter för Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

Miljarder kronor

Anslag	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kommunersättningar vid flyktmottagande	12,0	17,3	17,6	13,4	10,4	9,4
Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	4,2	5,4	4,8	3,6	3,4	3,4
Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare	2,2	2,8	2,9	2,2	2,0	2,0
Övrigt	0,7	0,9	0,8	0,9	0,7	0,7
Totalt	19,2	26,3	26,1	20,2	16,5	15,6

Källa: ESV

3.2.2 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (UO 10)

Utgifterna inom området består till 84 procent av sjuk- och rehabiliteringspenning samt aktivitets- och sjukersättning. I år uppgår utgifterna till 105 miljarder kronor för att därefter sjunka något till och med år 2019.

Sjukpenningdagarna beräknas bli färre

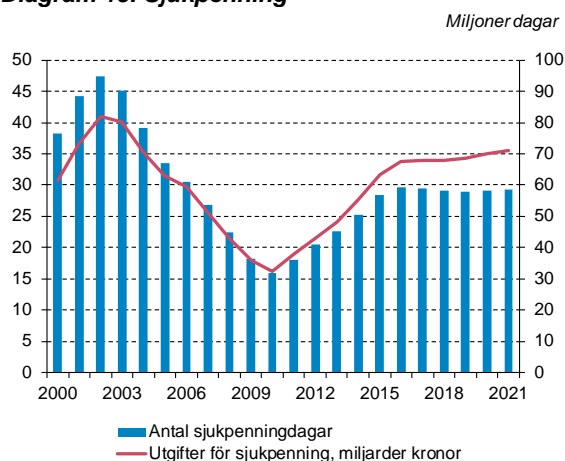
Det har skett ett trendbrott vad gäller sjukpenningen. Ökningstakten för sjukpenningdagarna brom-

⁵ För ensamkommande barn kan kommunerna få ersättning under en längre period.

sade in förra året och för helåret 2016 ökade sjukpenningdagarna med drygt 4 procent. Jämförelsevis har den genomsnittliga utvecklingstakten varit drygt 12 procent per år under åren 2011–2015. Mellan 2017 och 2019 minskar antalet sjukpenningdagar eftersom de korta sjukskrivningarna minskar, både i omfattning och i varaktighet. En bidragande orsak är Försäkringskassans förbättrade uppföljningsarbete. Andelen långa sjukfall ökar fortfarande, bland annat på grund av den slopade bortre tidsgränsen för sjukpenning. Det är framför allt sjukskrivningar till följd av psykisk ohälsa som har ökat de senaste åren.

Andelen av de sysselsatta (helårsekvivalenter) som får sjukpenning, väntas i år uppgå till 3,4 procent. Till 2019 minskar andelen till 3,3 procent och väntas därefter ligga kvar på den nivån. I år beräknas utgifterna för sjukpenning uppgå till 34 miljarder kronor. Fram till år 2021 väntas utgifterna stiga till drygt 35 miljarder kronor. Utgifterna ökar till följd av att sysselsättningen stiger men också som följd av att ersättningsnivåerna ökar något över tiden.

Diagram 15. Sjukpenning

Källa: SCB och ESV

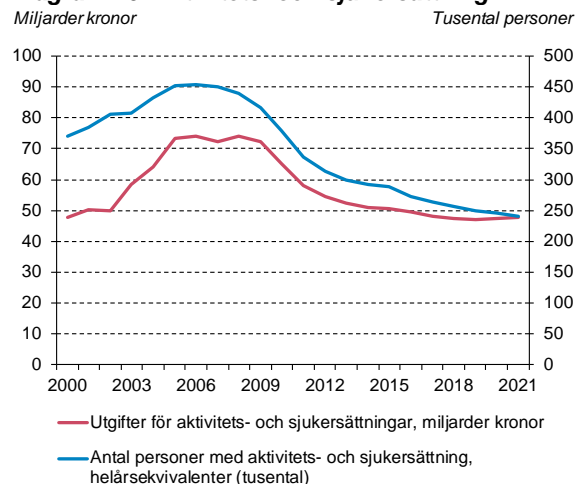
Antalet personer med sjukersättning minskar

Antalet personer med sjuk- eller aktivitetsersättning har minskat sedan 2006 och fortsätter att minska under hela prognosperioden. Det beror både på ett lågt inflöde av personer, och ett högt utflöde. Det låga inflödet beror framför allt på regelverket som ställer höga krav på stadigvarande

nedsättning av arbetsförmågan för att få sjukersättning. Att utflödet för närvarande är stort beror på att många med sjukersättning blir ålderspensionärer. I december 2017 väntas antalet personer med aktivitets- eller sjukersättning uppgå till drygt 260 000 helårsekvivalenter, eller 4,3 procent av befolkningen i åldern 16–64 år.

Ungefär 241 000 (helårsekvivalenter) beräknas ha aktivitets- eller sjukersättning 2021, vilket motsvarar 3,8 procent av befolkningen i åldern 16–64 år. För personer under 30 år ändras reglerna i år men det påverkar inte kostnaderna. Unga personer som aldrig förväntas komma i arbete kan nu få sjukersättning i stället för aktivitetsersättning. En annan regeländring är att garantinivån för aktivitets- och sjukersättning höjs med 0,05 prisbasbelopp från och med den 1 juli i år.

Diagram 16. Aktivitets- och sjukersättning

Källa: SCB och ESV

3.2.3 Ekonomisk trygghet för familjer och barn (UO 12)

Utgifterna inom området består av förmåner i form av både allmänna och behovsprövade bidrag samt olika försäkringar. Totalt uppgår utgifterna för området till drygt 89 miljarder kronor i år, varav barnbidrag och föräldraförsäkring står för drygt 77 procent.

Tabell 26. Utgifter inom Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Miljarder kronor

Anslag	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	86,1	89,2	91,9	95,0	98,5	101,9
Barnbidrag	26,3	27,2	27,6	28,0	28,5	29,0
Föräldraförsäkring	40,5	41,8	43,6	45,4	47,4	49,4
Underhållsstöd	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Adoptionsbidrag	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Barnpension och efterlevandestöd	0,9	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2
Vårdbidrag för funktionshindrade barn	3,8	4,0	4,3	4,7	5,0	5,4
Pensionsrätt för barnår	7,2	7,5	7,4	7,8	8,2	8,6
Bostadsbidrag	4,7	5,0	5,2	5,4	5,7	5,8

Källa: ESV

Under prognosperioden ökar utgifterna med drygt 18 procent. Ökningen beror främst på att uttaget av föräldrapenningdagar i föräldraförsäkringen ökar samtidigt som medelersättningen stiger.

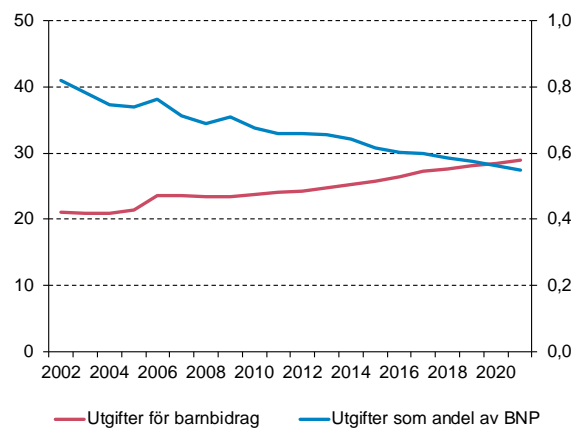
Fler barn medför högre utgifter för barnbidrag

Utgifterna för barnbidrag ökar under hela prognosperioden. Det beror främst på att antalet barn under 16 år ökar till följd av ett ökat barnafödande, men även migrationen bidrar till utvecklingen. Däremot minskar utgifterna för barnbidrag som andel av BNP, vilket beror på att det allmänna barnbidragets storlek är oförändrat under prognosperioden. Senast det allmänna barnbidraget höjdes var i oktober 2005, då det höjdes med 100 kronor till 1 050 kronor per barn och månad. Flerbarnstillägget för det tredje barnet höjdes den 1 januari i år med 126 kronor till 580 kronor.

Diagram 17. Barnbidrag

Miljarder kronor

Procent av BNP

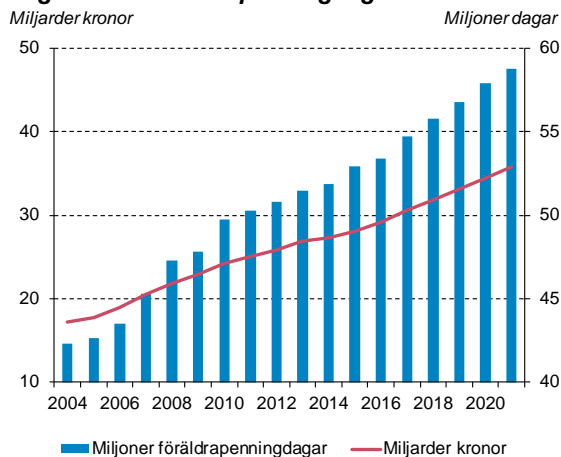
Källa: SCB och ESV

Fler uttagna dagar och stigande medelersättning i föräldraförsäkringen

I föräldraförsäkringen ingår föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning. Under perioden 2012–2016 ingick även jämställdhetsbonus men den avskaffades den 1 januari i år⁶. Statliga ålderspensionsavgifter för de tre förstnämnda ersättningarna ingår också. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning står för nästan 90 procent av utgifterna på anslaget. Antalet uttagna dagar och medelersättningen för dessa avgör till stor del hur höga utgifterna på anslaget blir.

Ett relativt högt antal barn framöver, både till följd av ett ökat barnafödande och till följd av migrationen, leder till fler uttagna föräldrapenningdagar. Under prognosperioden beräknas antalet uttagna föräldrapenningdagar och tillfälliga föräldrapenningdagar öka med omkring 10 respektive 8 procent. Medelersättningen ökar i takt med timlönen. Sammantaget gör detta att utgifterna för föräldraförsäkringen beräknas öka med knappt 22 procent.

⁶ Medel som belastar anslaget i början av 2017 avser 2016.

Diagram 18. Föräldrapenningdagar

Källa: SCB och ESV

3.2.4 Arbetsmarknad och arbetsliv (UO 14)

Utgifterna inom området består till 51 procent av bidrag till arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd och kostnader för arbetsmarknadspolitiska program. Lönebidrag och bidrag till Samhall utgör 24 procent. Nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar, som tidigare redovisats på inkomstsidan men från och med 2016 redovisas på ett anslag under Arbetsmarknad, står för nästan 8 procent av utgifterna.

Utgifterna för området uppgår i år till knappt 72 miljarder kronor, vilket är marginellt lägre än förra året. Under resten av prognosperioden ligger utgifterna kvar på den nivån. Däremot sker det relativt stora utgiftsförändringar inom området.

De totala utgifterna för personer i program minskar något under hela perioden, till följd av att antalet personer minskar. Utgifterna för arbetslöshetsersättningen minskar i år och nästa år till följd av att både arbetslösheten och andelen arbetslösa som har rätt till a-kassa minskar. Förvaltningsanslagets utgifter ökar i år och nästa år till följd av att många nyanlända kommer att registrera sig på Arbetsförmedlingen. Det kräver mer resurser eftersom många står långt ifrån arbetsmarknaden.

Bland övriga utgifter ingår Europeiska socialfonden där den nya programperioden innebär högre utgifter.

Tabell 27. Arbetsmarknadsutgifter

Miljarder kronor

	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Arbetsförmedlingens förvaltning	8,2	8,4	8,7	8,2	8,3	8,3
Aktivitetsstöd	13,4	12,9	10,9	9,8	9,2	9,2
Bidrag till arbetslöshetsersättning	12,4	11,6	11,0	11,0	11,6	12,1
Anställningsstöd	9,1	9,7	10,6	12,2	12,4	12,3
Subventionerade anställningar	17,1	17,6	18,7	18,9	19,1	19,3
Lönegaranti	1,6	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9
Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanst.	6,4	5,7	5,0	4,9	5,1	5,0
Övrigt	4,3	4,5	4,6	4,5	4,4	3,9
Totalt	72,5	71,9	71,1	71,2	71,9	72,0

Källa: ESV

Anm: Nystartsjobb och stöd till yrkesintroduktionsanställning finansierades fram till och med 2015 från inkomstsidan.

Minskade utgifter för a-kassan till och med 2019

Antalet öppet arbetslösa väntas i år uppgå till 236 000 personer, vilket är 10 000 personer färre än förra året. Antalet fortsätter att sjunka fram till 2018 för att därefter börja öka igen. År 2021 ligger antalet arbetslösa något högre än i år.

Det innebär att utgifterna för arbetslöshetsersättningen minskar till och med 2019 till följd av att både arbetslösheten och andelen som har rätt till a-kassa sjunker, men därefter ökar de igen då arbetslösheten stiger.

Andelen öppet arbetslösa med rätt till arbetslöshetsersättning har sjunkit under flera år och uppgick till 32 procent 2016. Andelen väntas fortsätta sjunka under prognosperioden, vilket beror på att allt färre väntas uppfylla villkoren för ersättning. Detta eftersom en större andel av de arbetslösa är personer som står långt från arbetsmarknaden.

Fler personer får anställningsstöd medan färre får aktivitetsstöd

Antalet personer i program minskar under prognosperioden. Det är antalet deltagare som får aktivitetsstöd som sjunker. Det beror på att sysselsättningsfasen och jobbgarantin för ungdomar fasas ut respektive trappas ner och ersätts med extratjänster, traineejobb, moderna beredskaps-

jobb och en ökad satsning på särskilda anställningsstöd. Minskningen av antalet deltagare med aktivitetsstöd motverkas något av att gruppen som får aktivitetsstöd efter etableringsprogrammet ökar. Även införandet av utbildningskontrakt motverkar minskningen. Utgifterna för aktivitetsstöd minskar med drygt 4 miljarder kronor mellan 2016 och 2021. Utgifterna för anställningsstöd ökar under samma period med 3 miljarder kronor. Totalt sett minskar alltså utgifterna för dessa program fram till 2021 eftersom det totala antalet deltagare minskar.

Antalet personer med nystartsjobb minskar fram till 2018. Det beror främst på regeringens förslag om sänkt subvention för personer som varit arbetslösa mellan ett och två år och att tiden för hur länge man kan ha ett nystartsjobb begränsas till två år. Det är fortsatt få personer med yrkesintroduktionsanställningar. År 2021 beräknas antalet personer uppgå till 1 000.

Tabell 28. Antal personer i program och i sysselsättningsstödjande åtgärder
Tusental

Arbetsmarknadsåtgärder	Utfall	Prognos				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Jobb- och utvecklingsgarantin	101	97	85	77	76	77
varav i sysselsättningsfasen	23	5				
Jobbgaranti för ungdomar	20	16	15	14	14	14
Arbetsmarknadsutbildning	6	6	5	5	5	5
Start av näringsverksamhet	2	2	1	1	1	1
Förberedande insatser	36	42	40	37	35	35
Arbetspraktik	5	6	8	7	7	7
Totalt med aktivitetsstöd	173	172	158	144	142	142
Extratjänster	1	3	6	9	10	10
Traineejobb	0	1	2	2	2	2
Övriga anställningsstöd	13	13	17	21	23	24
Totalt med anställningsstöd	14	17	24	32	35	36
Övriga i program	1	1	1	1	2	2
Konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program	188	190	183	178	179	180
Nystartsjobb och stöd för yrkesintrod.anst.	47	44	42	42	43	43
Personer i program¹	235	234	225	220	221	223
Lönebidrag	29	29	30	30	31	31
Offentlig skyddad anställning	3	3	3	3	3	3
Utvecklingsanställning	8	9	10	10	11	11
Trygghetsanställning	35	36	38	38	39	39
Totalt med subv. anställningar	75	76	81	81	83	83
Totalt i program och subv. anställningar	310	266	306	301	304	306

Källa: AF och ESV

¹ Summering av personer med aktivitetsstöd, anställningsstöd, övriga i program, nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar.

Subventionerade anställningar ökar

Subventionerade anställningar är riktade till funktionshindrade och personer med varaktig sjukdom. Dessa anställningar kan vara lönebidragsanställning, offentligt skyddat arbete, utvecklingsanställning eller trygghetsanställning.

Utgifterna för subventionerade anställningsformer ökar under prognosperioden. Behovet av subventionerade anställningar är fortsatt stort och regeringen har utökat anslaget i de senaste budgeter-

na för att ge fler möjlighet till anställning vid Samhall samtidigt som taket för lönebidraget har höjts. Antalet subventionerade anställningar uppgår i år till 76 000 personer och ökar till 83 000 personer i slutet av perioden.

Fortsatt få konkurser i år

Den förbättrade konjunkturen har resulterat i betydligt färre konkurser. Antalet konkurser var 2016 det lägsta sedan finanskrisens början och det väntas ligga kvar på en låg nivå även i år. Utgifterna för lönegarantiersättningen väntas därför endast stiga marginellt i år för att åren därefter stiga något snabbare när konjunkturen bromsar in och antalet varsel förväntas öka.

3.2.5 Andra utgiftsområden som förändras

Det finns några utgiftsområden, utöver de som beskrivs ovan, som förändras mycket under prognosperioden.

Utgifterna för Hälsovård, sjukvård och social omsorg fortsätter att öka i år för att vara som högst nästa år. Det är framför allt utgifterna för assistansersättningen som ökar. Ökningen beror huvudsakligen på övergången till att betala ut en stor del av ersättningen i efterskott från oktober 2016. Detta innebar att utgifterna för ersättningen engångsvis minskade 2016. För åren efter 2018 minskar utgifterna för utgiftsområdet istället något. Även om utgifterna för assistansersättningen ökar under hela perioden så minskar samtidigt utgifterna för flera bidragsanslag då olika satsningar upphör.

Utgifterna för Utbildning och universitetsforskning ökar relativt mycket under prognosperioden på grund av satsningar i budgeten för 2016 och 2017. Dessa omfattar bland annat fler utbildningsplatser inom vuxenutbildning, höjda lärarlöner och fler anställda i lågstadiet.

Utgifterna för Samhällsplanering och bostadsförsörjning ökade kraftigt 2016, med 2 miljarder kronor, och väntas öka med ytterligare drygt 1 miljard kronor i år till följd av satsningar i budgeten för 2016. Förra året berodde utgiftsökningen på de stöd som betalats ut till kommunerna för ett ökat bostadsbyggande. I år kommer även investeringsstöd för byggande av hyres-

bostäder och bostäder för studerande att betalas ut. Dessutom kommer stöd att ges till energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer.

Utgifterna för försvaret ökar successivt med sammanlagt 8 miljarder kronor under prognosperioden. Ökningen är främst en följd av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet för åren 2016–2020.

Utgifterna inom kommunikationsområdet stiger främst till följd av ökade investeringar i såväl vägar som järnvägar. Dessutom ökar lånefinansierade väginvesteringar, framför allt projektet Förbifart Stockholm som senare ska återbetalas med framtida inkomster av trängselskatter.

Tidigareläggningen av utgifter från 2016 till 2015 gjorde att EU-avgiften blev tillfälligt hög 2015 och tillfälligt låg 2016. Retroaktiva utbetalningar i år av Sveriges rabatter på EU-avgiften för åren 2014–2016 gör att utgifterna blir låga även i år. Åren därefter hamnar utgifterna på en mer normal nivå.

3.3 Utgifter som inte är takbegränsade

Statsskuldräntorna (UO 26) och Riksgäldens nettoutlåning ingår bland utgifterna på statens budget men omfattas inte av utgiftstaket.

3.3.1 Statsskuldräntor (UO 26)

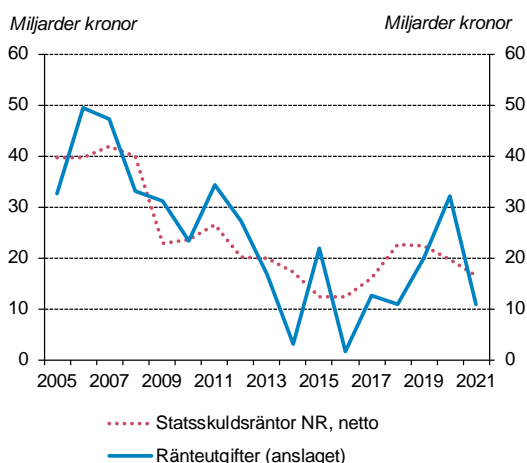
Utgiftsområdet utgörs nästan enbart av anslaget Räntor på statsskulden. *Ränteutgifterna* har minskat markant under lång tid, framför allt som en följd av allt lägre räntenivåer. Utgifterna varierar dock kraftigt mellan åren. Förra året var utgifterna knappt 2 miljarder kronor, medan de i år väntas bli knappt 13 miljarder kronor. För de kommande åren kommer räntorna fortsätta variera mellan åren, se diagram. Det är olika typer av kurseffekter och periodiseringar som gör att de utgiftsmässiga räntorna varierar så kraftigt.

Till följd av stigande marknadsräntor från i år finns en underliggande ökning av utgifterna under prognosperioden. I slutet av perioden påverkar allt större överskott statsskulden och ränteutgifterna neråt. Utgifterna ligger 2021 på 0,2 procent av BNP, vilket är väldigt lågt sett i ett historiskt perspektiv. I mitten av 00-talet låg andelen mellan

1 och 2 procent, och som mest – i mitten av 1990-talet – låg andelen på 6 procent av BNP.

Begreppet *Statsskuldräntor NR, netto*, har en jämnare utveckling än ränteutgifterna då räntebelastningen är periodiserad till den period de avser och kursdifferenser inte ingår. Se faktaruta om de olika räntebegreppen i novemberprognosen 2016.

Diagram 19. Räntor på statsskulden

Källa: RGK och ESV

3.3.2 Riksgäldens nettoutlåning

Riksgäldens nettoutlåning utgörs av alla förändringar av lån och kontobehållningar i Statens internbank. I år väntas nettoutlåningen uppgå till 10 miljarder kronor och nästa år beräknas den öka något. Därefter sjunker den och blir negativ under resterande del av prognosperioden.

De senaste åren har nettoutlåningen i hög grad påverkats av extraordinära åtgärder till följd av finanskrisen, såsom Riksbankens lån för att stärka valutareserven, lån till länder med finansiella problem, transaktioner till och från stabilitetsfonden samt från och med 2016 en resolutionsavgift som ersatte stabilitetsavgiften i samband med att nya regler infördes för hantering av banker i kris.

Riksgäldens nettoutlåning

Riksgäldskontorets nettoutlåning är en post på budgetens utgiftssida som har stor betydelse för budgetsaldot. Posten ligger utanför de 27 utgiftsområdena och omfattas inte av utgiftstaket. Den utgörs av nettot av ut- och inbetalningar i det som kallas Statens internbank, det vill säga alla förändringar av lån och kontobehållningar. Nettoutlåningen innehåller såväl löpande statlig verksamhet – till exempel studielån – som tillfälliga poster, vilka ofta beslutas med kort varsel och därför är svårprognostiserade.

Riksgäldens nettoutlåning påverkar budgetsaldot och statsskulden fullt ut med de kassamässiga beloppen. Den större statsskuld som följer av utlåningen höjer däremot inte belastningen på ränteanslaget. Se faktaruta om de olika räntebegreppen i novemberprognosen 2016. Det finansiella sparandet påverkas av vissa delar av nettoutlåningen, exempelvis de resolutionsavgifter som bankerna betalar. Sparandet påverkas inte av lånetransaktioner, till exempel utbetalning/amortering av studielån.

Tabell 29. Riksgäldens nettoutlåning

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
		2016	2017	2018	2019	2020
Lån till Riksbanken	14,2	12,4	12,5	-2,5	-0,7	-1,7
Lån till Ukraina	0,0	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0
Lån till Irland	0,0	0,0	0,0	-1,4	-2,7	-1,3
CSN, studielån	5,9	5,6	5,4	5,7	6,7	7,8
Infrastruktur lån Trafikverket	-0,8	-0,8	0,5	3,3	6,6	4,2
Resolutionsavgifter	-3,4	-6,9	-7,2	-9,5	-9,9	-10,3
Övrigt	-1,1	-0,7	-0,6	-2,1	-3,3	-3,6
Totalt	14,8	10,0	11,0	-6,4	-3,2	-4,8

Källa: RGK och ESV

Svagare krona höjer Riksbankens lån

För att stärka valutareserven lånade Riksbanken 2009 och 2013 totalt motsvarande cirka 200 miljarder kronor i Riksgälden i dollar och euro.

Därefter har Riksbankens lån ökat markant till följd av kronförsvagningen under de senaste åren, och ökningen väntas fortsätta i ytterligare två år. Detta är en följd av att enskilda lån för Riksbankens räkning förfaller och refinansieras till en högre valutakurs. I år ökar Riksbankslånet med 12 miljarder kronor och är därmed den enskilt största posten i prognosen för nettoutlåningen. Lånet ökar lika mycket 2018, men därefter börjar det minska. Valutakursen vid refinansieringen väntas

då vara lägre än när lånet togs. Det är främst dollarkursen som påverkar utvecklingen, eftersom huvuddelen av lånen är i dollar. Riksbankslånet består för närvarande av tolv enskilda lån med löptider på 3–5 år.

Någon återbetalning av Riksbankens lån är inte beaktad i prognosen. Regeringen har dock nyligen presenterat förslag på nya regler för Riksbanken från och med 2018. Dessa regler innebär att framtida upplåning till valutaserven endast får ske när synnerliga skäl finns och att nuvarande lån ska återbetalas. ESV tar hänsyn till detta när propositionen har lämnats.

Förslaget innebär att Riksbanken återbetalar lånen direkt men statsskulden minskar inte omedelbart med motsvarande belopp. Det beror på att Riksgäldens fordran på Riksbanken ersätts med tillgångar som överförs och att Riksgälden behåller valutalånen till dess de förfaller. Statsskulden minskar således i takt med att dessa lån förfaller, minskningen uppgår totalt till 243 miljarder kronor⁷. Återstående löptid till förfall av hela valutaskulden är knappt fem år (september 2021).

Lån till andra länder

Sverige har erbjudit Ukraina ett bilateralt lån på 100 miljarder dollar, motsvarande knappt 900 miljarder kronor. Lånet är kopplat till ett nytt stödpaket från IMF och vi räknar med att det betalas ut 2017 och 2018.

År 2012–2013 lånade Sverige ut 5,2 miljarder kronor till Irland. Lånet ska återbetalas 2019–2021.

Studielånen ökar måttligt

Studielån från CSN finansieras med lån i Riksgälden. Dessa lån ökar förhållandevis långsamt de närmaste åren då återbetalningarna ökar snabbare än nytulningen. Det är en effekt av den låga räntenivån.

Lån till infrastrukturinvesteringar tar fart 2019

Trafikverket tar lån i Riksgälden för vissa infrastrukturinvesteringar. Lånen minskar något i år och nästa år då återbetalningarna överstiger nytulningen, men från 2018 ökar de igen. I slutet av prognosperioden ökar de relativt kraftigt framför allt för vägprojektet Förbifart Stockholm. Lånen för detta projekt ska återbetalas med framtida inkomster av trängselskatt.

Resolution – nya regler för hantering av banker i kris

Resolutionsavgiften beräknas i år till 7 miljarder kronor. Från 2019 bedömer ESV att nivån på avgiftsinkomsterna ökar med cirka 2 miljarder kronor som en följd av att Nordea Bank AB den 2 januari i år gjorde sina dotterbanker i Danmark, Finland och Norge till filialer.

Enligt lagen om resolution ska nuvarande resolutionsavgift tas ut till dess reserven uppnår 3 procent av de garanterade insättningarna. Därefter ska resolutionsavgiften ersättas med en riskavgift. Utformningen av riskavgiften ska enligt lagen fastställas av regeringen eller av den myndighet som regeringen beslutar. Riksdagen vill dock att regeringen utreder frågan och återkommer under 2017 med ett tydligare förslag på hur riskavgiften ska sättas. ESV:s prognos baseras på antagandet att nivån på riskavgiften blir densamma som den nuvarande resolutionsavgiften.

Regeringen har nyligen lämnat förslag om ändringar i lagen om resolution. ESV inväntar proposition innan hänsyn tas till förslaget. Regeringen föreslår en höjning av resolutionsavgiften, att målnivån för resolutionsavgiften tas bort och att riskavgiften slopas. Se faktaruta.

⁷ Enligt ESV:s prognostiserade valutakurser (enligt aktuella valutakurser 170228 minskar statsskulden med 255 miljarder).

Avgifter för finansiering av bankstöd

Från den 1 februari 2016 gäller nya EU-gemensamma regler för hantering av banker i kris. Stabilitetsavgiften ersattes då med en resolutionsavgift som är dubbelt så stor, cirka 7 miljarder kronor per år. Resolutionsavgiften betalas in till ett räntebärande konto i Riksgälden, resolutionsreserven, som ska täcka statens eventuella utgifter för krisåtgärder. År 2016 var dock resolutionsavgiften halverad då den sista stabilitetsavgiften samtidigt betalades (avseende 2015). I slutet av 2016 överfördes en del av behållningen i stabilitetsfonden (19 miljarder kronor) till resolutionsreserven, framför allt tidigare inbetalade stabilitetsavgifter. Stabilitetsfonden, med ett kvarvarande kapital på 40 miljarder kronor, behålls men tillförs inte några nya avgifter. Fonden kan i vissa fall användas för statlig finansiering av förebyggande stöd till livskraftiga banker och andra kreditinstitut.

Regeringen föreslår att resolutionsavgiften 2018 höjs med knappt 39 procent (från nuvarande 0,09 till 0,125 procent av avgiftsunderlaget). Detta kommer enligt regeringens promemoria att höja nivån på resolutionsavgiften med cirka 3 miljarder kronor från 2018.

Stabilitetsavgift och resolutionsavgift 2010-2021, utfall och prognoser

Miljarder kronor

	Stabilitetsavgift	Resolutionsavgift	varav Nordea-filialisering	Akkumulerat
2010	1,3			
2011	1,3			2,6
2012	3,0			5,6
2013	3,1			8,7
2014	3,2			11,9
2015	3,5			15,4
2016	3,4	3,4		22,1
2017		6,9		29,1
2018		7,2		36,3
2019		9,5	2,0	45,7
2020		9,9	2,1	55,6
2021		10,3	2,2	65,9

Förslag om höjd resolutionsavgift 2018 från 0,09% till 0,125% av avgiftsunderlaget

Miljarder kronor

	Avgift före höjning	Effekt av höjning	Avgift efter höjning	Akkumulerat
2018	7,2	2,8	10,0	39,1
2019	9,5	3,7	13,2	52,2
2020	9,9	3,8	13,7	65,9
2021	10,3	4,0	14,2	80,2

Källa: RGK och ESV

3.4 Realekonomiskt fördelade utgifter

Utgifterna på statens budget kan, förutom att delas in i utgiftsområden, även delas in efter typ av utgift, så kallad realekonomisk fördelning. Detta är ett annat sätt att se vad utgifterna på statens budget används till. Förklaringarna till utgifternas nivåer och förändringar är dock desamma som tidigare nämnts i detta kapitel.

Den reala resursförbrukningen står för en tredjedel av utgifterna på statens budget. Den delas in i konsumtion och investeringar. Konsumtionen, där myndigheternas förvaltningsanslag ingår, står för huvuddelen av den reala resursförbrukningen. Drygt hälften av dessa utgifter är lönekostnader inklusive sociala avgifter. Konsumtionsutgifterna ökar med 25 miljarder kronor under prognosperioden, vilket motsvarar 11 procent. Konsumtionen ökar mest för försvar, utbildning och universitetsforskning samt rättsväsende. Inom dessa tre områden ökar konsumtionsutgifterna sammantaget med 18 miljarder kronor. Inom migrationsområdet minskar konsumtionsutgifterna med 8 miljarder kronor.

Två tredjedelar av statens investeringar avser infrastruktur. Under prognosperioden ökar de totala investeringsutgifterna med 7 miljarder kronor vilket motsvarar 23 procent. Ökningstakten är högst i år då den uppgår till 13 procent. Det beror på att infrastrukturinvesteringarna ökar med 17 procent till följd av bland annat vägprojektet Förbifart Stockholm. Under resterande del av prognosperioden ökar infrastrukturinvesteringarna med i genomsnitt 2 procent.

Transfereringarna står för två tredjedelar av utgifterna på statens budget. De ökar med 29 miljarder kronor under prognosperioden vilket motsvarar 5 procent.

Hälften av transfereringarna går till hushåll. Dessa utgifter ökar under perioden med 21 miljarder kronor, vilket motsvarar 7 procent. Det är främst utgifterna för föräldraförsäkringen, assistansersättningen, sjukpenningen och barnbidragen som ökar.

Transfereringar till kommuner ökar 2017 vilket främst beror på ökade statsbidrag för flyktingmottagande. Dessa kostnader minskar sedan under prognosperioden. De generella statsbidragen till

kommunerna ligger på samma nivå som 2016 under hela perioden.

Transfereringar till utlandet ökar från 2018 till följd av högre bistånd när flyktingkostnader som räknas av från biståndsramen minskar. Under 2016 och 2017 påverkar dessutom engångseffekter EU-avgiften nedåt, vilket bidrar till de lägre transfereringarna till utlandet i början av prognosperioden.

Transfereringar till företagen ökar något 2017 och 2018. Det beror främst på att subventionerade anställningar bland privata företag ökar.

Tabell 30. Realekonomisk fördelning av utgiftsområdena på statens budget

Miljarder kronor

	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Real resursförbrukning	269	278	283	288	295	300
Konsumtion	238	244	248	253	259	263
Investeringar	30	34	35	35	36	37
Transfereringar	619	643	650	642	646	648
Hushåll	303	311	310	312	317	324
Ålderspensionssystemet	25	24	24	24	24	25
Kommuner	184	203	189	179	174	172
Företag	45	48	50	49	49	45
Utlandet	62	58	77	79	81	82
Räntor	3	14	12	21	33	13
Finansiella transaktioner	11	11	12	12	12	12
Summa utgiftsområden	901	946	956	963	986	974

Källa: ESV

4 Finansiellt sparande och budgetsaldo

Efter förra årets stora överskott i de offentliga finanserna blir överskottet de kommande två åren något mindre. Åren därefter stärks finanserna då inkomsterna ökar i takt med tillväxten i ekonomin och utgifterna ökar måttligt. Den statliga sektorn visar överskott hela perioden. I kommunsektorn och ålderspensionssystemet blir det däremot underskott.

4.1 Offentliga sektorns finansiella sparande

Den offentliga sektorns finansiella sparande är positivt samtliga år under prognosperioden. Det försvagas inledningsvis, men från och med nästa år stärks sparandet varje enskilt år (i förhållande till det närmast föregående året).

I kommunsektorn, såväl som i ålderspensionssystemet är det finansiella sparandet negativt samtliga år under prognosperioden, medan staten uppvisar ett positivt sparande varje enskilt år.

Svagare utveckling av skatterna i år

I år ökar skatteintäkterna långsammare än förra året. Förra året bidrog skattechöjningar i storleksordningen 30 miljarder kronor till den starka ökningen av sparandet. I år beräknas skattechöjningarna endast uppgå till cirka 4 miljarder kronor.

I frånvaro av ändrade skatteregler utvecklas skatteintäkterna normalt i takt med BNP. Det förklaras av att de viktigaste skattebaserna, lönesumman och konsumtionen, i stort sett följer samma utveckling som ekonomin totalt sett. Som andel av BNP är skatterna i stort sett oförändrade under prognosperioden.

Tabell 31. Inkomster och utgifter i den offentliga sektorn

Miljarder kronor om inget annat anges

	Utfall	Prognos				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inkomster	2 164	2 242	2 321	2 411	2 517	2 628
<i>Procent av BNP</i>	49,4	49,2	49,2	49,4	49,7	49,8
Skatter och avgifter	1 914	1 988	2 056	2 134	2 221	2 313
<i>Procent av BNP</i>	43,9	43,6	43,6	43,7	43,8	43,9
Kapitalinkomster	66	63	68	72	81	90
Övriga inkomster	184	191	198	205	216	225
Utgifter	2 124	2 227	2 300	2 359	2 427	2 486
<i>Procent av BNP</i>	48,5	48,8	48,8	48,4	47,9	47,1
Transfereringar och subventioner	764	803	824	840	860	878
varav hushåll	618	641	653	666	685	704
Konsumtion	1 144	1 192	1 225	1 259	1 301	1 340
Investeringar	194	205	214	217	223	224
Ränteutgifter	19	23	32	36	35	35
Övriga utgifter	3	5	6	8	8	9
Finansiellt sparande offentlig sektor	40	15	21	52	90	142
<i>Procent av BNP</i>	0,9	0,3	0,5	1,1	1,8	2,7
Staten	49	24	44	82	121	168
Kommunsektorn	-12	-6	-17	-25	-27	-26
Ålderspensionssystemet	3	-3	-6	-5	-4	0

Källa: SCB och ESV

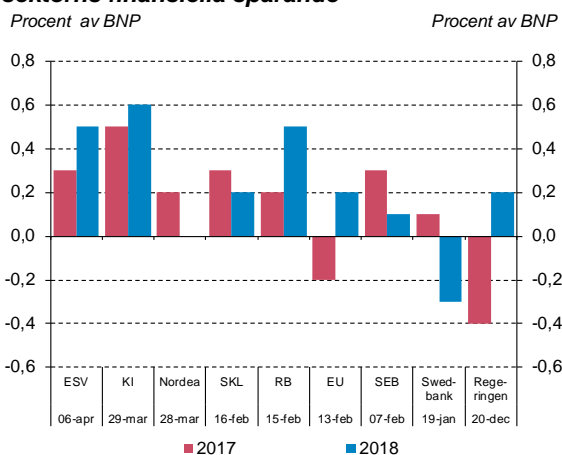
Högre offentlig konsumtion höjer utgiftskvoten

Utgifterna har inte samma koppling till svängningarna i ekonomin som inkomsterna. Vid normal tillväxt utan konjunkturella störningar och med oförändrad politik kan de offentliga utgifterna väntas öka långsammare än ekonomin som helhet. Utgiftskvoten, utgifterna i relation till BNP, ökar dock något i år men är oförändrad nästa år. Åren därpå faller utgiftskvoten och det sista prognosåret är den drygt 1,5 procentenheter lägre än i år. Det är kommunsektorn som står för ökningen i år (se avsnitt 4.3).

Jämförelse med andra prognosinstitut

Bland prognosinstituten i diagrammet nedan varierar prognosen avseende den offentliga sektorns finansiella sparande 2017 mellan ett underskott på 0,4 procent av BNP och ett överskott på 0,5 procent. Enligt ungefär hälften av prognosinstituten förbättras sparandet nästa år medan övriga räknar med en försämring. Det är bara Swedbank som räknar med ett underskott 2018. De prognosinstitut som har redovisat prognoser i närtid räknar överlag med ett bättre sparande än de som redovisade prognoser i slutet av förra året eller början av innevarande år. Skillnaden mellan prognoserna beror inte främst på skillnader i BNP-tillväxt. Exempelvis är överskottet i ESV:s prognos större än genomsnittet trots att vi räknar med en svagare BNP-tillväxt än andra prognosmakare.

Diagram 20. Prognosjämförelse offentliga sektorns finansiella sparande

4.2 Statens finansiella sparande och budgetsaldo

4.2.1 Statens finansiella sparande - saldo enligt nationalräkenskaperna

Statens finansiella sparande är positivt under hela prognosperioden och stärks med cirka 120 miljarder kronor mellan 2016 och 2021. En god tillväxt i de viktigaste skattebaserna medför att statens skatteintäkter ökar. I år stiger utgifterna mycket medan ökningstakten är betydligt svagare kommande år.

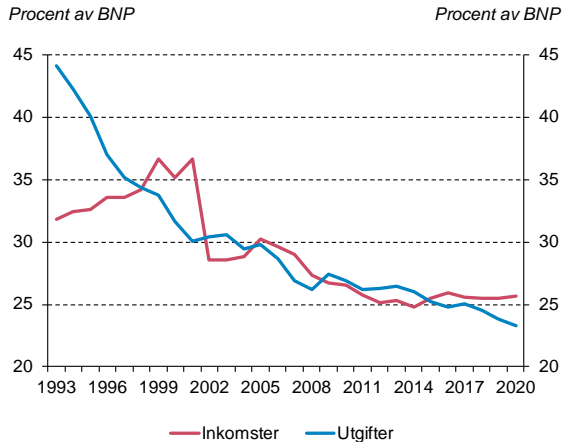
Tabell 32. Inkomster och utgifter i staten

Miljarder kronor om inget annat anges

	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inkomster	1 135	1 164	1 201	1 244	1 299	1 356
Procent av BNP	25,9	25,5	25,5	25,5	25,6	25,7
Skatter och sociala avgifter	993	1 023	1 054	1 094	1 143	1 193
Kapitalinkomster	24	19	22	22	25	28
Transfereringar	29	29	29	30	30	31
Tillräknade inkomster	90	93	96	98	101	105
Utgifter	1 086	1 141	1 157	1 162	1 179	1 188
Procent av BNP	24,8	25,0	24,5	23,8	23,2	22,5
Transfereringar och subventioner	678	716	711	704	709	713
Räntor	16	19	27	29	27	24
Konsumtionsutgifter	296	304	308	314	322	328
Investeringar (inkl. lager)	92	97	107	110	116	118
Anskaffning minus avyttring mark m.m.	0	1	1	1	1	1
Övrigt	4	4	3	4	4	5
Finansiellt sparande	49	24	44	82	121	168
Procent av BNP	1,1	0,5	0,9	1,7	2,4	3,2

Källa: SCB och ESV

I budgetreglerna finns ett inbyggt tryck nedåt på de statliga utgifterna. Regelverket som styr uppräknigen av vissa utgifter, såsom myndigheternas förvaltningsanslag och statsbidragen till kommunerna, innebär att utgifterna sjunker i relation till BNP om inga aktiva beslut tas om att höja utgifterna. Utgifterna har sedan 1993 sjunkit i relation till BNP, med avbrott för några enstaka år. På 20 år har successiva utgiftsminskningar medfört i det närmaste en halvering av statens utgifter i relation till ekonomin som helhet. Även skatterna har minskat jämfört med de höga nivåerna på 1990-talet.

Diagram 21. Statens inkomster och utgifter

Källa: SCB och ESV

Anm.: Statens inkomster var tillfälligt höga 1999–2001 till följd av överföringar från ålderspensionssystemet, vilka gjordes i samband med omläggningen av pensionssystemet. Därmed sjönk inkomstkvoten kraftigt 2002 när dessa tillfälliga effekter försvinner.

4.2.2 Saldot enligt budgetstrukturen - budgetsaldot

Saldot på statens budget beräknas i år bli 4 miljarder kronor. Det är en kraftig försvagning, med 81 miljarder kronor jämfört med förra året. I år försvagas saldodet med drygt 50 miljarder kronor mer än vad statens finansiella sparande försvagas med. Detta förklaras främst av ett stort omslag i skatteperiodiseringarna, vilka i sin tur beror på att det förra året gjordes stora ”extra” inbetalningar till skattekotot. Justerat för detta och för tidigare lagda utgifter vid årsskiftet 2015/2016⁸, är saldodet 4 miljarder kronor bättre i år än förra året.

De ”extra” inbetalningarna till skattekotot förra året bedöms bestå dels av tillfälligt höga skatteinbetalningar avseende 2015 från två bolag i en koncern (15 miljarder kronor), dels av kapitalplaceringar och tidigare lagda fyllnadsinbetalningar (35 miljarder kronor). Även 2015 bedöms kapitalplaceringar ha gjorts, med 15 miljarder kronor. I år är effekten av kapitalplaceringarna på skatteinkomsterna den motsatta eftersom de väntas börjas tas ut från skattekotot (-20 miljarder kronor). Detta bidrar till att inkomsterna sjunker jämfört med förra året, med 36 miljarder kronor. Justerat för de ”extra” inbetalningarna till skattekotot

ökar däremot inkomsterna i samma storleksordning.

Utgifterna ökar med 45 miljarder kronor i år. De volatila ränteutgifterna bidrar markant till utgiftsökningen. Utgifterna 2016 hölls nere till följd av de tidigare lagda utgifterna vid årsskiftet 2015/2016. Justerat för detta ökar utgifterna betydligt mindre i år; de totala utgifterna ökar med 30 miljarder kronor och de takbegränsade utgiftsområdena ökar med 13 miljarder kronor, vilket motsvarar 1,4 procent.

Tabell 33. Statens budget i sammandrag

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
		2016	2017	2018	2019	2020
Totala inkomster	1 003	967	980	1 045	1 089	1 142
Skatteintäkter	995	1 023	1 054	1 094	1 143	1 193
Periodiseringar	49	-8	-25	2	-1	2
Skatteinkomster	1 044	1 015	1 030	1 096	1 142	1 195
Övriga inkomster	-41	-49	-49	-51	-53	-53
varav försäljning av egendom	0	0	0	0	0	0
Totala utgifter	917	963	967	957	983	969
Utgiftsområden exkl. räntor	899	934	945	943	954	963
Statsskuld räntor	2	13	11	20	32	11
Kassamässig korrigerig	2	6	0	0	0	0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	15	10	11	-6	-3	-5
Budgetsaldo	85	4	13	88	106	173
Årlig förändring:						
Totala inkomster		-36	14	64	44	53
Totala utgifter		45	4	-10	26	-14
Budgetsaldo		-81	9	75	18	67

Källa: ESV

Nästa år beräknas saldodet bli 13 miljarder kronor, vilket är något starkare än i år. Skatteinkomsterna stiger endast måttligt jämfört med i år, då de nästa år påverkas av att resterande kapitalplaceringar väntas tas ut från skattekotona (-30 miljarder kronor). Utgifterna nästa år är i stort sett oförändrade jämfört med i år. De takbegränsade utgiftsområdena ökar med 11 miljarder kronor eller 1,2 procent. Justerat för kapitalplaceringarna är ökningen av inkomsterna större och det justerade

⁸ Se faktaruta i inledningen av utgiftskapitlet.

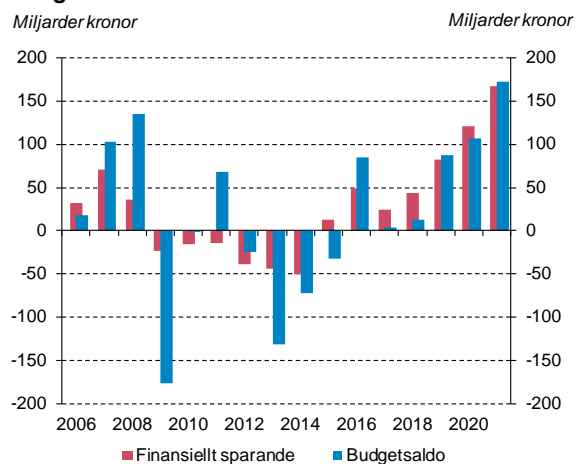
saldot för 2018 därmed 43 miljarder kronor. Det är betydligt bättre än 2017 års justerade saldo på 24 miljarder kronor.

De följande åren fortsätter saldot att förbättras då inkomsterna beräknas stiga något mer än BNP samtidigt som utgifterna dessa år sammantaget endast ökar mycket marginellt.

4.2.3 Sambandet mellan statens finansiella sparande och budgetsaldo

Det är ibland stora skillnader mellan saldot som det redovisas i nationalräkenskaperna, det vill säga det finansiella sparandet, och saldot på statens budget. Skillnaderna beror framför allt på olika avgränsningar i saldobegreppen. Vissa år kan budgetsaldot – till skillnad från sparandet – stärkas markant av inkomster av aktieförsäljningar och extrautdelningar från statliga bolag. Vidare skiljer sig också periodiseringen av inkomster och utgifter åt vissa år. I det finansiella sparandet hänförs skatter och räntor till det år de avser, medan de på den statliga budgeten redovisas det år de betalas.

Diagram 22. Statens finansiella sparande och budgetsaldo

Källa: ESV

Skillnaderna i avgränsningar bidrar i närtid till ett starkare finansiellt sparande i förhållande till saldot. De handlar nu främst om olika sätt att redovisa vissa delar av Riksgäldens nettoutlåning, till exempel Riksbankens lån och studielånen. Dessa poster påverkar saldot men inte sparandet. Åren 2016–2018 ökar Riksbankslånet med i genomsnitt 13 miljarder kronor per år, vilket för-

sämrrar budgetsaldot. Vidare skiljer sig saldot och sparandet åt vad gäller vissa finansiella poster under anslaget för statsskuld räntor, till exempel realiserade valutakursdifferenser. De påverkar budgetsaldot men inte sparandet.

Tabell 34. Bro mellan statens budgetsaldo och statens finansiella sparande

Miljarder kronor om inget annat anges

	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Saldot på statens budget	85	4	13	88	106	173
Avgränsningar	19	18	11	-4	0	3
Försäljning av aktier	0	0	0	0	0	0
Extraord. utdelningar	-2	0	0	0	0	0
Delar av Riksgäldens nettoutlåning	27	19	20	3	4	7
Övriga avgränsningar	-6	-1	-9	-7	-4	-4
Periodiseringar	-58	3	21	-1	15	-7
Skatter	-49	8	25	-2	1	-2
Räntor	-8	-3	-4	1	14	-5
Övriga	-1	-3	0	0	0	0
Övrigt	3	-1	-1	-1	-1	-1
Finansiellt sparande i staten	49	24	44	82	121	168
Procent av BNP	1,1	0,5	0,9	1,7	2,4	3,2

Källa: SCB och ESV

Periodiseringseffekter gör att det finansiella sparandet var betydligt svagare än budgetsaldot förra året, medan förhållandet blir det motsatta i år och nästa år. Detta omslag förklaras som nämnts till stor del av de stora kapitalplaceringarna på skattekontot förra året. Då stärkte de saldot medan de i år och nästa år försvagar saldot eftersom kapitalplaceringarna väntas tas ut från skattekontot. Mot slutet av prognosperioden avser periodiseringsposten främst statsskuld räntor.

4.3 Kommunsektorns finansiella sparande

Underskottet i kommunsektorns finansiella sparande blev 12 miljarder kronor 2016. Underskottet var 2 miljarder kronor större än 2015. Under 2015 var dock sparandet tillfälligt stärkt med 5,1 miljarder kronor från AFA Försäkring och 9,8 miljarder kronor från staten, genom den så kallade migrationsöverenskommelsen.

I år blir underskottet 6 miljarder kronor. Det är en förbättring med 6 miljarder kronor jämfört med 2016. Även i år är dock sparandet stärkt av tillfälliga effekter eftersom kommunerna i år får ersättningar för ensamkommande flyktingbarn avseende både 2016 och 2017. Övergångsvis ökar därför inkomsterna under 2017.

Tabell 35. Kommunsektorns finanser
Miljarder kronor

	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inkomster	1 020	1 076	1 097	1 123	1 158	1 197
Inkomstskatt	671	704	730	758	787	818
Fastighetsavgift	16	17	18	19	19	20
Statsbidrag exkl moms	185	199	185	175	170	168
Kapitalinkomster	12	15	18	20	23	25
Övriga inkomster	136	141	146	151	159	166
Utgifter	1 033	1 082	1 114	1 148	1 185	1 223
Konsumtionsutgifter	844	884	914	942	976	1 008
Volymförändring ¹	2,7	2,3	1,0	0,4	0,6	0,5
Investeringar	102	107	107	107	107	107
Transfereringar	84	86	89	91	92	95
därav till hushåll	43	44	45	47	48	50
Kapitalutgifter	3	5	5	7	8	10
Övriga utgifter	-1	0	1	2	2	2
Finansiellt sparande	-12	-6	-17	-25	-27	-26
Procent av BNP	-0,3	-0,1	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5
Resultat	25	26	17	9	4	2
Andel av skatter och statsbidrag, procent	2,7	2,7	1,7	0,9	0,3	0,2

Källa: SCB och ESV

¹ Kalenderkorrigerade termer.

Resultatet, det vill säga det saldo som kommunsektorn planerar och budgeterar efter, var 25 miljarder kronor förra året. Det var fler kommuner och landsting som visade positiva resultat jämfört med tidigare år, 282 av 290 kommuner och 17 av 20 landsting. Resultatet blir något större i år trots en fortsatt stark ökning av utgifterna. Det höga resultatet beror delvis på en god utveckling av inkomsterna samt på de nya reglerna för ersättning till ensamkommande flyktingbarn. Fortsatt höga utgifter framöver samtidigt som inkomsterna mattas av försämrar resultatet och i slutet av prognosperioden är resultatet nära noll.

Den starka utvecklingen av inkomstskatterna mattas av framöver

Skatteintäkterna är den viktigaste inkomstkällan för kommunsektorn och står för cirka två tredjedelar av de totala inkomsterna. Skatteintäkterna ökar med närmare 5 procent i år. Det är något svagare än 2015 och 2016 då de ökade med 5,5 procent per år. Kommande år dämpas skatteintäkterna ytterligare.

Statsbidragen ökar i år

I år ökar statsbidragen med 17 miljarder kronor. Det inkluderar 10 miljarder kronor i permanent förstärkning till kommunsektorn, de så kallade välfärdsmiljarderna. Statsbidragen innehåller 2017 tillfälligt höga ersättningar för flyktingmottagandet.

Statsbidragen minskar 2018 och i stort sett hela minskningen beror på minskade ersättningar för flyktingmottagandet. Detta förklaras av de tillfälligt höga ersättningarna 2017, lägre inflöde av kommunmottagna flyktingar samt att det nya ersättningssystemet för ensamkommande barn innebär att vissa ersättningsnivåer sänks.

Stark konsumtionsökning i år

Kommunsektorns utgifter består till 80 procent av konsumtion, främst avseende verksamheter inom skola, vård och omsorg.

Konsumtionen utvecklades starkt förra året. Det stora antalet nyanlända skapade snabbt en mycket stor efterfrågan på främst verksamheter inom skola och sjukvård men även specifika områden som socialtjänst och boende för ensamkommande barn. Konsumtionen fortsätter att öka kraftigt även i år, främst på grund av det fortsatta arbetet med att ta hand om de nyanlända.

Kommande år fortsätter antalet barn i förskola och grundskola att öka. Denna utveckling förstärks av det ökade antalet nyanlända. Även kostnaderna för vården och äldreomsorgen ökar i takt med att antalet äldre ökar, att nya behandlingsmetoder införs och att nya läkemedel blir tillgängliga. Under perioden 2018–2021 väntas konsumtionsvolymen öka med 0,5 procent per år. Denna ökning är väsentligt lägre än det demografiska behovet men det är inte möjligt att öka konsum-

tionen ytterligare utan att omprioritera mellan utgifterna, öka inkomsterna eller effektivisera verksamheterna om kommunerna ska klara balanskravet.

Tabell 36. Nyckeltal inom kommunal konsumtion
Procentuell förändring om inget annat anges

	Nivå ¹ Utfall		Prognos				
	2016	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Konsumtion fp	817	2,7	2,3	1,0	0,4	0,6	0,5
Sysselsatta	1 159	3,5	3,1	1,3	0,5	0,2	0,0
Medelarbetsstid		-0,1	-0,6	-0,3	-0,3	0,0	0,0
Arbetade timmar	1 741	3,4	2,6	1,0	0,2	0,1	0,0
Produktivitet		-1,7	-1,0	-0,1	-0,1	0,0	0,2
Förädlingsvärde fp	529	1,7	1,5	0,9	0,1	0,2	0,2
Förbrukning fp	269	2,8	2,5	1,3	1,1	1,6	1,4
Sociala naturaförmåner fp	144	5,3	3,9	1,3	1,1	1,6	1,4
Konsumtion lp	844	6,0	4,7	3,3	3,1	3,6	3,3

Källa: SCB och ESV

Anm.: Värdena i fasta priser är kalenderkorrigerade.

¹ Miljarder kronor resp. tusental (sysselsatta och arbetade timmar).

Investeringarna på en fortsatt hög nivå

Investeringarna i kommunerna har ökat kraftigt sedan mitten på 2000-talet med en tyngdpunkt på infrastruktur, bostäder och energiförsörjning. Investeringarna sker främst i tillväxtkommuner. Investeringarna fortsätter att öka i år i volym men minskar däremot något från och med 2018.

Inom landstingen finns flera stora investeringar gällande ny- och ombyggnation av sjukhus. Det finns flera pågående och planerade investeringar i kollektivtrafiken, bland annat utbyggnad av tunnelbanan i Stockholm vilken väntas komma igång 2018. Under de senaste åren har stora investeringar gjorts i nybyggnation och renovering av verksamhetslokaler, främst skolor och äldreboende. De kommuner som främst bidrog till den starka investeringsökningen 2016 var Stockholm, Göteborg och Malmö. Det finns ett fortsatt stort behov av investeringar framöver då befolkningen ökar. Detta accentueras i de orter där befolkningsökningen är som störst.

4.3.1 Sambandet mellan kommunsektorns finansiella sparande och resultat

Resultatet, det vill säga det saldo som kommunsektorn planerar och budgeterar efter, blir 26 miljarder kronor i år. Det är en förbättring med 1 miljard kronor jämfört med 2016. Det finansiella sparandet förbättras med 6 miljarder kronor. En skillnad mellan resultatet och det finansiella sparandet är hur skatter och statsbidrag periodiseras.

Tabell 37. Bro mellan kommunsektorns finansiella sparande och resultat
Miljarder kronor

	Utfall		Prognos				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Finansiellt sparande	-12	-6	-17	-25	-27	-26	
Netto, investeringsrelaterade poster	36	41	39	38	34	30	
Netto, korrigeringsavskatt och statsbidrag	-1	-8	-2	-2	-2	-2	
Netto, korrigeringsav finansiella poster	1	-1	-1	-1	-1	-2	
Övrigt	2	0	-3	-1	0	1	
Resultatet	25	26	17	9	4	2	

Källa: SCB och ESV

Anm.: Korrigeringsposterna beror på skilda redovisningsprinciper. Investeringsrelaterade poster inkluderar utgifter för årets investeringar, investeringsbidrag, köp och försäljning av mark och fastigheter samt avskrivningar. Korrigeringsavskatt och statsbidrag beror på periodisering och tidsmässiga avgränsningar. Korrigeringsav finansiella poster beror på skilda avgränsningar gällande finansiella intäkter och kostnader samt utdelningar. Övrigt inkluderar bland annat korrigeringsav statlig medfinansiering av infrastruktur, korrigeringsav pensioner samt semesterlöneskuld.

En annan skillnad är hur investeringarna registreras. Det finansiella sparandet försämras med årets totala utgifter för investeringarna medan resultatet enbart påverkas av årets avskrivningar. Ökade investeringar påverkar således det finansiella sparandet mycket mer än resultatet på kort sikt.

Från och med nästa år förändras resultat och finansiellt sparande mer i linje med varandra, då de försvagas framöver. Fortsatt höga utgifter samtidigt som inkomsterna mattas av, försämrar resultatet och i slutet av prognosperioden är det nära noll.

Prognosmetod för kommunsektorn

ESV utgår från att balanskravet är bindande för kommunsektorn. Det innebär att inkomsterna är styrande för utvecklingen av utgifterna, med undantag för investeringarna då endast avskrivningarna påverkar resultatet. Inkomstutvecklingen följer den makroekonomiska utvecklingen. ESV inkluderar enbart beslut, propositioner samt tydliga och beräkningsbara aviseringar. Det innebär att ESV inte räknar med någon finanspolitik eller skatteändringar utöver de som är tydligt aviserade eller beslutade.

Prognosen för den kommunala konsumtionen är avhängig prognosen för den ekonomiska utvecklingen och skattebasernas tillväxt. På längre sikt påverkas konsumtionen därtill av det demografiska behovet, med restriktion för hur inkomsterna utvecklas. Prognosmetoden baseras på kostnadsmetoden och inte volymmetoden. Dessutom baseras prognosen på det underliggande antagandet att produktiviteten är oförändrad framöver. Om inkomsterna utvecklas svagare än det demografiska behovet innebär det därmed att kommunsektorn behöver anpassa sina utgifter för att nå balanskravet. Investeringarna däremot utvecklas efter kommunsektorns investeringsbehov, både på kort och längre sikt.

Resultatet beräknas genom att det finansiella sparandet justeras genom att de poster som påverkar/inte påverkar resultatet tillförs/dras bort. Den enskilt största posten är investeringar. Utgifterna för investeringarna påverkar det finansiella sparandet när de görs medan det påverkar resultatet under en betydligt längre period genom avskrivningar. Detta är särskilt tydligt just nu då investeringarna har utvecklats kraftigt det senaste decenniet vilket har resulterat i ett stort gap mellan finansiellt sparande och resultat. Detta gap kommer att minska på lång sikt när avskrivningarna för dessa investeringar ökar, under förutsättning att investeringstakten dämpas framöver.

4.4 Ålderspensionssystemets finansiella sparande

Förra året visade det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet ett överskott på 3 miljarder kronor, motsvarande 0,1 procent av BNP. Från och med i år blir det dock underskott. Att sparandet blir negativt 2017 beror framför allt på att de genomsnittliga pensionerna utvecklas starkt eftersom pensionssystemet återställs efter en balanseringsperiod då den så kallade bromsen varit aktiv.

Tabell 38. Inkomster och utgifter i ålderspensionssystemet

Miljarder kronor om inget annat anges

	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inkomster	292	300	309	320	334	350
Socialförsäkringsavgifter	234	244	253	262	272	282
Statliga ålderspensionsavgifter	26	25	25	25	26	27
Räntor, utdelningar m.m.	32	31	31	33	36	41
Utgifter	288	303	315	326	338	350
Pensioner	282	297	308	318	330	341
Övriga utgifter	6	6	7	7	8	9
Finansiellt sparande	3	-3	-6	-5	-4	0
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>

Källa: SCB och ESV

Bromsen, som aktiveras när skulderna överstiger tillgångarna, har varit aktiv sedan 2010 och kommer att vara aktiv till och med i år. I stället för inkomstindex används då ett balansindex vid uppräknningen av pensionsutgifterna. Det innebär att pensionerna blir lägre än de skulle vara utan balansering. När balanseringen upphör är pensionerna återställda till den nivå som hade gällt om balanseringen aldrig ägt rum. Det innebär att pensionerna i slutet av balanseringsperioden ökar snabbare, procentuellt sätt, än vad de hade gjort utan balanseringen. När balanseringen upphör nästa år används istället inkomstindex. Från och med i år är beräkningarna baserade på de förändrade regler för balansering som beslutats efter förslag i propositionen "En jämnare och mer aktuell utveckling av inkomstpensionerna" (prop. 2014/15:125, bet. 2015/16:SfU6, rskr. 2015/16:32).

De samlade utgifterna för inkomstpensionen ökar samtliga år. Det beror både på att det blir allt fler ålderspensionärer och att den genomsnittliga pensionen ökar. Utöver att antalet personer över 65 år ökar stiger dessutom andelen som tar ut pension före 65-årsdagen. Dessutom ökar pensionsutgifterna eftersom nyttillkomna pensionärer i genomsnitt har en högre intjänad pensionsrätt jämfört med de nuvarande pensionärerna. Det innebär att det blir färre som får garantipension och bostadstillägg från statens budget.

5 Den offentliga skulden

Den offentliga sektorns bruttoskuld (Maastrichtskulden) minskar i år till 39 procent av BNP och fortsätter att falla under prognosperioden. Statsskulden beräknas i år minska med knappt 2 procentenheter till 28 procent av BNP och faller i samma takt även nästa år. Det är framför allt den starka BNP-tillväxten under dessa två år som bidrar till att skulderna sjunker. Därefter minskar skulderna mer, vilket främst beror på allt större överskott i statens budget.

5.1 Maastrichtskulden

Maastrichtskulden sjunker i år till 39 procent av BNP, och den fortsätter därefter att falla allt snabbare.

Sedan Sveriges EU-inträde 1995 har Maastrichtskulden minskat kraftigt, från som högst 70 procent av BNP 1996, till 37 procent 2008. Därefter vände utvecklingen och skuldkvoten steg till som högst 45 procent 2014, främst som en följd av Riksbankens utökade lån i Riksgälden och ändrade placeringsregler för några obligationsförvaltande statliga myndigheter.

Tabell 39. Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden)

Miljarder kronor om inget annat anges

	Utfall	Prognos					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Statens skuld	1 433	1 404	1 357	1 292	1 204	1 078	903
Kommunsektorns skuld	411	427	439	457	480	504	530
AP-fondernas statspapper	-8	-8	-8	-8	-8	-8	-8
Off. sektorns kons. bruttoskuld	1 837	1 823	1 789	1 741	1 676	1 575	1 425
Procent av BNP	43,9	41,6	39,2	36,9	34,4	31,1	27,0

Källa: SCB och ESV

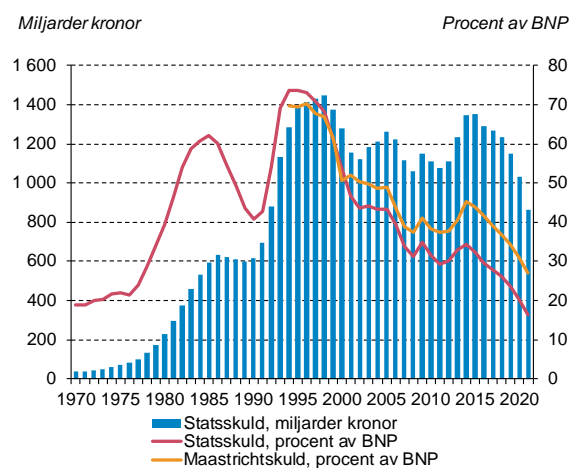
Anm. Statens del av Maastrichtskulden skiljer sig definitionsmässigt från Statsskulden, se faktaruta.

Maastrichtskulden utgörs till stor del av statens skuld och till en mindre del, en dryg femtedel, av kommunsektorns skuld. Den statliga delen av skulden har sjunkit kraftigt sedan mitten av 1990-

talet, men den ökade 2013 och 2014, såväl i kronor som i relation till BNP. Från och med 2015 minskar den i relation till BNP igen.

Kommunernas del av Maastrichtskulden låg fram till 2010 relativt stabilt kring 6 procent av BNP. Därefter steg nivån successivt till knappt 10 procent 2015. Under prognosperioden väntas andelen stiga marginellt.

Diagram 23. Statsskuld och Maastrichtskuld

Källa: SCB och ESV

Sverige har lägre skuld än många EU-länder

Sveriges Maastrichtskuld är betydligt lägre än EMU-kravet som innebär att skulden inte får överstiga 60 procent av BNP. Av de 28 EU-länderna klarar 12 länder detta krav 2017⁹.

Den genomsnittliga skulden för alla EU-länder uppgår till 85 procent, medan euroländernas skuld uppgår till 90 procent. Nivåerna 2017 är något lägre än 2016 och väntas fortsätta sjunka lite nästa år.

5.2 Statsskulden

Statsskulden uppgick i slutet av förra året till knappt 1 300 miljarder kronor. Den beräknas i år sjunka med 25 miljarder kronor, vilket är mer än överskottet i budgeten eftersom skulddispositioner

⁹ Enligt EU-kommissionens vinterprognos, februari 2017.

m.m. verkar åt samma håll. Skulddispositionerna utgörs främst av minskade orealiserade valutakursförluster till följd av en starkare krona.

Nästa år fortsätter skulden att sjunka i ungefär samma takt, även då till följd av en kombination av överskott i budgeten och en starkare krona.

De kommande åren minskar skulden i allt snabbare takt då överskotten i budgeten blir allt större. I slutet av prognosperioden beräknas skulden understiga 900 miljarder kronor.

Skuldkvoten fortsätter sjunka

Skuldkvoten, statsskulden i relation till BNP, låg som högst på 74 procent efter de statsfinansiella problemen i början av 1990-talet. Skuldkvoten sjönk sedan successivt till 29 procent 2011 för att därefter börja öka igen, till 34 procent 2014. Ökningen de senare åren avspeglar relativt stora budgetunderskott, vilka delvis var en följd av Riksbankens utökade lån i Riksgälden.

Skuldkvoten sjönk därefter till 30 procent förra året och fortsätter nedåt till 28 procent i år. Den faller med knappt 2 procentenheter även nästa år och med 3–4 procentenheter per år de tre sista åren av prognosperioden, ner till 16 procent 2021.

Engångseffekter påverkar skuldutvecklingen markant

Statsskulden påverkas normalt av det faktiska budgetsaldot då det är identiskt med statens lånebehov, med omvänt tecken. Därmed påverkas skuldens utveckling som regel även av de engångseffekter som påverkar budgetsaldot. Vissa år är engångsposterna stora, exempelvis när staten säljer aktier eller vid utlåning till Riksbanken.

Förra året påverkade engångseffekterna budgetsaldot positivt med 59 miljarder kronor. I år och nästa år bidrar de i stället negativt med 28 respektive 42 miljarder kronor. Därefter är de relativt marginella. Engångsposter är oftast inte kända lång tid i förväg.

Det som framför allt förklarar omslaget i engångseffekterna från kraftigt positiva förra året till negativa i år och nästa år är att det gjordes stora ”extra” inbetalningar till skattekontot i fjol, cirka 50 miljarder kronor. De bedöms bestå av tillfälligt höga skatteinbetalningar avseende 2015 från två

bolag i en koncern (15 miljarder kronor) och kapitalplaceringar och tidigare lagda fyllnadsinbetalningar (35 miljarder kronor). Även 2015 bedöms kapitalplaceringar ha gjorts med 15 miljarder kronor. I år och nästa år blir effekten på skatteinkomsterna den motsatta när placeringarna väntas lämna skattekontot (-20 respektive -30 miljarder kronor).

Tabell 40. Engångseffekters påverkan på budgetsaldot och statsskuld

Procentenheter

	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tillfälliga skatteinbet.	15	0	0	0	0	0
Kapitalplaceringar och tidigare lagda skatteinbet.	35	-20	-30	0	0	0
Lån till Riksbanken	-14	-12	-13	3	1	2
EU-avgiftsrabatt (kassamässig effekt)	3	4	0	0	0	0
Tidigare lagda utgifter 2015	15	0	0	0	0	0
Övrigt	5	1	0	2	3	1
Totala engångseffekter	59	-28	-42	5	4	3

Källa: RGK, SCB och ESV

Riksbankens lån i Riksgälden har varit en stor negativ engångseffekt de senaste åren – och är det även 2017 och 2018. Ursprungligen togs lån på cirka 200 miljarder kronor för att stärka valutareserven 2009 och 2013, vilket i stor utsträckning förklarar den ökade skuldkvoten under dessa år. När ett enskilt lån för Riksbankens räkning refinansieras till aktuell dollar- eller eurokurs påverkas nettoutlåningen av valutakursens förändring sedan lånet togs. Till följd av den svagare kronan de senaste åren har Riksbankens lån ökat och totalt belastat nettoutlåningen med 223 miljarder kronor vid utgången av 2016. Riksbankslånet ökar markant i ytterligare två år, därefter minskar det något. Någon återbetalning av lånet har inte beaktats i prognosen. Regeringen har emellertid nyligen lämnat förslag som innebär att det från nästa år införs begränsningar i Riksbankens möjligheter att låna till valutareserven och att nuvarande lån ska återbetalas. ESV kommer att ta hänsyn till förslagen när proposition om detta har lagts. Om Riksbanken har återbetalat hela lånet och Riksgälden avvecklat alla enskilda lån 2021 blir skuld-

kvoten då 4,6 procentenheter lägre än i ESV:s prognos.

EU-avgiften påverkas av stora engångseffekter som medför en ojämn belastning på budgeten 2014–2017. En försenad rabatt på EU-avgiften för 2014–2016 medför att anslagsutfallet 2017 blir drygt 10 miljarder kronor lägre än det annars skulle bli. Den kassamässiga effekten av rabattåterföringen kom dock till stor del, 7 miljarder kronor, redan i slutet av förra året då EU-kommissionen reducerade sina uttag från EU-kontot. Rabatterna påverkade därmed saldot positivt med 3 respektive 4 miljarder kronor förra året och i år.

Regeringen beslutade i slutet av 2015 att tidigarelägga vissa utgifter från 2016 till 2015. Dessutom utbetalades kommunbidrag i slutet av 2015 som främst avsåg 2016. Den sammanlagda effekten av dessa beslut blev en negativ saldopåverkan på 15 miljarder kronor 2015 och en lika stor positiv påverkan på saldot 2016.

BNP-tillväxten viktig för skuldkvotens utveckling

Skuldkvotens utveckling beror dels på själva skuldens utveckling, dels på BNP-tillväxten. Skuldens utveckling kan i sin tur delas upp i två faktorer: budgetsaldot och skulddispositioner m.m. En komponent i budgetsaldot är statsskulsräntorna, som i sig beror på statsskuldens storlek men också på marknadsräntor med mera. De är, och har under en tid varit, mycket låga vilket bidrar till att stärka saldot och därmed hålla nere skuldkvoten.

I begreppet skulddispositioner m.m. ryms bland annat följande posters förändring: realiserade valutadifferenser, upplupen inflationskompensation och tillgångar i Riksgäldens skuldförvaltning.

Tabell 41. Dekomponering av skuldkvotens förändring

Procentenheter

	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Förändring av skuldkvoten	-2,8	-1,7	-1,6	-2,6	-3,2	-3,9
Bidrag från:						
BNP-tillväxten	-1,5	-1,2	-0,9	-0,9	-0,9	-0,8
Budgetsaldot	-1,9	-0,1	-0,3	-1,8	-2,1	-3,3
varav engångseffekter	-1,3	0,6	0,9	-0,1	-0,1	0,0
Skulddispositioner m.m.	0,6	-0,5	-0,4	0,1	-0,3	0,1

Källa: RGK, SCB och ESV

Under 2016 sjönk skuldkvoten kraftigt till följd av både en stark BNP-tillväxt och ett stort överskott i budgeten. Överskottet berodde dock till stor del på positiva engångseffekter, framför allt de stora ”extra” inbetalningarna till skattekotot. Skulddispositioner m.m. bidrog däremot till en ökad skuldkvot, främst som en följd av ökade tillgångar i Riksgäldens skuldförvaltning.

I år sjunker skuldkvoten mindre än förra året. BNP-tillväxten bidrar mest men bidraget minskar något jämfört med förra året. Saldoeffekten är liten då den hålls nere av negativa engångseffekter. Skulddispositionerna slår om, jämfört med förra året, och sänker skuldkvoten till följd av en starkare krona.

Under 2018 avtar skuldkvotens minskningstakt ytterligare något. BNP-tillväxten dämpas medan saldot stärks något. Saldot hålls dock fortfarande nere av stora negativa engångseffekter. Den allt starkare kronan bidrar fortfarande till att sänka kvoten.

Skuldkvoten fortsätter att sjunka allt snabbare 2019–2021 framför allt som en effekt av de växande överskotten i budgeten.

Under prognosperioden sänker BNP-tillväxten skuldkvoten med i genomsnitt 0,9 procent per år. Överskotten i budgeten sänker kvoten med 1,5 procent per år.

Olika skuld- och förmögenhetsbegrepp

Begreppet **okonsoliderad statsskuld** visar Riksgäldens totala utestående lån och är det begrepp som används av Riksgälden. Begreppet **konsoliderad statsskuld**, det vill säga skulden efter det att statliga myndigheters innehav av statspapper räknats bort, är lämpligare att använda som generellt mått på den statliga skuldsättningen, och är det mått som används i budgetpropositionen och i denna publikation.

I den **offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden)** ingår hela den offentliga sektorns skulder och interna skulder mellan delsektorerna är borträknade. Skulden värderas till nominellt värde. Detta mått definieras av EU-regler och används vid bedömningen av medlemsländernas offentliga finanser. Kravet är att skulden inte får överstiga 60 procent av BNP.

Förutom dessa rena skuldbegrepp, som ESV gör prognoser på, finns begreppet den **offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet**. Det utgör skillnaden mellan finansiella tillgångar och skulder (marknadsvärderade) enligt regelverket för nationalräkenskaperna. Begreppet påverkas exempelvis inte av att staten (Riksgälden) lånar ut medel, då den ökade skuld som utlåningen ger upphov till motsvaras av en lika stor ökning av de finansiella tillgångarna. Sedan 2005 är nettoförmögenheten positiv, tillgångarna överstiger alltså skulderna. År 2015 uppgick nettoförmögenheten till 20 procent av BNP.

6 De budgetpolitiska målen

Det finanspolitiska ramverket består av tre budgetpolitiska mål: ett överskottsmål för offentliga sektorns finansiella sparande, ett utgiftstak för statens och ålderspensionssystemets utgifter samt ett balanskrav för kommunerna. Överskottsmålet nås inte under prognosperioden. Utgiftstaket klaras alla år. Kommunerna antas klara balanskravet men detta förutsätter bland annat att demografiskt motiverade utgiftsökningar hålls tillbaka.

6.1 Överskottsmålet

Den offentliga sektorns finansiella sparande visar överskott under hela prognosperioden. Sparandet minskar dock 2017 men ökar från och med nästa år. För åren 2016–2018 är det faktiska finansiella sparandet högre än det konjunkturjusterade sparandet till följd av ett positivt gap mot trend-BNP.

Tabell 42. Indikatorer för utvärdering av överskottsmålet

Procent av BNP respektive trend-BNP

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Finansiellt sparande	0,9	0,3	0,5	1,1	1,8	2,7
Bakåtblickande tioårssnitt	0,2	-0,1	-0,3	-0,1	0,1	0,3
Sjuårsindikatorn	-0,1	0,3	1,0			
Konjunkturjusterat sparande	0,4	0,1	0,3	1,1	1,9	2,7

Källor: Statistiska centralbyrån och ESV.

Anm.: Trend-BNP är inte samma mått som vår bedömning av potentiell BNP, trend-BNP är skattat med ett HP-filter.

Endast en indikator når överskottsmålet

Sjuårsindikatorn når överskottsmålet under prognosperioden. Däremot nås inte överskottsmålet enligt det bakåtblickande tioårssnittet. Den indikatorn uppgår endast till 0,3 procent av BNP i slutet av prognosperioden. Överskottsmålet gäller över en konjunkturcykel. Konjunkturcykelns längd varierar men den är oftast längre än sju år. Därför anser ESV att även det bakåtblickande tioårssnittet ska visa ett överskott om 1 procent av BNP för att överskottsmålet ska anses vara uppfyllt enligt nuvarande regelverk.

ESV:s prognosmetod innebär att prognosen för det finansiella sparandet som regel stärks i slutet av prognosperioden. Det beror framför allt på att prognosen inte baseras någon framtida finanspolitik utan endast på beslutade regler. Det innebär som regel att intäkterna stiger i takt med BNP medan många utgifter hålls nere i avsaknad av nya budgetbeslut. Vissa utgifter pris- och löneomräknas men inte fullt ut. Utgifterna i statens budget sjunker därför som andel av BNP. ESV antar även att kommuner och landsting ska klara balanskravet utan antagande om höjda kommunalskatter.

Indikatorerna för överskottsmålet

Överskottsmålet avser det samlade finansiella sparandet i den offentliga sektorn. Målet innebär att sparandet ska uppgå till 1 procent av BNP över en konjunkturcykel. För att stämna av målet används olika indikatorer. Det **sjuåriga glidande medelvärdet** används för att utvärdera finanspolitiken i ett framåtblickande perspektiv. Medelvärdet beräknas utifrån sparandet aktuellt år och tre år framåt respektive tre år bakåt i tiden. Det **konjunkturjusterade (strukturella) sparandet** visar för varje år hur stort det finansiella sparandet skulle vara vid ett normalt konjunkturläge. Dessutom analyseras ett **tioårigt tillbakablickande medelvärde** för att identifiera om det finns några systematiska fel i bedömningen av finanspolitikens inriktning som kan påverka måluppfyllelsen framöver.

6.2 Utgiftstaket

Utgiftstaken klaras samtliga prognosår. Utgiftstaket syftar främst till att sätta en gräns för storleken på statens utgifter. En beloppsgräns för de statliga utgifterna understödjer överskottsmålet för den offentliga sektorns finansiella sparande. Kombinationen utgiftstak och överskottsmål innebär indirekt också en kontroll av skatteuttaget. Enligt budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen föreslå utgiftstak för minst tre år framåt i tiden. Utgiftstaket omfattar utgifterna inom ålderspensionssystemet och alla utgiftsområden på statens budget utom statskuldsräntorna.

Tabell 43. Uppföljning av de takbegränsade utgifterna

Miljarder kronor om inget annat anges

	Utfall		Prognos			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Utgiftstak	1 215	1 274	1 332	1 392	1 466	
<i>i procent av BNP</i>	27,7	27,9	28,3	28,5	28,9	
Takbegränsade utgifter	1 184	1 234	1 256	1 264	1 286	1 307
<i>i procent av BNP</i>	27,1	27,0	26,6	25,9	25,4	24,8
Marginal till utgiftstaket	31	40	76	128	180	
<i>i procent av utgiftstak</i>	2,5	3,2	5,7	9,2	12,2	
Säkerhetsmarginal		13	20	28	37	
<i>i procent av utgiftstak</i>		1,0	1,5	2,0	2,5	3,0
Kvarvarande marginal		28	56	100	143	
<i>i procent av BNP</i>		0,6	1,2	2,0	2,8	

Källa: ESV

Anm.: Utgiftstaken för 2017–2019 är beslutade. Utgiftstaket för 2020 är regeringens bedömning i Budgetpropositionen för 2017.

Utgiftstaket avser den faktiska förbrukningen av anslagsmedel. Det betyder att även utnyttjat anslagssparande och anslagskredit ska rymmas därunder. Utgiftstaket har klarats alla år sedan det infördes 1997. För att upprätthålla ett starkt förtroende för de offentliga finanserna är det viktigt att även i fortsättningen klara utgiftstaket. Därför bör det finnas en säkerhetsmarginal till utgiftstaket för att klara utgiftsökningar som kan uppstå på grund av en försämrad konjunkturutveckling eller andra osäkerheter. Det är den minsta kvarvarande marginalen under prognosperioden som utgör begränsningen för eventuella varaktiga utgiftsökningar. ESV:s generella rekommendation för säkerhetsmarginalen framgår av tabell 44 Säkerhetsmarginalen.

Tabell 44. Säkerhetsmarginalen

I procent av utgiftstaket

	Aktuellt år (t)	År t+1	År t+2	År t+3	År t+4
Säkerhetsmarginal	1,0 %	1,5 %	2,0 %	2,5 %	3,0 %

Källa: ESV

Anm.: Säkerhetsmarginalen för det aktuella året kan minskas till 0,5 procent vid slutet av året.

6.3 Balanskravet inom kommunsektorn

Kravet på balans innebär att kommunerna inte får budgetera med underskott. Trots att det finansiella sparandet är negativt väntas kommunsektorn klara balanskravet under hela prognosperioden. Det beror på att det kommunala resultatet, som baseras på de kommunala räkenskaperna, är betydligt starkare än det finansiella sparandet som beräknas enligt regelverket i nationalräkenskaperna (se avsnitt 4.3 för en beskrivning av skillnaderna mellan finansiellt sparande och resultat). I närtid får kommunsektorn stora statsbidrag som möjliggör en stor ökning av den kommunala konsumtionen. Eftersom ESV inte räknar med skattehöjningar eller finanspolitik utöver beslutade och aviserade förändringar måste kommunerna hålla tillbaka stora demografiskt motiverade utgiftsökningar för att balanskravet ska klaras framåt i tiden. Marginalen till balanskravet är väldigt liten i slutet av prognosperioden.

7 Revideringar samt förslag eller beslut som inte har beaktats

Jämfört med ESV:s decemberprognos har det finansiella sparandet i staten förbättrats samtliga prognosår. Det är en följd av både högre skatteintäkter, framför allt hushållens kapitalskatter och moms, och lägre utgifter, bland annat för migration och arbetsmarknad. BNP-tillväxten har höjts i år men sänkts kommande år.

7.1 Revideringar sedan decemberprognosen

Makroekonomisk utveckling

Starkare indikatorer och högre utfall än väntat har lett till att BNP-tillväxten och antalet sysselsatta har höjts 2017. Åren därefter ökar däremot både BNP och sysselsättningen långsammare och når i slutet av perioden samma nivå som i decemberprognosen. Potentiell BNP och sysselsättning är i stort sett oförändrade.

Tabell 45. Makroekonomiska nyckeltal, revideringar sedan decemberprognosen
Procentenheter

	2016	2017	2018	2019	2020
BNP, fp	0,0	0,6	-0,1	-0,1	-0,2
Sysselsatta, 15-74 år	0,0	0,4	-0,1	-0,1	-0,1
Löner enligt KL	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1	0,0
Lönesumma	0,2	0,1	-0,3	-0,1	-0,1
KPIF	0,0	0,1	-0,1	-0,2	0,0
KPI	0,0	0,5	0,2	-0,1	-0,2
5-årig statsobligationsränta ¹	0,1	0,5	0,4	0,3	0,0

¹ Årsgenomsnitt.

- BNP har för innevarande år höjts med 0,6 procentenheter jämfört med föregående prognos. Det är framför allt exporten som har höjts medan offentlig konsumtion har reviderats ner något. Den starkare tillväxten på kort sikt leder till att tillväxten har sänkts kommande år. Det beror på att potentiell BNP är ungefär oförändrad jämfört med förra prognosomgången och att vi då, liksom nu, slöt gapet mellan faktisk och potentiell BNP vid periodens slut.

- Sysselsättningen och antalet arbetade timmar har reviderats upp i år då utfallen har varit högre än väntat. Liksom BNP ökar dock sysselsättningen långsammare kommande år. Potentiell sysselsättningsnivå är ungefär densamma som i föregående prognos.
- Arbetslösheten har höjts något eftersom arbetskraften har reviderats upp mer än sysselsättningen på kort sikt och ligger högre än i föregående prognos under hela perioden.
- Lönerna har ökat mindre än väntat och löneökningstakten har reviderats ner både i år och kommande två år, trots att sysselsättningen nu ligger på en högre nivå än tidigare. Det beror på att den höga sysselsättningsnivån och den stigande bristen på arbetskraft nu väntas få mindre genomslag på lönerna.
- Fler arbetade timmar men lägre löneökningar tar nästan ut varandra, vilket innebär att lönesumman innevarande år ökar i ungefär samma takt som tidigare beräknat. Nivån på lönesumman är dock högre eftersom den ökade mer än väntat 2016. Kommande år slår den lägre löneökningstakten igenom och lönesumman ligger i slutet av prognosperioden på en lägre nivå än i decemberprognosen.
- Inflationen har höjts i år och nästa år till följd av högre räntor. Från och med 2019 stiger inte räntorna lika snabbt som beräknades i decemberprognosen då slutnivån inte har höjts. Därmed ökar KPI långsammare 2019 och 2020. Den underliggande inflationen är något högre på kort sikt men lite lägre 2018 och 2019 på grund av lägre löneökningar.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget

Den offentliga sektorns skatteintäkter för åren 2016 och framåt har reviderats upp sedan föregående prognos. Revideringarna beror framför allt på högre intäkter från mervärdesskatt och från skatt på kapital.

Tabell 46. Inkomster i statens budget, revideringar sedan decemberprognosen
Miljarder kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Skatt på arbete	-1,6	-1,0	-7,2	-9,8	-10,5
Skatt på kapital	6,6	8,7	7,1	7,8	6,6
varav skatt på kapital, hushåll	9,2	10,5	7,6	6,8	6,6
varav skatt på företagsvinster	-3,0	-1,5	-1,9	-2,7	-3,6
varav avkastningsskatt	-0,2	-0,1	1,2	3,6	3,5
Skatt på konsumtion och insatsvaror	2,9	9,1	9,5	9,6	9,0
varav mervärdesskatt	3,6	8,7	8,6	8,3	7,7
Restförda och övriga skatter	1,1	0,9	0,9	2,9	3,0
Offentliga sektorns skatteintäkter	9,0	17,5	10,2	10,5	8,3
varav kommunskatter	0,8	1,7	-0,9	-1,9	-2,2
varav ålderspensions-systemet	1,3	0,5	-0,3	-0,1	-0,3
Statens skatteintäkter	6,8	15,3	11,5	12,5	10,8
Periodisering av skatter	31,0	-5,6	-21,6	1,4	3,1
Övriga inkomster staten	-1,1	-2,4	-4,5	-4,4	-3,7
Totala inkomster statens budget	36,8	7,3	-14,5	9,5	10,2

- Skatt på arbete har sänkts. Det beror främst på att effekten av den reducerade subventionsgraden på HUS-avdrag tidigare dubbelräknats, vilket nu har korrigerats. Från 2018 och framåt sänks skatterna också till följd av att KPI har höjts i närtid. Sänkningen av skatterna beror även på att lönesumman har sänkts.
- Hushållens kapitalskatter har reviderats upp. Det beror framför allt på högre utdelningsinkomster, till följd av ett högt utfall förra året, samt högre kapitalvinster.
- Skatt på företagsvinster har reviderats ner för 2016. Det beror framför allt på att årsredovisningarna för de största börsnoterade företagen visade på en svagare vinstutveckling än förväntat i decemberprognosen. Revideringen påverkar hela prognosperioden.

- Högre räntor på kort sikt har lett till att avkastningsskatten har reviderats upp för perioden 2018–2020.
- Momsintäkterna har reviderats upp på grund av att andelen av de totala bostadsinvesteringarna som utgör moms har reviderats upp. Det beror på en reviderad utfallserie för momsandelen av investeringarna i näringslivet. Eftersom bostadsinvesteringarna ökade mer än övriga investeringar i näringslivet 2016, vilket de även gör 2017, har momsintäkterna reviderats upp.
- Energiskatterna har reviderats upp, huvudsakligen till följd av att förbrukningen av elektricitet väntas bli högre.
- Periodiseringarna av skatter har reviderats, vilket beror på en ny bedömning av kapitalplaceringarnas storlek på skattekontot. Den bedömning som gjordes i december baserades på rapporter som i efterhand har visat sig vara felaktiga. I januari hade Skatteverket rättat en av rapporterna.
- Statens aktieutdelningar har reviderats ner hela prognosperioden. De statliga bolagens utdelningsförslag för 2017 var lägre än bedömningen i decemberprognosen. Störst påverkan har LKAB som nu bedöms ge utdelning först 2019. I föregående prognos väntades utdelning under innevarande år.

Statens budget – utgifter och saldo

De takbegränsade utgifterna har reviderats ner för hela perioden. Revideringen beror till stor del på färre asylsökande och färre kommunmottagna. Färre personer med anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd bidrar också till nedrevideringen. De totala utgifterna är i huvudsak oförändrade i år eftersom statsskuldräntorna och den kassamässiga korrigeringen har reviderats upp. Kommande år har de totala utgifterna sänkts.

Tabell 47. Utgifter på statens budget, utgiftsområden som har reviderats mest sedan decemberprognosen

Miljarder kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Migration	3,1	-2,1	2,9	1,2	0,7
Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	0,3	-4,1	-2,8	-3,5	-2,5
Arbetsmarknad och arbetsliv	0,1	-2,6	-2,9	-2,7	-2,3
Kommunikationer	-0,3	-0,4	1,4	-0,8	-0,7
Statsskuldräntor m.m.	-0,8	2,1	1,6	-0,5	0,2
Riksgäldskontorets nettoutlåning	0,7	0,8	-0,3	-2,0	-2,0
Kassamässig korrigering	-6,7	6,4	0,0	0,0	0,0
Summa takbegränsade utgiftsområden	4,7	-9,1	-1,7	-6,2	-2,9
Totala utgifter statens budget	-2,1	0,2	-0,3	-8,7	-4,8
Totala inkomster statens budget	36,8	7,3	-14,5	9,5	10,2
Statens budgetsaldo	38,8	7,0	-14,2	18,2	15,0

- Utgifterna för migration har sänkts i år till följd av färre asylsökande. Kommande år har de höjts eftersom det genomsnittliga antalet in-skrivna i mottagningssystemet har ökat, vilket i sin tur beror på att färre lämnar systemet än vi tidigare räknade med.
- Revideringarna inom området Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering beror på färre kommunmottagna 2017–2019 till följd av färre asylsökande och lägre bifallsprocent.
- Utgifterna inom Arbetsmarknad och arbetsliv har sänkts då både antalet personer med särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd har reviderats ner. Även andelen ersättningstagare med rätt till a-kassa har reviderats ner.
- Utgifterna inom Kommunikationsområdet har reviderats ner 2017 men upp 2018. Det beror främst på att en större del än väntat av vägprojektet Förbifart Stockholm, som främst ska finansieras med trängselskatt, i år kan finansieras med ordinarie investeringsanslag. Det leder till en ökad behållning på trängselskatte-anslaget. Anslagsbehållningen väntas i sin helhet utnyttjas 2018 vilket förklarar upprevideringen detta år. Detta medför i sin tur att upplåningen i Riksgälden för detta ändamål beräknas bli lägre 2018. Nedrevideringen 2019 och

2020 avser investeringsanslaget, och beror främst på lägre ränta på lån i Riksgälden.

- Utgifterna för statsskuld räntorna har reviderats upp i år och nästa år till följd av en ny låneplan och högre långa räntor.
- Riksgäldens nettoutlåning har reviderats upp i år men ner under resterande del av prognosperioden. Upprevideringen i år beror främst på en något lägre nivå på inkomsterna av bankernas resolutionsavgifter. Nordea gjorde den 2 januari i år sina dotterbanker i de nordiska länderna till filialer till moderbolaget i Sverige. Vi gör bedömningen att detta höjer resolutionsavgifterna med ca 2 miljarder kronor från och med 2019. Utöver detta påverkas nettoutlåningen framför allt av lägre utlåning till vägprojektet Förbifart Stockholm 2018 än väntat.
- Förra årets kassamässiga korrigering blev lägre än väntat. Det beror på att en del av den retroaktiva rabatten på Sveriges EU-avgift för perioden 2014–2016 kassamässigt redovisades 2016 i stället för 2017. Prognosen för 2017 har som en följd av detta reviderats upp med motsvarande belopp.

De offentliga finanserna

Offentliga sektorns finansiella sparande har reviderats upp samtliga år under perioden.

Tabell 48. Offentliga sektorns sparande, revideringar sedan decemberprognosen

	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomster	10	26	19	19	17
Utgifter	-4	-2	4	-1	0
Finansiellt sparande	13	28	15	19	17
% av BNP	0,3	0,6	0,3	0,4	0,3
varav					
staten	0,2	0,5	0,2	0,2	0,2
kommunsektorn	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
älderspensionssystemet	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2

- Offentliga sektorns finansiella sparande har reviderats upp. Det beror både på högre inkomster och lägre utgifter. Det är framför allt statens sparande som har stärkts.

7.2 Förslag eller beslut som inte har beaktats i prognosen

I prognosen inkluderas enbart fattade beslut och förslag från regering och riksdag. Förslagen måste dock vara så konkreta att effekterna på de offentliga finanserna går att beräkna. Nedan redovisas beslut eller förslag som inte har beaktats i prognosen.

- Regeringen har nyligen lämnat förslag angående Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning. I lagrådsremissen föreslås en ny vinstdispositionsregel och struktur på Riksbankens eget kapital samt nya bestämmelser om Riksbankens möjligheter att låna till valutareserven. Reglerna förtydligas så att upplåning endast får ske om valutareserven har använts i likviditetsstödande åtgärder. Om det finns synnerliga skäl får Riksbanken i förtid låna upp motsvarande 50 miljarder kronor i Riksgälden. Därutöver kan riksdagen besluta om ytterligare förtida upplåning. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018. Förslagen får stora konsekvenser på Riksbankens inleverans av överskott till staten och på Riksgäldens nettoutlåning och därmed på budgetsaldot och statsskulden. ESV inväntar proposition innan hänsyn tas till förslagen.
- Den 16 mars 2017 överlämnade regeringen en proposition till Riksdagen gällande begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn. I propositionen föreslås det att rätten till föräldrapenning för denna grupp justeras med hänsyn till barnets ålder. ESV har inte tagit hänsyn till detta förslag då det presenterades efter beräkningarnas färdigställande.
- I regeringens beräkningar ingår schablonmässiga inkomster från försäljning av statligt aktieinnehav om 5 miljarder kronor per år. ESV inväntar försäljningsbeslut eller konkreta förslag innan något belopp tas med i prognosen.

8 Fördjupningsavsnitt

- Beskattning av förmånsbilar

Beskattning av förmånsbilar

Det är nu tjugo år sedan de nuvarande reglerna för beskattning av förmånsbilar infördes. Det totala värdet på bilförmånerna uppgick till 11 miljarder kronor år 2015 och utgjorde därmed drygt hälften av samtliga skattepliktiga förmåner. Vid införandet 1997 låg förmånsvärdet i linje med den faktiska bilkostnaden. I dag är dock förmånsvärdet för de flesta bilmodeller betydligt lägre än den faktiska bilkostnaden. Det gynnar den privata ekonomin för de som har en förmånsbil men försämrar de offentliga finanserna. En för lågt värderad förmån strider mot principen om enhetlig beskattning och innebär att skatte-systemet inte är neutralt i förhållande till olika handlingsalternativ.

Vad är en bilförmån?

När en anställd för privat bruk använder en bil som får disponeras på grund av anställning eller uppdrag, så uppkommer en skatte- och avgiftspliktig förmån. Om arbetsgivaren dessutom tillhandahåller drivmedlet för den privata körningen ska även det beskattas och ingå i underlaget för arbetsgivaravgifter. Värderingen av förmånen bestäms efter en schablon som ska motsvara samtliga bilkostnader (fasta och rörliga) exklusive drivmedel som förmånstagaren skulle ha haft om denne själv hade svarat för dem. Förmånsberäkningen utgår från tre parametrar; nybilspriset, statslåneräntan samt en andel av prisbasbeloppet (vilket ska motsvara grundkostnaden för bilen). I avsnitt 3 beskrivs beräkningen av bilförmånen närmare.

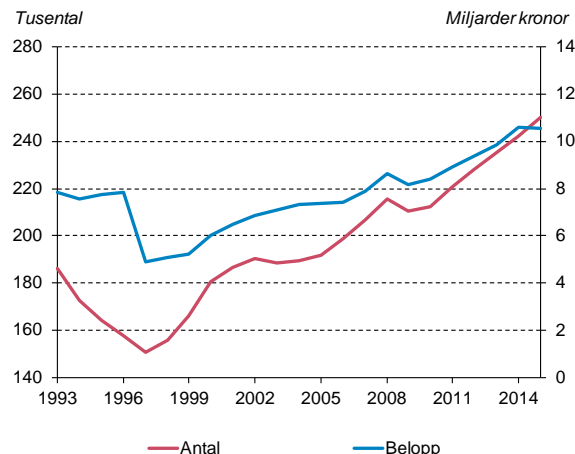
I det här fördjupningsavsnittet kommer vi att titta närmare på bilförmånerna med ett särskilt fokus på värderingen av förmånen relativt de faktiska bilkostnaderna. I det första avsnittet redovisas hur förmånerna har utvecklats över tid samt vilka personer som har förmånsbilar. I avsnitt två redovisar vi hur väl förmånsvärdet överensstämmer med den faktiska bilkostnaden i dag jämfört med 1997. I avsnittet redovisar vi även vilka effekter förmånsbeskattningen har på den privata ekonomin, hos en person med förmånsbil, respektive på de offentliga finanserna. I det sista avsnittet presen-

teras en genomgång av hur förmånsvärdet för en tjänstebil beräknas.

Hur har bilförmånerna utvecklats?

Den nuvarande utformningen av förmånsbeskattningen av tjänstebilar har gällt sedan 1997. Förändringarna 1997 gjordes bland annat mot bakgrund av att man ansåg att beskattningen hade blivit för hög.¹⁰

Diagram 1. Antal personer med bilförmån och totalt förmånsvärde

Källa: SCB och SKV

Av diagrammet ovan framgår också att antalet bilförmåner sjönk mellan 1993 och 1997. Från 1997 och fram till 2015 har antalet personer med bilförmån däremot ökat från 151 000 personer till 250 000 personer. Det totala förmånsvärdet har ökat med 6 miljarder kronor under samma period. I genomsnitt har bilförmånen ökat från 32 564 kronor 1997 till 42 166 kronor 2015. Det senare motsvarar ett nybilspris på cirka 300 000 kronor. Andelen av de skattskyldiga¹¹ med bilförmån har ökat från 2,9 procent 2007 till 3,3 procent 2015.

¹⁰ Prop. 1996/97:19 s. 61.

¹¹ I populationen ingår samtliga skattskyldiga som har en bruttoinkomst på minst 1 000 kronor. Bruttoinkomsten är definierad som taxerad inkomst plus avdrag under tjänst samt allmänna avdrag.

Vem har bilförmån?

I detta avsnitt undersöker vi vilka personer som har bilförmån samt hur förmånen varierar med avseende på inkomst, kön, bostadsort samt om man är delägare i ett fåmansaktiebolag eller inte. Statistiken bygger på STAR-urvalet¹² för 2015 om inget annat anges. Att statistiken bygger på ett urval gör att totalsiffrorna skiljer sig något från totalstatistiken från SCB och Skatteverket.

Flest och störst bilförmåner hos personer med höga inkomster

Både andelen med förmånsbil och det genomsnittliga förmånsvärdet stiger med ökad inkomst. Till exempel har endast 0,3 procent av antalet personer med en inkomst under 300 000 kronor en förmånsbil medan närmare varannan person med en inkomst över 1,2 miljoner kronor har en förmånsbil.

Tabell 1. Antal personer med förmånsbil efter inkomst 2015

Bruttoinkomst tkr	Antal skattskyldiga tusental	Antal förmåner tusental	Andel med förmån	Genomsnittligt förmånsvärde kronor	Totalt förmånsvärde mnkr
-300	4 464	12	0,3	32 135	383
300-600	2 776	120	4,3	37 031	4 447
600-1 200	384	99	25,7	46 542	4 592
1200-	43	19	43,8	58 220	1 104
Samtliga	7 668	250	3,3	42 166	10 526

Källa: SCB:s Starurval 2015

Männen står för 4 av 5 bilförmåner

Männen står för 82 procent av det totala antalet bilförmåner. Den genomsnittliga bilförmånen är 42 757 kronor för män och 39 501 kronor för kvinnor. Kvinnorna har ett högre medelvärde än männen vid lägre inkomster medan männen har ett högre medelvärde på inkomster över 480 000 kronor. På inkomster över 1,2 miljoner kronor är skillnaden 7 590 kronor.

¹² För en beskrivning av STAR-urvalet se SCB:s hemsida http://www.scb.se/Statistik/HE/HE0106/_dokument/HE0106_BS_2014_AW_160408.pdf

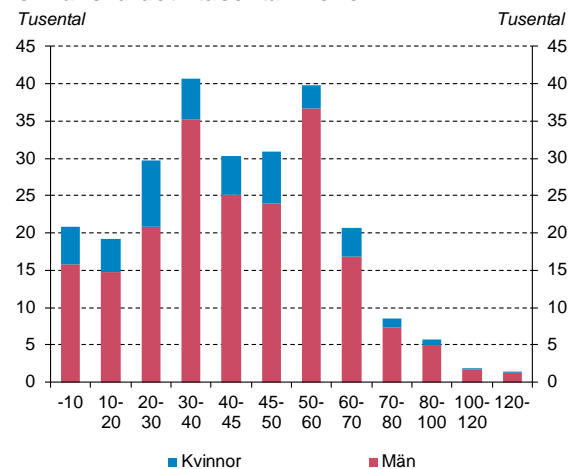
Tabell 2. Antal personer med förmånsbil efter kön 2015

	Antal skattskyldiga tusental	Antal förmåner tusental	Andel med förmån	Genomsnittligt förmånsvärde kronor	Totalt förmånsvärde mdkr
Kvinnor	3 874	45	1,2	39 501	1 789
Män	3 792	204	5,4	42 757	8 737
Samtliga	7 668	250	3,3	42 166	10 526

Källa: SCB:s Starurval 2015

I diagram 2 är bilförmånerna indelade utifrån värdet på förmånen. Var femte förmånsbil har ett förmånsvärde på mellan 30 000 och 40 000 kronor och ytterligare en femtedel av bilförmånerna har ett förmånsvärde på mellan 50 000 och 60 000 kronor. Av det totala antalet förmånsbilar har 43 procent ett förmånsvärde som är högre än 45 000 kronor. Dessa förmånsbilar står för 61 procent av det totala förmånsvärdet.

Diagram 2. Antal bilförmåner efter storleken på förmånsvärdet i tusental kronor

Källa: SCB:s STAR-urval 2015

Det sammanlagda förmånsvärdet är störst i förmånsintervall 50 000–60 000 kronor. I detta intervall finns bilar med ett nybilspris mellan 357 000 och 406 000 kronor. I intervallet 20 000–30 000 kronor i förmånsvärde finns bilar i prisklassen 70 000 till 165 000 kronor. Med ett förmånsvärde på 120 000– eller mer finns bilar med ett nybilspris på minst 700 000 kronor.

Bilförmån är vanligast i storstäderna

Förekomsten av förmånsbil skiljer sig åt beroende på var i landet man bor. För att kunna jämföra användningen av förmånsbil i olika delar av landet har vi utgått från H-regioner. H-regionerna är en gruppering av kommuner efter lokalt och regionalt befolkningsunderlag, längs skalan storstad – glesbygd.¹³

Tabell 3. Antal personer med förmånsbil efter H-region 2015

H-region	Antal skatt-skyldiga tusental	Antal med förmån tusental	Andel med förmån	Genomsnittlig förmånsvärde kronor	Totalt förmånsvärde mnkr
Stockholm	1 660	73	4,4	44 280	3 223
Göteborg	749	40	5,3	39 547	1 574
Malmö	462	16	3,4	44 191	695
Större städer	2 734	80	2,9	41 568	3 316
Mellanbygden	1 254	29	2,3	41 584	1 206
Tät- glesbygd	806	13	1,6	40 817	512
Samtliga	7 665	250	3,3	42 166	10 526

Källa: SCB:s STAR-urval 2015

Flest bilförmåner totalt sett hittar vi i H-regionerna Större städer och Stockholm. Här finns 61 procent av alla förmånsbilar.

Om vi istället jämför andelen med förmånsbil i olika delar av landet så kommer Göteborg först med en andel på 5,3 procent. Minst vanligt med förmånsbil är det i tät- och glesbygden där endast 1,6 procent av befolkningen har förmånsbil.

Högst medelvärde har Stockholm med 44 280 kronor, tätt följt av Malmö med 44 191 kronor. Lägst medelvärde har Göteborg, 39 547 kronor.

En femtedel av bilförmånerna finns hos delägare i fåmansbolag

Vi har också undersökt förekomsten av bilförmån hos delägare i fåmansaktiebolag. Av samtliga delägare har 22 procent en förmånsbil, att jämföra med 3 procent i populationen i stort. Fåmansdelägarna har också ett högre förmånsvärde i snitt jämfört med övriga. Skillnaden är totalt 5 300 kro-

nor och ökar med ökad inkomst. För inkomster över 720 000 kronor är skillnaden 12 150 kronor. Fåmansdelägarna står för 19 procent av samtliga förmånsbilar och 21 procent av det totala förmånsvärdet.

Förmånsvärde och faktisk bilkostnad

Det nuvarande regelverket för förmånsbilar baseras i huvudsak på det förslag som redovisades i en departementspromemorian, Ds 1996:34. I promemorian redovisades beräkningar av den faktiska bilkostnaden respektive förmånsvärdet för ett trettiotal bilar, alltifrån ”billiga” småbilar till mer exklusiva och större bilar. Kvoten mellan förmånsvärdet och den faktiska bilkostnaden varierade mellan 87 procent och 104 procent. Medianvärdet var 94 procent och medelvärdet 97 procent. Förmånsvärdet och den faktiska bilkostnaden för samtliga bilmodeller som ingick i beräkningen i promemorian framgår av diagram 3.

Det förslag som senare presenterades i propositionen skilde sig något från det förslag som presenterades i promemorian. Bland annat beräknades värdeminskningen på nybilspriset minskat med en schablonmässigt uppskattad rabatt om 5 procent. Vidare beräknades värdeminskningssavdraget på anskaffningskostnaden istället för på återanskaffningskostnaden. Den senare ändringen gjordes schablonmässigt genom att värdeminskningssavdraget, som det hade beräknats i promemorian, korrigerades ned till 90 procent. Ändringarna innebar att den faktiska kostnaden för en bil blev lägre, vilket även innebar följändringar i beräkningen av förmånsvärdet.

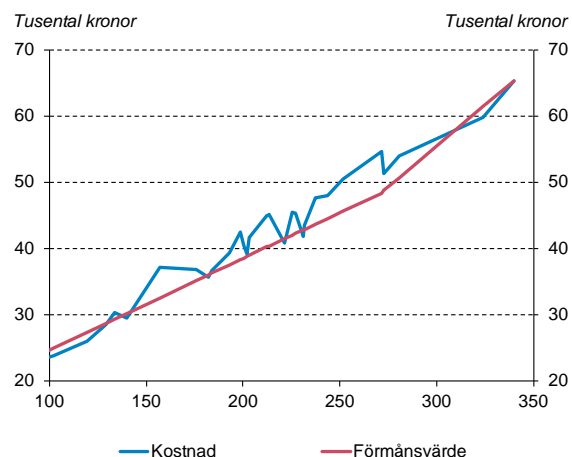
I propositionen redovisades inte några nya beräkningar, endast justerade parametrar för förmånsberäkningen. Justeringarna borde inte ha inneburit några större förändringar av kvoten förmånsvärde och faktisk bilkostnad.

Sedan de nya reglerna infördes 1997 har antalet förmånsbilar ökat med 3 procent i genomsnitt per år och uppgår nu till över 250 000, se diagram 2. För att jämföra utvecklingen av förmånsvärdet relativt den faktiska bilkostnaden sedan 1997 har vi gjort motsvarande beräkningar för ett antal bilar av årsmodell 2016–2017. För beräkningen av den

¹³ För mer information om H-regionerna, se SCB:s hemsida http://www.scb.se/Grupp/Hitta_statistik/Regional%20statistik/Kartor/_Dokument/H-region_farg_karta.pdf

faktiska bilkostnaden har vi använt Konsumentverkets bilkostnadskalkyl.¹⁴

Diagram 3. Förmånsvärde och bilkostnad 1997

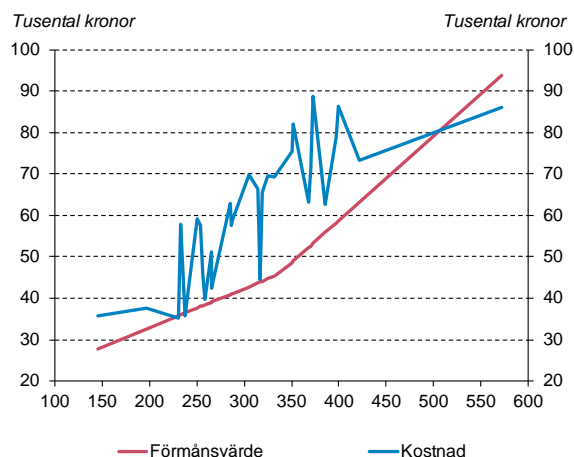
Källa: Ds 1996:34

Även Motormännens riksförbund har en bilkostnadskalkyl men där kan kostnaden inte beräknas för en specifik bilmodell. Bilkostnaden är högre i Motormännens kalkyl, vilket beror på att de till skillnad från Konsumentverket även tar med kostnaden för garageplats och kapitalkostnaden för bilen. Även försäkringskostnaden är betydligt högre än i Konsumentverkets kalkyl. I Konsumentverkets bilkostnadskalkyl är försäkringskostnaden densamma oavsett bilmodell. Vi har använt Konsumentverkets bilkostnadskalkyl men lagt till kapitalkostnaden som den beräknas i Motormännens bilkostnadskalkyl. Vi har gjort beräkningen för ett trettiotal bilar och kvoten mellan förmånsvärdet och den faktiska bilkostnaden har ökat. Kvoten varierar nu mellan 60 och 109 procent. Medianvärdet är 72 procent och medelvärdet är 77 procent. Överlag verkar det som om beskattningen av förmånsbilar i dag är lägre jämfört med när reglerna infördes. Den faktiska bilkostnaden och motsvarande förmånsvärde 2017 framgår av diagram 4. Förmånsvärdet är nu betydligt lägre för i stort sett samtliga utvalda bilar. Skillnaden är störst för bilar med ett nybilspris på 320 000 till 420 000 kronor.

¹⁴ Programmet administreras av Bivision.

Den faktiska bilkostnaden har sedan 1997 ökat med i storleksordningen 40–45 procent medan förmånsvärdet har ökat med 10–15 procent.

Diagram 4. Förmånsvärde och bilkostnad 2017

Källa: ESV

För att få en bättre anpassning av förmånsvärdet till den faktiska bilkostnaden behöver man justera en eller flera av de parametrar (se avsnitt 3) som styr beräkningen av förmånsvärdet.

Det kan i sammanhanget också nämnas att det för miljöbilar¹⁵ gäller särskilda regler. För att stimulera användningen av miljöbilar, som i regel är dyrare att köpa än andra bilar, sätts förmånsvärdet för dessa bilar ned till en jämförbar bil som inte är miljöklassad. Nedsättningen av förmånsvärdet för en mindre hybridbil kan uppgå till drygt 5 000 kronor medan motsvarande nedsättning för en dyrare elbil kan uppgå till över 50 000 kronor. För vissa miljöbilar reduceras förmånsvärdet ytterligare.¹⁶

Hur påverkas den privata ekonomin?

Det låga förmånsvärdet relativt den faktiska bilkostnaden gör förmånsbilen attraktiv. För många bilmodeller är kostnaden för en förmånsbil mellan 10 000 och 20 000 kronor lägre jämfört med den

¹⁵ Med miljöbil avses en bil som är utrustad med teknik för drift helt eller delvis med elektricitet eller med andra mer miljöanpassade drivmedel än bensin och dieselolja.

¹⁶ Den extra reduktionen gäller för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet (genom laddning från yttre energikälla) eller med annan gas än gasol. Den extra reduktionen innebär att förmånsvärdet tas upp till 60 procent av den jämförbara bilen. Den ytterligare reduktionen får dock max uppgå till 16 000 kronor per år.

faktiska bilkostnaden, det vill säga att köra en motsvarande privatägd bil. Den stora skillnaden i kostnad ökar incitamenten för arbetstagaren att försöka få en del av ersättningen för arbete som en förmån istället för som lön.

Om förmånstagaren dessutom har tillgång till p-plats eller garageplats och om arbetsgivaren står för trängselskatt blir vinsten med förmånsbil ännu större. Det beror på att sådana kostnader i dag ingår i förmånsvärdet för bilen. I Stockholm kan dessa kostnader uppgå till drygt 45 000 kronor per år.¹⁷ Om man även beaktar det låga förmånsvärdet innebär det att tillgången till en förmånsbil kan innebära en ”vinst” på uppemot 60 000 kronor per år jämfört med att privat betala kostnaden för bil, p-plats eller garage och trängselskatt.

Kostnaderna för garage och trängselskatt är avdragsgilla för arbetsgivaren. Även om den anställde själv skulle betala kostnaderna för garage och trängselskatt genom lägre kontant bruttoersättning blir vinsten stor. Lägre inkomstskatt och lägre arbetsgivaravgifter innebär att förtjänsten ändå blir cirka 30 000 kronor.

Regeringen har nyligen remitterat ett förslag att inom ramen för ett nytt bonus-malus-system¹⁸ göra vissa justeringar i bestämmelserna om beräkning av bilförmånsvärdet.¹⁹ Bland annat innebär förslaget att förmån av betald trängselskatt, väg- bro- och färjeavgift inte ska ingå i det schablonmässigt beräknade förmånsvärdet. En sådan förmån ska istället värderas till marknadsvärdet.

Och hur påverkas de offentliga finanserna?

Som framgår av diagram 4 kan skillnaden mellan förmånsvärdet och den faktiska kostnaden uppgå till mer än 30 000 kronor. Ett för lågt förmånsvärdet innebär att en skattskyldig med förmånsbil i vissa fall betalar mellan 10 000 och 20 000 kronor mindre i skatt jämfört med om förmånsvärdet motsvarat den faktiska bilkostnaden. Det innebär också att företagets arbetsgivaravgifter blir upp

till 10 000 kronor lägre. År 2015 uppgick det totala förmånsvärdet till drygt 10 miljarder kronor. Om förmånsvärdet i genomsnitt är 80 procent av den verkliga kostnaden innebär det, statistiskt räknat, ett skattebortfall på i storleksordningen 1,5–2 miljarder kronor per år. Om man även beaktar det nedsatta förmånsvärdet för miljöbilar är bortfallet ännu större.

Hur beräknas bilförmånen?

Om en arbetsgivare tillhandahåller en förmån till en anställd så ska värdet av förmånen beskattas på samma sätt som lönen. En anställd som använder en tjänstebil privat ska därför beskattas för den förmån som uppstår till följd av detta.²⁰ Förmånsvärdet ska motsvara den inbesparing en genomsnittlig förmånstagare gör genom bilförmånen jämfört med att äga bilen själv. Värdet av förmånen bestäms av en schablon exklusive drivmedel och bygger på en genomsnittlig privat körsträcka om 1 600 mil per år. Utgångspunkten är att föraren själv betalar allt drivmedel och därmed får ett incitament att köra mindre privat. Om arbetsgivaren tillhandahåller drivmedlet för den privata körningen ska även det beskattas. Skattepliktig bilförmån uppkommer dock inte för den som endast använt förmånsbil i ringa omfattning.²¹

Nuvarande regler har gällt sedan 1997

Den nuvarande utformningen av förmånsbeskattningen av tjänstebilar började tillämpas för inkomståret 1997. Förmånsvärdet exklusive drivmedel utgörs av summan av en prisbasbeloppsdel, ett ränterelaterat och ett prisrelaterat belopp.

Prisbasbeloppsdelen är tänkt att motsvara en generell grundkostnad för bilen och uppgår till 31,7 procent av prisbasbeloppet.²²

¹⁷ Kostnaden baseras på en p-plats eller garageplats i Stockholms city samt trängselskatt för två passager per dag i rusningstrafik.

¹⁸ Bonus-malus-systemet innebär att miljöanpassade fordon med relativt låga utsläpp av koldioxid premieras vid inköpstillfället genom en bonus medan ett fordon med relativt höga utsläpp av koldioxid belastas med högre skatt (malus).

¹⁹ Ds. Fi2017/01480/S1

²⁰ Av Skatteverkets meddelande framgår att med anställning likställs uppdragsförhållande eller annan liknande grund. Bilförmån kan även uppkomma i de fall arbetsgivaren tillhandahåller leasingbil eller då skattskyldig på grund av anställning, uppdragsförhållande, medlemskap i förening eller liknande fått ett förmånligt hyresavtal, se SKV M 2015:17 s 4.

²¹ Med ringa omfattning avses ett fåtal tillfällen per år och en sammanlagd körsträcka på högst 100 mil (prop. 1993/94:90 s. 94). Värdet av bilförmånen kan också justeras uppåt eller nedåt om det finns synnerliga skäl, t ex i fall där det privata nyttjandet är begränsat, se 18–19 b §§ IL.

²² Bestämmelserna om beräkningen av prisbasbeloppet finns i socialförsäkringsbalken (SFS 2010:110).

Det *ränterelaterade beloppet* ska motsvara kapitalkostnaden för bilen och ska beräknas till 75 procent av statslåneräntan den 30 november året före beskattningsåret multiplicerat med bilmodellens nybilspris. Statslåneräntan får dock som lägst vara 0,5 procent.

Det *prisrelaterade beloppet* ska motsvara övriga kostnader som är förknippade med bilen pris, bland annat värdeminskningen. Det beräknas till 9 procent av bilmodellens nybilspris, om nybilspriset uppgår till högst 7,5 prisbasbelopp. För 2017 motsvarar det 333 750 kronor. Om modellens nybilspris är högre ska det prisrelaterade beloppet beräknas till summan av 9 procent av 7,5 prisbasbeloppet och 20 procent av prisbasbeloppet för den del av nybilspriset som överstiger 7,5 prisbasbelopp.²³

Nybilspriset för en bilmodell avser det pris som bilen hade när den som ny introducerades på den svenska marknaden.²⁴ Hos Skatteverket finns det billistor där det framgår vilket nybilspris som ska användas vid förmånsberäkningen.²⁵ Till nybilspriset ska också läggas anskaffningsutgiften för eventuell extrautrustning som ingår i förmånen, dvs. all utrustning som inte ingår i nybilspriset enligt billistorna.²⁶ Som tidigare nämnts finns särskilda regler för hur förmånsvärdet ska bestämmas när det gäller så kallade miljöbilar. Eftersom miljöbilar ofta är dyrare i inköp så beräknas förmånsvärdet istället utifrån den närmast jämförbara bilen utan miljöteknik. För vissa miljöbilar gäller särskilda bestämmelser som sätter ned förmånsvärdet ytterligare.²⁷

Alla tjänstebilar beskattas på samma sätt oavsett ålder. För bilar som är minst sex år gamla finns dock ett ”golv” för förmånsvärdet motsvarande fyra basbelopp för det aktuella inköpsåret.²⁸ Om även drivmedel ingår i bilförmånen ska denna förmån beräknas till marknadsvärdet multiplicerat

med 1,2.²⁹ Regeln gäller alla drivmedel, det vill säga även el och andra miljöbränslen.³⁰

I det förslag om ett bonus-malus-system som nämnts tidigare finns också ett förslag att fordonskatt inte ska ingå i prisbasbeloppsdelen vid den schablonmässiga beräkningen av förmånsvärdet utan utgöra en egen post. Samtidigt förslås att prisbasbeloppsdelen sänks från 0,317 till 0,29 prisbasbelopp.³¹

P-platser och trängselavgifter ingår i förmånen

Om en arbetsgivare står för fri parkering eller garageplats vid arbetsplatsen innebär det normalt sett att den anställda har en skattepliktig förmån. Förmånen ska värderas till marknadsvärdet, dvs. vad det skulle ha kostat om den anställda själv hade fått betala för en p-plats i närheten av arbetsplatsen.³² Om den anställda har bilförmån så uppstår däremot ingen skattepliktig förmån, och det gäller oavsett om den anställda använder förmånsbilen i tjänsten eller enbart privat.³³ Även arbetsgivares kostnader för trängselskatt för anställdas privata resor ingår i bilförmånsvärdet och ger inte upphov till någon ytterligare beskattning för den anställda.³⁴ Som tidigare nämnts finns ett förslag att trängselskatt inte längre ska ingå i schablonen utan beräknas utifrån marknadsvärdet.

²³ 61 kap. 5 § IL.

²⁴ SKV M 2015:17 s. 6

²⁵ Om ett introduktionspris saknas, exempelvis pga. privatimport, ska nybilspriset vara det pris som det kan anats att bilen skulle ha haft vid en introduktion på den svenska marknaden.

²⁶ 61 kap. 8 § IL

²⁷ SKV M 2016:21, s.10

²⁸ SKV M 2015:17 s. 8.

²⁹ 61 kap. 10 § IL

³⁰ SKV M 2015:17 s. 6.

³¹ Fi2017/01480/S1

³² Någon förmån uppstår dock inte om den anställda kan parkera gratis på likvärdiga platser i närheten av de platser arbetsgivaren håller med.

³³ SKV M 2015:17 s. 3.

³⁴ Även infrastrukturavgift (broavgift) som betalas vid passage över vissa broar ingår i bilförmånsvärdet. Se SKV M 2015:17 s.3.

Räkneexempel

I tabell 4 framgår hur förmånsvärdet beräknas för en bil med ett nybilspris på 395 900 kronor. Beräkningen utgår från beskattningsåret 2017. Som tidigare framgått består förmånsvärdet av tre delar. Den första delen beräknas genom att ta 31,7 procent av årets prisbasbelopp om 44 800 kronor vilket ger 14 201 kronor. Därefter beräknas ett räntebaserat belopp genom att 75 procent av statslåneräntan vid utgången av november 2016 multipliceras med nybilspriset. Eftersom statslåneräntan är 0,27 procent kommer golvet för statslåneräntan på 0,5 procent att användas. Det räntebaserade beloppet blir då 1 484 kronor. Den tredje och sista delen beräknas genom att den del av nybilspriset som inte överstiger 7,5 prisbasbelopp multipliceras med 9 procent och den del som överstiger 7,5 prisbasbelopp multipliceras med 20 procent vilket sammantaget motsvarar 38 080 kronor i detta fall. Om bilen har försetts med extrautrustning som inte ingår i nybilspriset ska värdet av utrustningen läggas till nybilspriset. Sammanlagt beräknas förmånsvärdet till 57 900 kronor.

Tabell 4. Exempel på beräkning av bilförmån 2017

Nybilspris exkl. extra utrustning, kronor		395 900
Prisbasbelopp, kronor		44 800
Statslåneränta ³⁵		0,27 %
Beräkning		
31,7 % av prisbasbelopp	$31,7 \% * 44\ 800$	14 201
Ränterelaterat belopp	$0,75 * 0,5 \% * 395\ 900$	1 484
Prisrelaterat belopp	$9 \% * 336\ 000$	26 100
	$20 \% * (395\ 900 - 336\ 000)$	11 980
Summa		57 905
Förmånsvärde avrundat		57 900

Källa: Egna beräkningar

³⁵ Sedan 2017 finns ett golv för statslåneräntan på 0,5 procent.

Tabeller över inkomster och utgifter på statens budget

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget 2012–2021

Miljarder kronor	Utfall				Prognos					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Skatt på arbete	945,1	972,4	993,7	1 049,8	1 140,1	1 197,7	1 244,5	1 291,5	1 338,5	1 388,5
Direkta skatter	505,1	523,0	530,3	558,3	608,6	639,7	665,3	690,0	714,9	740,9
Kommunal skatt	560,8	581,9	602,7	635,7	672,1	703,6	730,2	758,2	787,2	818,1
Statlig skatt	44,2	44,8	47,4	50,8	56,7	60,7	63,9	65,4	66,4	67,2
Jobbskatteavdrag	-83,6	-85,8	-100,2	-104,0	-105,1	-108,4	-111,1	-114,5	-117,9	-121,7
Husavdrag	-15,9	-17,5	-19,2	-23,7	-14,9	-16,0	-17,4	-18,9	-20,5	-22,2
Övrigt	-0,4	-0,5	-0,5	-0,6	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Indirekta skatter	440,0	449,4	463,4	491,5	531,5	557,9	579,3	601,5	623,7	647,5
Arbetsgivaravgifter	442,4	454,3	471,1	491,6	515,6	539,0	559,5	581,0	602,4	624,8
Egenavgifter	11,7	11,5	11,6	11,8	12,7	13,4	13,9	14,5	15,0	15,6
Särskild löneskatt	37,4	36,8	37,0	40,3	44,1	46,2	48,0	49,8	51,7	53,6
Nedsättningar	-22,4	-22,9	-25,1	-19,1	-5,8	-3,7	-3,8	-3,8	-3,9	-3,9
Tjänstegrupppliv m.m.	0,9	0,7	0,7	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Avgifter till premiepensionssystemet	-30,0	-31,0	-31,9	-33,6	-35,6	-37,4	-38,8	-40,4	-42,0	-43,0
Skatt på kapital	167,8	172,7	200,2	245,0	227,5	221,8	224,6	232,4	249,9	267,8
Skatt på kapital, hushåll	27,7	32,3	48,0	69,1	67,2	56,1	53,3	53,9	59,5	65,1
Skatt på bolagsvinster	89,5	89,0	96,5	119,6	105,6	112,8	116,0	118,5	123,6	128,7
Avkastningsskatt	10,1	6,9	10,2	8,4	3,3	3,0	4,4	9,5	15,4	21,2
Fastighetsskatt	28,7	31,6	32,0	32,4	33,4	32,9	33,1	32,2	32,4	33,3
Stämpelskatt	8,0	8,9	9,3	10,9	12,3	11,7	12,0	12,4	12,8	13,2
Kupongskatt m.m.	3,8	4,1	4,2	4,6	5,7	5,3	5,7	5,9	6,1	6,4
Skatt på konsumtion och insatsvaror	452,5	461,1	475,3	507,9	539,1	561,2	578,7	598,9	621,4	645,5
Mervärdesskatt	330,6	339,5	355,0	380,3	406,6	425,4	440,9	457,2	476,1	496,2
Skatt på tobak	11,8	11,1	11,4	11,8	11,9	12,0	12,2	12,4	12,6	12,8
Skatt på etylalkohol	4,3	4,0	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,1	4,1
Skatt på vin m.m.	4,8	4,9	5,2	5,7	5,7	5,7	5,8	5,8	5,9	6,2
Skatt på öl	3,2	3,3	3,5	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,2
Energiskatt	40,1	40,9	39,0	40,7	44,6	47,3	49,8	52,4	54,4	56,5
Koldioxidskatt	25,2	24,0	23,3	24,6	24,1	24,4	24,4	24,7	25,0	25,5
Övriga skatter på energi och miljö	4,5	4,4	4,4	4,8	5,2	4,5	3,2	3,3	3,5	3,5
Skatt på vägtrafik	15,6	16,5	16,8	18,8	19,7	20,2	20,6	20,9	21,3	21,6
Skatt på import	5,3	5,2	5,8	6,3	6,1	6,4	6,4	6,7	7,1	7,5
Övriga skatter	7,1	7,2	6,8	6,8	7,0	7,0	7,2	7,2	7,3	7,4
Restförda och övriga skatter	2,9	11,6	7,1	7,7	17,0	13,4	13,8	17,0	17,6	18,0
Restförda skatter	-6,3	-6,6	-5,9	-4,3	-4,7	-4,5	-4,2	-4,0	-3,8	-3,6
Övriga skatter	9,1	18,2	13,0	12,1	21,7	17,9	18,0	21,0	21,5	21,6
Totala skatteintäkter	1 568,2	1 617,8	1 676,4	1 810,3	1 923,7	1 994,1	2 061,6	2 139,8	2 227,4	2 319,8
EU-skatter	5,3	5,2	5,8	6,3	6,1	6,4	6,4	6,7	7,1	7,5
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 563,0	1 612,6	1 670,6	1 804,1	1 917,7	1 987,7	2 055,1	2 133,1	2 220,3	2 312,3
Kommunalskatt	576,2	597,3	618,2	651,7	688,5	720,6	748,4	777,0	806,6	838,2
Avgifter till ålderspensionssystemet	201,6	207,5	213,7	224,1	234,0	243,7	252,6	261,8	271,1	281,6
Statens skatteintäkter	785,2	807,7	838,7	928,3	995,2	1 023,3	1 054,1	1 094,2	1 142,6	1 192,6

Fortsättning

Miljarder kronor

	Utfall				Prognos					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Statens skatteintäkter	785,2	807,7	838,7	928,3	995,2	1 023,3	1 054,1	1 094,2	1 142,6	1 192,6
Periodiseringar	17,0	-21,2	-23,5	-34,3	48,8	-7,9	-24,5	1,8	-0,9	2,4
Uppbördsförskjutningar	33,1	13,5	-7,2	-30,3	24,2	24,2	13,6	8,1	7,7	10,8
Betalningsförskjutningar	-16,1	-34,7	-16,3	-3,5	24,9	-31,7	-37,8	-5,9	-8,2	-8,1
varav kommuner	-0,4	-15,0	-8,1	6,8	1,5	-2,6	0,3	2,5	0,3	0,5
varav ÅP-systemet	0,9	-0,2	-0,4	0,7	1,9	0,4	0,8	0,8	0,8	0,9
varav privat sektor	-17,2	-20,2	-7,9	-11,4	20,5	-29,9	-39,9	-9,9	-9,9	-9,9
varav kyrkan	0,7	0,6	0,1	0,3	0,9	0,4	1,0	0,7	0,6	0,4
varav EU	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Anstånd	0,0	0,1	0,0	-0,6	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
1000 Statens skatteinkomster	802,2	786,6	815,2	893,9	1 044,0	1 015,4	1 029,6	1 096,1	1 141,8	1 195,0
Övriga inkomster	-14,6	4,0	-25,0	-34,4	-41,3	-48,7	-49,2	-51,3	-52,7	-53,2
2000 Inkomster av statens verksamhet	48,8	48,1	41,7	39,0	31,3	25,5	26,9	26,7	28,1	29,9
3000 Inkomster av försäld egendom	0,3	20,8	0,2	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	1,3	1,1	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7
5000 Kalkylmässiga inkomster	9,7	9,9	9,9	9,7	10,8	11,4	12,2	13,7	14,8	16,0
6000 Bidrag från EU m.m.	9,8	10,3	11,9	9,7	11,0	12,1	12,1	13,0	11,6	10,5
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-76,6	-78,7	-81,6	-85,8	-95,4	-98,5	-101,1	-105,3	-107,9	-110,3
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto	-8,0	-7,6	-8,0	-8,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala inkomster	787,6	790,5	790,2	859,5	1 002,7	966,7	980,4	1 044,8	1 089,1	1 141,8
Totala utgifter	812,5	921,4	862,4	892,2	917,4	962,7	967,1	956,9	982,8	968,9
Budgetsaldo	-24,9	-130,9	-72,2	-32,6	85,3	4,0	13,4	87,9	106,3	172,9

Källa: SKV och ESV

För en sammanfattning av utfallet enligt respektive års budgetstruktur se Prognostabeller april 2017 tabellen Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget.

Utgifter på statens budget 2012–2021

Utgiftsområde		Utfall					Prognos				
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	Rikets styrelse	11,5	11,8	12,9	12,3	12,7	13,2	13,6	13,7	13,7	14,0
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	13,5	16,1	14,1	14,4	15,0	15,3	15,6	15,9	16,5	16,8
3	Skatt, tull och exekution	10,3	10,4	10,4	10,8	10,8	11,1	11,2	11,4	11,6	11,8
4	Rättsväsendet	38,2	39,3	40,2	40,4	42,3	43,8	44,8	46,0	47,4	48,4
5	Internationell samverkan	1,5	1,8	1,7	1,9	2,1	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
6	Försvar och samhällets krisberedskap	45,5	45,4	48,0	48,3	49,4	50,6	51,5	53,7	55,9	57,1
7	Internationellt bistånd	30,2	30,8	31,0	32,2	32,0	35,3	40,0	42,6	44,9	47,0
8	Migration	8,2	9,9	12,6	18,7	41,3	35,8	17,7	12,8	11,1	10,1
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	58,7	59,0	61,6	65,0	63,4	66,7	67,1	65,5	65,1	66,1
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	94,9	96,4	99,0	102,6	105,6	104,7	103,5	103,2	104,6	106,1
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41,3	40,0	39,3	38,1	35,9	34,8	33,8	33,5	33,3	33,5
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	75,6	78,5	80,8	82,9	86,1	89,2	91,9	95,0	98,5	101,9
13	Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering	6,8	8,8	12,2	15,4	19,2	26,3	26,1	20,2	16,5	15,6
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	66,6	69,7	66,9	65,0	72,5	71,9	71,1	71,2	71,9	72,0
15	Studiestöd	21,1	20,6	20,0	19,2	19,5	20,1	20,3	20,8	22,0	23,1
16	Utbildning och universitetsforskning	53,7	56,3	59,3	62,8	66,0	71,0	72,9	73,3	74,7	75,6
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	12,5	12,9	13,0	13,4	14,1	14,5	14,6	14,6	14,6	14,7
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1,0	1,0	1,1	1,1	3,1	4,3	4,8	5,1	5,5	5,8
19	Regional tillväxt	3,4	3,3	2,9	2,2	2,6	3,3	3,3	3,3	3,1	3,0
20	Allmän miljö- och naturvård	4,8	4,8	5,1	5,9	7,3	7,6	7,9	8,1	8,1	8,1
21	Energi	2,7	2,6	2,9	2,3	2,7	2,9	2,7	2,8	2,3	2,4
22	Kommunikationer	42,9	43,7	46,0	47,2	50,1	55,1	56,5	57,8	59,6	61,0
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16,4	16,0	16,2	13,4	15,9	17,6	19,2	17,3	17,4	13,9
24	Näringsliv	5,9	5,2	5,4	5,5	5,9	6,4	6,5	6,6	6,2	6,2
25	Allmänna bidrag till kommuner	85,1	88,9	93,6	102,0	93,3	105,6	105,8	106,1	106,1	106,2
26	Statsskuld räntor m.m.	27,4	16,8	3,3	21,9	1,7	12,6	11,1	20,0	32,2	11,1
27	Avgiften till Europeiska unionen	31,5	37,4	41,6	44,2	30,3	24,8	40,6	40,9	41,2	40,5
Summa utgiftsområden		811,1	827,4	840,9	889,3	900,8	946,3	956,0	963,3	986,0	973,7
Summa utgiftsområden exklusive räntor		783,7	810,6	837,5	867,4	899,1	933,7	944,9	943,3	953,8	962,6
	Riksgäldskontorets nettoutlåning	1,0	96,2	22,0	10,1	14,8	10,0	11,0	-6,4	-3,2	-4,8
	Kassamässig korrigerig	0,4	-2,2	-0,5	-7,3	1,8	6,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala utgifter		812,5	921,4	862,4	892,2	917,4	962,7	967,1	956,9	982,8	968,9
	Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	238,5	256,7	258,0	267,5	285,4	299,9	310,8	321,2	332,7	344,3
Summa takbegränsade utgifter		1 022,2	1 067,3	1 095,5	1 134,9	1 184,5	1 233,6	1 255,7	1 264,5	1 286,4	1 307,0
Totala inkomster		787,6	790,5	790,2	859,5	1 002,7	966,7	980,4	1 044,8	1 089,1	1 141,8
Budgetsaldo		-24,9	-130,9	-72,2	-32,6	85,3	4,0	13,4	87,9	106,3	172,9

Källa: ESV

Anm.: Utgiftsområdena redovisas enligt strukturen för budgetpropositionen för 2017.

Kontaktpersoner

Prognos Statens budget och de offentliga finanserna produceras av Avdelningen Analys och prognoser. I redaktionen för denna budgetprognos ingår Lina Landström, redaktör, 08-690 43 71 och Pernilla Lindblad, 08-690 44 93. Redaktionen är i första hand behjälplig med övergripande frågor

Utgifter

1. Rikets styrelse	Anna Daniels	08-690 44 16
2. Samhällsekonomi och finansförvaltning	Svante Hellman	08-690 43 15
3. Skatt, tull och exekution	Anna Daniels	08-690 44 16
4. Rättsväsende	Thomas Lorehn	08-690 43 48
5. Internationell samverkan	Thomas Lorehn	08-690 43 48
6. Försvar och samhällets krisberedskap	Thomas Lorehn	08-690 43 48
7. Internationellt bistånd	Thomas Lorehn	08-690 43 48
8. Migration	Anna Daniels	08-690 44 16
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Stefan Gehlin	08-690 45 43
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	Anna Daniels	08-690 44 16
11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom	Michael Lemdal	08-690 44 42
12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn	Lina Landström	08-690 43 71
13. Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	Anna Daniels	08-690 44 16
14. Arbetsmarknad och arbetsliv	Sofia Larsén	08-690 43 41
15. Studiestöd	Lina Landström	08-690 43 71
16. Utbildning och universitetsforskning	Lina Landström	08-690 43 71
17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	Stefan Gehlin	08-690 45 43
18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	Sofia Larsén	08-690 43 41
19. Regional tillväxt	Lina Landström	08-690 43 71
20. Allmän miljö och naturvård	Sofia Larsén	08-690 43 41
21. Energi	Anna Daniels	08-690 44 16
22. Kommunikationer	Svante Hellman	08-690 43 15
23. Areella näringar, landsbygd och livsmedel	Lina Landström	08-690 43 71
24. Näringsliv	Stefan Gehlin	08-690 45 43
25. Allmänna bidrag till kommuner	Anna Daniels	08-690 44 16
26. Statsskuldsräntor m.m.	Sofia Larsén	08-690 43 41
27. Avgiften till Europeiska unionen	Anna Daniels	08-690 44 16
Kassamässig korrigerigering	Thomas Lorehn	08-690 43 48
RGK:s nettoutlåning	Svante Hellman	08-690 43 15

Inkomster

Direkta skatter på arbete, periodiseringar	Pernilla Lindblad	08-690 44 93
Indirekta skatter på arbete	Pernilla Lindblad	08-690 44 93
Kapitalskatter hushåll	Björn Andersson	08-690 44 01
Företagsskatter	Michael Lemdal	08-690 44 42
Punktskatter, Inkomster av statens verksamhet	Daniel Stedt	08-690 53 97
Fastighetsskatt, stämpelskatt	Björn Andersson	08-690 44 01
Fordon-, tobak- och alkoholskatt	Rojan Karakaja	08-690 25 84
Mervärdesskatt	Björn Andersson	08-690 44 01
Utdelningar statliga bolag, återbetalning av lån	Michael Lemdal	08-690 44 42
Kommunala utjämningsavgifter	Anna Daniels	08-690 44 16
Skattenedsättningar	Pernilla Lindblad	08-690 44 93
Bidrag från EU	Lina Landström	08-690 43 71
Kalkylmässiga inkomster, försäljningar	Björn Andersson	08-690 44 01

Makroekonomisk utveckling

Makroekonomisk utveckling

Kommunsektorns finanser

Ålderspensionssystemets finanser

Offentliga sektorns finanser

Offentliga skulden

Ann-Sofie Öberg	08-690 43 88
Patrik Jonasson	08-690 43 76
Patrik Jonasson	08-690 43 76
Michael Lemdal	08-690 44 42
Matts Karlson	08-690 45 05
Svante Hellman	08-690 43 15

Avdelningen analys och prognoser e-post: fornamn.efternamn@esv.se, prognos@esv.se

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel.
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna.